

EUCHARISTIE A MLÁDEŽ.

DLE DRA J. NICOLUSSIHO S. S. S.,
M. GATTERERA T. J. A J. NAPSAL

KAREL LUTISLAV.

V BRNĚ 1928.

NÁKLADEM SDRUŽENÍ VENKOVSKÉ OMLADINY.
TISKEM OBČANSKÉ TISKÁRNY V BRNĚ.

Schváleno výnosem biskupské konsistoře v Brně č. 5028 z 28. června 1928.

Nihil obstat.

DR. METODĚJ MARVAN,
sensor.

Imprimatur.

DR. JOSEF KUPKA,
biskup Adrahenský, apoštol. administrator.

Upřímné a srdečné „Pán Bůh zaplať!“ vzdává autor vzácnému učenci, vysoce důstojnému pánu, p. dru Metoději Marvanovi, docentu církevního práva a ritus sacri, superioru brněnského kněžského alumnátu atd., za pečlivé prohlédnutí a opravu dílka, za nevšední laskavé rady a pokyny.

ÚVOD.

1. Církevní zákoník o sv. přijímání:

Can. 853. Každý pokřtěný, kterému to nezakazuje právo, může a musí býti připuštěn k sv. přijímání.

Can. 854. § 1. Dětem, které pro útlý věk nemohou poznávati a okoušeti této Svátosti, nebudiž Svátostí Oltářní přisluhováno.

§ 2. V nebezpečnosti smrti, aby dětem mohla a měla býti podána nejsvětější Svátost, stačí, aby dovedly rozeznati Tělo Páně od obyčejného chleba a jemu se uctivě klaněti.

§ 3. Mimo nebezpečnosti smrti právem se žádá u dětí plnější znalost učení křesťanského a pečlivější příprava, ta totiž, aby podle své chápavosti pochopily aspoň tajemství víry, nezbytná k spasení nezbytností prostředku, a zbožně, jak jest to v jejich věku přiměřeno, přistoupily k sv. přijímání.

§ 4. Úsudek o tom, jsou-li děti dostatečně připraveny k prvnímu sv. přijímání, náleží zpovědníkovi a jejich rodičům neb zástupcům rodičů.

§ 5. Farářova povinnost však jest bděti nad tím, i zkouškou, uzná-li ji rozumně za vhodnou, aby děti nepřistupovaly ke stolu Páně, nena- byvše ještě užívání rozumu nebo nejsouce dostatečně připraveny; taktéž starati se, aby dosáhnuvše užívání rozumu a dostatečně jsouce připraveny, co nejdříve byly syceny tímto nebeským pokrmem.

Can. 859. § 1. Každý věřící obojího pohlaví, jakmile dospěje do let rozeznávání, t. j. k užívání rozumu, jest povinen jednou za rok, aspoň v době velikonoční, přijati Svátost Oltářní, leč by snad na radu vlastního kněze z nějaké rozumné příčiny za to měl, že jest se mu zdržeti od jejího přijetí na krátký čas.

Can. 860. Závaznost prikázání o přijímání nejsv. Svátosti, která spočívá na nedospělých, spadá také, a to zvláštní měrou na ty, kteří se o ně mají starati, t. j. na rodiče, poručníky, zpovědníka, vychovatele a faráře.

Can. 863. Věřící budtež vybízeni, aby často, i denně, sytili se chlebem svátostným dle ustanovení obsažených v dekretch Sv. Stolice a obcujíce mši sv. nejen duchovně, ale i svátostně, hodně připravení, přijímali.

Can. 88. § 3 stanoví právní domněnku, že dítě dokončivši sedmý rok, má užívání rozumu.

I. O RANÉM SVATÉM PŘIJÍMÁNÍ.

2. *Dekret sv. Kongregace de sacramentis* *ze dne 8. srpna 1910*

„QUAM SINGULARI,“

● **tom, v jakém věku dítky k prvnímu sv. přijímání připouštěny býti mají.**

(Otisk z „Acta Curiae Episcopalis Brunehsis“ 1911, Nrus 463/I.)

S jakou něžností Kristus Pán zde na zemi dítky miloval, četná místa sv. evangelia zřetelně dokazují. S nimi pobývati, do náručí je bráti, jim žehnati, bylo Jeho rozkoší. Nemile nesl, když je učedníci odmítali, a káral je za to důtklivými slovy: „Nechtež maličkých přijíti ke mně a nebraňte jim; nebo takových jest království nebeské.“ A jak velice cenil dětskou nevinnost a čistotu duše, ukázal dostatečně, když dítě k sobě přivolav, učedníkům děl: „Zajisté, pravím vám, nebudete-li jako maličci, nevejdete do království nebeského. Protož kdožkoli se poníží jako toto pachole, ten větší v království nebeském. A kdo by přijal jedno takové pachole ve jménu mém, mne přijímá.“

Majíc toto církev katolická na paměti, hned od počátku trvání svého snažila se maličké s Kristem Pánem sblížití svátostným přijímáním, kterýmž přísluhovala jim již jako nemluvňatům. Tak dalo se při křtu sv., jakž to téměř ve všech knihách obřadních až do XIII. století předepsáno jest; a ten zvyk leckde ještě déle se udržel; v církvi řecké a východní trvá dosavad. Aby se však předešlo nebezpečí, že by dítky, zvláště nemluvné, chléb svatý z úst vypustiti mohly, byla jim z počátku Nejsv. Svátost toliko pod způsobou vína podávána.

Avšak netoliko při křtu, nýbrž i častěji potom chlebem posvátným byly dítky síleny. Tak dokonce v některých církvích bylo zvykem, že dítky přijímaly hned po duchovenstvu, jinde zase se jim podávaly částky, které zbyly po přijímání dospělých.

Od tohoto zvyku bylo později v církvi upuštěno, a dítky připouštěny byly k stolu Páně teprve pak, když poněkud k užívání rozumu přišly a jakousi vědomost o Nejsv. Svátosti si přivlastnily. Tento nový řád, dříve již na několika místních synodách přijatý, schválen byl slavně na všeobecném sněmu Lateránském IV., r. 1215, kterýž vydal známý článek 21., jímž nařizuje se svátostná zpověď a sv. přijímání věřícím,

když byli k užívání rozumu dospěli. Článek ten zní: „Každý věřící, oběho pohlaví, když byl k užívání rozumu dospěl, nechť se jednotlivě ze všech hříchů svých aspoň jednou v roce vlastního knězi vyzpovídá a uložené pokání seč jest vykoná a nejsv. Svátost Oltářní aspoň o Velikonocích nábožně přijme, leč by na radu vlastního zpovědníka za vhodno uznal, na čas sv. přijímání se zdržeti.“

Sněm tridentský, nikterak nezavrhne starý zvyk přísluhovati sv. přijímáním dítkám před užíváním rozumu, rozhodnutí lateránské potvrdil a klatbu vyřkl nad těmi, kdožby jinak smýšleli: „Kdo by popíral, že všichni věřící křesťané obojího pohlaví, když dospěli užívání rozumu, povinni jsou dle nařízení církve svaté každoročně, aspoň o Velikonocích k sv. přijímání přistoupiti, budiž z církve vyloučen.“ (Sess. XIII, de Eucharistia, c. 8., can. 9.)

Podle nařízení sněmu lateránského, které dosud v platnosti jest, jsou tudíž věřící křesťané, jakmile dospěli užívání rozumu, povinni aspoň jednou do roka svátost pokání a Oltářní přijímati.

Avšak během času vyskytlo se nemálo mylných náhledů a politováníhodných zlovyků vzhledem k tomu, jak určití věk, kdy dospívá kdo k rozumu nebo schopnosti rozeznávací nabývá. Někteří soudili, že jiného třeba věku k přijetí svátosti pokání, jiného ke sv. přijímání. Ke svátosti pokání domnívali se, že dostačí věk, kdy člověk dobré od zlého rozeznáváti dovede a tudíž hříchu schopen jest; ke svátosti Oltářní však že vyžaduje se věk dospělejší, větší znalost víry a důkladnější příprava duševní. A tak dle různých místních zvyků a lidských názorů se stalo, že ustanoven je k prvnímu sv. přijímání věk tu deseti neb dvanácti, tu čtrnácti neb ještě více let, kdežto hoši a dívky mladší ze sv. přijímání vyloučení zůstali.

Takovýto zvyk, kterým věřící křesťané od stolu Páně pod záminkou, že se takto brání zneuctění této vznešené Svátosti, zdržováni byli, stal se příčinou mnohého zla. Tak stávalo se totiž, že dětinná nevinnost, od objetí Kristova oddalována, nebyla sílena vnitřního života pokrmem; a toho také ten následek byl, že mládež, nemajíc ochrany a vystavena jsouc tolika úkladům, ztrácela svoji čistotu a upadala ve hříchy dříve, než po prvé sv. přijímání okusila. Třeba však první sv. přijímání předcházelo důkladné poučení a pečlivá svátostná zpověď, což však všude se neděje, přece želeť jest vždy ztráty prvotné nevinnosti, kteréž by bývalo přijetím Svátosti Oltářní ve věku útlém možno zabrániti.

Neméně odsouzení hodný je zvyk na více místech zachovávaný, že se nedovoluje sv. zpověď dítkám, které dosud nebyly připuštěny ke stolu Páně, anebo že se jim nedává rozhřešení. Tím se stává, že tyto v osídla těžkého hříchu upadnuvše, k velikému nebezpečí duše své delší dobu v nich vězeti zůstávají.

Nejhorším však na té věci jest, že na některých místech dítkám, které ještě nebyly u sv. přijímání, velebná Svátost ani na smrtelném lůžku způsobem pokrmu na cestu do věčnosti se nepodává a tyto pak, když umřely a jako nemluvňata (*more infantium*) pochovány byly, oloupeny bývají o přímluvy a modlitby církevní.

Takové škody působí ti, kteří na obzvláštní přípravě k prvnímu sv. přijímání více než třeba trvajíce snad ani nepováží, že taková úzkostlivost z bludu jansenistického vznikla, dle něhož Nejsv. Svátost jest odměnou, nikoliv však lékem proti lidské slabosti. Vskutku však opak odsoudil sněm Tridentský, uče, že Svátost Oltářní je „protijed proti každodenním chybám a lék, který nás před těžkými hříchy chrání“ (Sess. XIII, de Eucharistia, c. 2.); na tuto nauku nedávno položila důraz sv. Kongregace koncilu usnesením ze dne 26. prosince 1905, kterým otevřela cestu ke každodennímu sv. přijímání všem, dospělým i útlověkým, toliko dvě podmínky kladouc, stav milosti posvěcující a pravý šlechetný úmysl.)

A věru, když ve starých dobách zbylé částčky svátostných způsob podávány byly i dítkám nemluvným, zdá se, že nestává ani spravedlivé přičiny, proč by se nyní na dětech, které žijí v nejšťastnějším stavu prvotní čistoty a nevinnosti a zázračného onoho pokrmu pro tolik nástrah a nebezpečí svého věku v nejvyšším stupni potřebují, obzvláštní příprava vyžadovati měla.

Vady, které jsme právě vytkli, z toho jest odvoditi, že ti, kdo jiný věk stanoví pro přijetí pokání a jiný pro sv. přijímání, ani s náležitou znalostí ani správně nevymezili, která vlastně jsou léta věkem poznávání (*aetas discretionis*). Vždyť přece jeden a týž věk pro obojí svátost vyžaduje sněm Lateránský, ukládaje povinnost sv. zpovědi i sv. přijímání zároveň. A proto jako věk žádoucí ke sv. zpovědi jest ten, kdy někdo dobré od zlého dovede rozeznati, čili věk, kdy k jakémusi užívání rozumu dospěl, právě tak čas k sv. přijímání ten jest vhodný, kdy chléb svátostný může býti rozeznán od chleba obyčejného; tedy opět věk, kdy dítě k užívání rozumu dospělo.

Nejinak věci rozuměli nejpřednější vykladači a současníci sněmu Lateránského. Z dějin církevních totiž je známo, že různé synody a rozhodnutí biskupů, již od století XII., brzy po sněmu Lateránském, dítky sedmileté k prvnímu sv. přijímání pouštěly. Kromě toho máme svědectví nejvyššího věhlasu, Učitele Aquinského, u něhož čteme toto: „Jakmile dítky počínají jakési užívání rozumu míti (*incipiunt aliqualem usum* .), takže uctivost k této Svátosti Oltářní chápati dovedou, může se jim tato svátost podati“ Ledesma vykládá tuto větu takto: „Pravím za všeobecného souhlasu, že jest podati sv. přijímání všem, kdož mají užívání rozumu, a to hned, jakmile k onomu užívání dojdou, třeba dítě ještě dosti jasně nechápalo, co koná.“ Totéž místo vysvětluje Vasquez těmito slovy: „Jakmile dítě jednou dospěje k tomuto užívání rozumu, ihned mocí zákona božského tak je vázáno, že je církev nemůže zúplna osvoboditi. Stejně učil sv. Antonius, píše: „Jakmile dítě lstivého jednání schopno jest, tudíž těžce hřešiti může, je vázáno zákonem o zpovědi a následovně i o přijímání.“ K témuž závěru dospívá i sněm Tridentský. Připomínaje totiž v sezení XXI., c. 4: že „dítky nemající užívání rozumu, nejsou žádnou nutností vázány k přijímání nejsv. Svátostí, ten jediný pro to uvádí důvod, že nejsou schopny hříchu: „Nemohou totiž,“ tak praví sněm, „milost dítek Božích, kterou obdržely, v tom věku ztratiti.“ Z toho zjevno jest mínění sněmu církevního, že

tehdy velí dítkám povinnost a potřeba přijímati, jakmile milost hříchem ztratiti mohou. S tím vším shodují se slova sněmu římského, jenž konán byl za Benedikta XIII. a učí, že povinnost přijímati velebnou Svátost počíná, „jakmile hoši a dívky dospěli k letům, kdy dovedou rozeznati tento pokrm svátostný, jenž není leč pravé tělo Ježíše Krista, od chleba obyčejného a světského a dovedou přistoupiti s náležitou zbožností a aktivostí k stolu Páně. „Katechismus římský pak dí: „v jakém věku dítkám svatými tajemstvími přisluhovati se má, nedovede nikdo jiný lépe určití než otec a kněz, jemuž se zpovídají. Jejich věcí jest zkoumati a zkoušeti, zda dítě má již nějaký pojem a touhu po velebné Svátosti.“

Z toho plyne, že věk rozeznávací pro přijetí Svátosti Oltářní jest ten, kdy dítě chléb posvátný od chleba obyčejného a tělesného rozeznati dovede, tak že jest s to k oltáři pobožně přistoupiti. Proto netřeba dokonalé znalosti na základě nauky víry sv., dostačíť jakési pouhé základy, to jest jakési porozumění, aniž třeba úplného užívání rozumu; dostačíť začáteční jakési užívání, to jest jakési takési užívání rozumu. Aby tudíž odkládáno bylo se sv. přijímáním na dlouho a vyžadoval se k němu vyspělejší věk, nelze nikterak schvalovati, a sv. Stolicе to vícekrátě již zavrhlа. Tak na př. blahé paměti papež Pius IX. listem kardinála Antonelliho k biskupům francouzským ze dne 12. března 1866 rozhodně zavrhl zvyk, který se byl v některých diecésích rozmohl, odkládati se sv. přijímáním na pozdější a to již předem stanovený věk. Taktěž posvátná kongregace koncilu opravila článek provinciálního sněmu Rouenského, ve kterém se nedovolovalo dítkám před dvanáctým rokem k sv. přijímání přistoupiti. Nejinak si vedla sv. kongregace de disciplina sacramentorum v záležitosti jedné Strassburské dne 25. března 1910, v které se jednalo o to, možno-li připustiti ke stolu Páně dítky dvanácti- či čtrnáctileté; odpověď kongregace zněla: „Hoši i dívky buďtež k sv. přijímání připouštěni, když dospěli k letům rozeznávacím, čili k užívání rozumu.“

Posvátná kongregace de disciplina Sacramentorum, všecko to zrale uváživši, aby se uvedené zlořády úplně odstranily a dítky již od útlého věku k Ježíši Kristu přilnuly, Jeho život žily a ochranu našly proti nebezpečnostvím zkázy, ve všeobecném shromáždění ze dne 15. července 1910, proto za dobrá uznala následující pravidla o prvním přijímání dítek, jež všude zachovávati dlužno, stanoviti:

1. Věk rozeznávací pro sv. zpověď i pro sv. přijímání jest ten, kdy dítě rozumně uvažovati počíná, to jest kolem sedmého roku, třeba o něco dříve nebo později. Tou dobou začíná závazek plniti obojí přikázání o zpovědi i o přijímání.

2. K první zpovědi a k prvnímu přijímání netřeba plné a důkladné znalosti nauky křesťanské. Dítě však později jest povinno během času celému katechismu dle svých schopností postupně se přiučiti.

3. Znalost náboženství, jak se na dětech vyžaduje, aby se přiměřeně k prvnímu přijímání připravily, pozůstává v tom, aby tajemství

sv. víry, každému ke spáse naprosto nutná, svým duševním schopnostem přiměřeně pochopily, aby dále posvátný chléb od obyčejného chleba k pokrmu tělesnému sloužícího rozeznávaly a s tou nábožností, jakou jejich věk s sebou přináší, ke stolu Páně přistupovaly.

4. Povinnost plniti příkaz o sv. zpovědi a přijímání, která dítě váže, spadá zvláště na ty, kdož o ně péči míti mají, tedy na rodiče, zpovědníka, učitele a faráře. Dle katechismu římského přísluší připustiti dítě k prvnímu přijímání otci nebo jeho zástupcům a zpovědníkovi.

4. Jednou nebo vícekrát do roka dejtež faráři ohlásiti a konati generální přijímání dítek, a připusťtež k němu nejen ty dítky, které tentokrát po prvé přijímají, nýbrž i jiné, které se souhlasem rodičů neb zpovědníka, jak výše podotčeno bylo, již dříve k prvnímu sv. přijímání byly přistoupily. Obojím budiž před tím několik dní přípravy poučení věnováno.

6. Těm, kdož péči o dítky mají, dbáti jest, aby tyto po prvním přijímání častěji, ano, možno-li, i denně, jak si toho Kristus Pán i Církev sv. přeje, ke Stolu Páně přistupovaly a aby to činily s takovou zbožností, jaké ve věku svém jsou schopny. Strážcové dítek mějtež dále na paměti velice závažnou povinnost svou, starati se o to, aby se dítky účastnily veřejného katechetického vyučování, a pokud by to nemožno bylo, jiným způsobem jejich náboženské vyučování nahraditi.

7. Zvyk nepřipouštěti dítek ke zpovědi anebo rozhřešení jim nedati, když již k rozumu dospěly, nelze naprosto schvalovati. Proto diecéšní biskupové budou hleděti, aby vymizel nadobro, užívajíce za tím účelem třeba i prostředků právních.

8. Zavržení hodný je zlořád, dítkám, majícím již rozum, nejsv. Svátosti Oltářní v nemoci na způsob pokrmu na cestu do věčnosti nepodávati, aniž jim posledním pomazáním posloužiti a pochovávatí obřadem, jakým se pohřbívají nemluvňata. Proti těm, kdo by od tohoto zvyku upustiti nechtěli, diecéšní biskupové nechť přísně zakročí.

Všecko to, co kardinálové posvátné této kongregace ustanovili, Svatý Otec Pius X. ve slyšení dne sedmého měsíce srpna schválil a dekret tento vydati a prohlásiti přikázal. Jednotlivým pak biskupům nařídil, aby jmenovaný dekret nejen farářům a duchovenstvu oznámili, nýbrž též i lidu každoročně v době ohlašování velikonočního přikázání v mateřském jazyku předčítati dali. Biskupové pak sami budou povinni vždy po pěti letech, spolu s ostatními záležitostmi svých diecézí, též zprávu o zachování tohoto rozhodnutí Svaté Stolicí podati.

Jakékoli jiné nařízení, tomuto odporující, pozbývá nadále platnosti.

Dáno v Římě v domě jmenované Kongregace, dne 8. srpna 1910.

D. Card. FERRATA, praefekt.

Ph. GIUSTINI, sekretář.

3. Normae graves de admissione ad I. s. confessionem et s. communionem.

(Acta Curiae Episcopalis Brunensis 1911, pag. 11.)

Nota A. Attentum reddimus Venerabilem Clerum per praesens decretum Summi Pontificis novam omnino introducendam esse praxim admittendi pueros ad primam Communionem respectu habito ad praxim spiritui Christi contrariam, quae nostris regionibus introducta fuit. Summus Pontifex interpretatur canonem antiquum Concilii Lateranensis IV. de aetate discretionis necessariae ad s. Confessionem et Communionem. Summus Pontifex gloriose regnans per praesens decretum instaurationem humani generis in Christo a pueris incipere vult. Accedant pueri ad mensam Divinam, confortentur cibo Eucharistico, antequam in peccata rue-
rint. Quamquam dispositiones decreti praesentis clarae sunt, tamen quaedam adhuc determinamus et praecipimus pro nostra Dioecesi:

I. Aetatem discretionis tum ad primam Confessionem tum ad primam Communionem pro nostra dioecesi regulariter annum octavum putamus ita ut in secundo anno scholari in secundo semestri pueri ad primam Confessionem et primam Communionem admittendi sint.

II. Tempus aptum ad primam Confessionem et primam Communionem est tempus Paschale.

III. Nulla debet interponi mora inter primam Confessionem et primam Communionem, sed sub uno accedant pueri ad primam Confessionem et primam Communionem.

IV. Cum praeparatione ad dicta Sacramenta incipiat sacerdos post festum Navitatis Domini in anno secundo scholari, ita ut sufficiens habeat tempus ad praeparationem bene faciendam. (Omitenda ergo est in secundo anno scholari durante tempore praeparationis materia pro isto tempore per A. C. E. a. 1909, pag. 121 praescripta.)

V. Praeparatio captui puerorum accommodata sit et sciant omnes, quod iuxta 3. punctum decreti Pontificii perpauca requiruntur. Commoditatis causa apponitur Actis C. E. schema quoddam praeparationis.

VI. In actu ipso primae Communionis, quia pueri nondum possunt legere, debet sacerdos curare, ut aliquis praedicat orationes pueris intra Missam arte et post s. Communionem.

VII. Praesentibus dispositionibus abrogatur in omnibus, in quibus cum decreto Pontificio supralaudato non consentit Constitutio V et VIII, Synodalis.

VIII. Quamquam valde desideramus, ut iam hoc anno, in quantum possibile est, pueri in secundo anno scholari ad primam Confessionem et primam Communionem admittantur, tamen ubi hoc impossibile esset, vi praeepti ab anno futuro scholari observetur.

IX. Iuxta tenorem decreti Pontificii catechetae assumant pueros. in quibus aetatem discretionis iam in primo anno scholari in-

venerint etiam ex hoc anno et e contrario si putarent, de qua re tamen conscientiam eorum coram Deo graviter oneramus aliquem puerum in secundo anno nondum attigisse aetatem discretionis a Summo Pontifice requisitam, potest talem in tertio anno scholari ad primam Confessionem et Communionem admittere.

X. Praedictum decretum omnes, quibus competit, in lingua vernacula ex ambone unoquoque anno tempore Paschali populo fidei praelegant.

Nota B. Ad quaestionem XXIX, pag. 24 relationis de visitatione canonica addatur sequens: „Byl dekret Quam singulari předčítán?“

Nota C: Inspectores Episcopales in scholis de anno primae Concessionis et Comm. referant iuxta dicta in Actis Synodal., pag. 290.

4. Nechte dítek jíti ke Mně a nebraňte jim!

Katolická akce vstupuje v život. Má znovu pokřesťaniti lidstvo, obnoviti křesťanství v srdcích lidstva Bohu odcizeného. (Z řeči ndp. arc. dra Prečana na poradě KA v Olomouci 24. ledna t. r.) Vznešený a překrásný cíl a důležitý úkol: Obroda lidstva milostí Boží a spoluprací s ní! Robert Mäder v knize: „Katholische Aktion!“¹⁾ píše: „Otázka přijímání mužů souvisí s otázkou přijímání mládeže, jako otázka sv. přijímání mládeže souvisí s otázkou sv. přijímání dětí. Dítě jest, jak známo, otcem muže. Nemáme mužů, protože nemáme mládeže. Nemáme mládeže a, i když navenek s námi spolupracuje, nemáme jí vnitřně. Většina mladých lidí žije obyčejně v těžkém hříchu. Jsou otroky zlých náruživostí. Nemáme mládeže, protože nemáme děti. **Kdo chce míti budoucnost, musí míti děti z první třídy.** Kdo chce míti prvňáčky, musí je míti u zpovědnice a u stolu Páně. Rozhodujícím rokem je spíše rok sedmý než čtrnáctý. Rozhodnutí záleží v uchránění se prvního hříchu. První těžký hřích je největší katastrofou v životě lidském, která přitahuje za sebou ostatní, a proto jí musí všemi prostředky býti zabráněno. Hlavním prostředkem k zesílení vnitřní síly a duševního zdraví jest silný svatý Bůh v dětském srdci, tedy rané sv. přijímání dětí, které jak zkušenost učí, jest lehkou dosažitelným cílem vyučování náboženského v prvním školním roce. Přípravné práce pro apoštolát mužů fmusejí započítí v sedmém roce života.“

Uvedu myšlenky odborníka v nauce o Eucharistii dra P. J. Nicollus siho S. S. S., jak je podává k knize: „Die Wirkungen der hl. Eucharistie“²⁾ (str. 241 a násl.), kterou vřele každému doporučuji. Vykládá

¹⁾ Vyšla v Basileji, nakl. „Nazareth“ 1927.

²⁾ Nakladatelství Emmanuel, Bolzano, Tyroly.

dekret Sv. Otce Pia X. „*Quam singulari*“, který se dle výslovného rozkazu papežského všude má předčítati i lidu v řeči mateřské v době, v níž má býti přijato velikonoční sv. přijímání.

Nejprve poukazuje na starobylý zvyk, že se podávalo sv. přijímání kojencům. Rausch¹⁾ o tom píše: „Již sv. Cyprián²⁾ dokazuje, že se sv. přijímání podávalo i nemluvnatům po křtu, a to pod způsobou vína; i sv. Augustín o tom opětovně mluví.“³⁾ V Sakramentáři Řehoře Velkého jest v rubrikách o křtu také předpis, že nesmějí nemluvnata býti kojena v době mezi křtem a sv. přijímáním. I těžce nemocným dětem se podávalo sv. přijímání. Mnozí církevní spisovatelé z raného středověku a synody žádají, aby se sv. přijímání uchoválo i pod způsobou vína, aby se mohlo onemocnělým dětem každou dobu podávat.“

Bohoslovci se zde táží, zdali sv. přijímání před nabytím užívání rozumu dětem nějak prospívalo čili nic. Jsou mnozí, kteří odpovídají na tuto otázku záporně; avšak opačný názor je beze vší pochyby správný. Jak jinak by se byl tento všeobecný, Církvi nikterak neodsouzený zvyk po mnohá století udržel? A sněm tridentský (sess. 21. cap. 4.) výslovně praví, že se nemá onen starý obyčej zavrhovati a Otcové že měli jistě dobrý důvod pro tento způsob svého jednání. Podobně se praví v dekretu z roku 1910: „Sněm tridentský nikterak nezavrhne starý zvyk přísluhovati sv. přijímáním dítkám, které nedospěly ještě k užívání rozumu“; ostatně když se uděluje dítkám břimováním milost, proč tedy ne i Eucharistií? Není nutno, síliti se teprve tehdy, až již bojujeme, nýbrž jest vhodnější, učinit-li tak dříve, aby nás nepřítel našel zcela připraveny. Tohoto názoru jsou téměř všichni bohoslovci. Proč by dětem Eucharistie nepomáhala? Duchovně jsou zrozeni, milost mají také; čeho více je potřebí, ježto Svátost svou vnitřní silou (ex opere operato) působí? Uvádíme tuto okolnost proto, že slouží našemu účelu. Když totiž se uděluje milost již nemluvnatům, čím více těm, kteří již začínají myslet!

„Od tohoto zvyku bylo později v církvi latinské upuštěno, a dítky připouštěny byly ke stolu Páně teprve pak, když poněkud k užívání rozumu přišly a jako si vědomost o Nejsv. Svátosti si přivlastnily.“ Tento nový zvyk byl potvrzen sněmem lateránským r. 1215, když všichni věřící byli zavázáni přijímati svátosti pokání a Oltářní, jakmile do rozumu přišli. Sněm tridentský dal do klatby všechny, kdo by se odvážili popírat závaznost tohoto přikázání.

Bohužel začalo se disputovati o výrazu „*lét a rozeznávání*“ a tak byl stanoven rokem prvního sv. přijímání rok desátý, dvanáctý, ba i čtrnáctý, aby děti nabyly správné dispozice.

Co na to říci? „Když ve starých dobách zbylé částčky svátostných způsob podávány byly i nemluvnatům, zdá se, že nestává ani spravedlivé příčiny, proč by se nyní na dětech, které žijí v nejšťastnějším stavu první čistoty a nevinnosti a zázračného onoho pokrmu pro tolik nebezpečí a nástrah svého věku potřebují v nejvyšším stupni, o b-

¹⁾ Eucharistie und Bußsakrament, 141. ²⁾ De lapsis 25.

³⁾ Ep. 186, 8, 30; De trin. 3, 10, 28.

zvláštní příprava vyžadovati měla.“ Sv. Ambrož praví ve výkladu Ž. 118, 62: „Prvorozenci egyptští byli pobiti o půlnoci; aby předešel zhoubce, poručil Mojžíš již večer zabít beránka a jísti. Tak máme i my pokušitele předejít požitím Beránka, abychom nebyli smrtelně zraněni. Najde-li nepřítel tvůj příbytek obsazený a pozná-li po lesku přítomnost nebeského hosta, ví, že tu není místa pro jeho vábení, neboť Kristus mu brání; ustoupí a uprchne“ (PL 15, 1314. 48).

Tato slova platí zvláště o dětech. Již záhy, než přijde zhoubce, musí jísti Beránka. Spasitel ať najde srdce dítek docela čisté; ať je ovládne a svým nebeským leskem udržuje ducha tmy v povzdálí.

Co možná nejdříve mají býti děti připuštěny k sv. přijímání; ve kterém však věku? „Když počínají poněkud užívatí rozumu, takže mohou míti úctu k Nejsv. svátosti Oltářní, může se jim sv. přijímání podati,“ praví sv. Tomáš.¹⁾ „Opíraje se o souhlasný názor všech tvrdím, že se **musí** podati sv. přijímání všem, kteří mají užívání rozumu, ať ho nabyli teprve nedávno a ať dítě nepoznává ještě zcela jasně, co činí.“²⁾

Proto praví Vasquez hledě k uvedenému citátu ze sv. Tomáše: „Když dítě dospěje k tomuto užívání rozumu, **jest ihned božským příkazem vázáno, a to tak, že je ani církev nemůže od něho osvoboditi.**“³⁾ V stejném smyslu vykládá dekret učení sněmu tridentského, římského sněmu za Benedikta XIII. a Římského katechismu.

A kdy počínají děti poněkud užívatí svého rozumu? „Asi o kolo sedmého roku, některé trochu později neb dříve.“

S těmito nařízeními úplně souhlasí ustanovení nového Codexu. Znějí: „**V nebezpečství smrti, aby dětem mohla a měla býti podána nejsvětější Svátost stačí, aby dovedly rozeznati Tělo Páně od obyčejného chleba a jemu se uctivě klaněti.** (Can. 854. § 2.) **Mimo nebezpečství smrti právem se žádá u dětí plnější znalost učení křesťanského a pečlivější příprava, ta totiž, aby podle své chápavosti pochopily aspoň tajemství víry nezbytná k spasení nezbytností prostředku a zbožně, jak je to přiměřeno v jejich věku, ke sv. přijímání přistoupily.** (Can. 854, § 3.) ⁴⁾ Úsudek o tom, jsou-li dítky dostatečně připraveny na první sv. přijímání, náleží zpovědníkovi a jejich rodičům neb zástupcům rodičů. Farářovou povinností však jest bděti nad tím, i zkouškou, uzná-li ji rozumně za vhodnou, aby děti nepřistupovaly ke stolu Páně nenabyvše ještě užívání rozumu nebo nejsouce dostatečně připraveny; taktéž starati se, aby dosáhnuvše užívání rozumu a dostatečně jsouce připraveny, co nejdříve byly syceny tímto nebeským pokrmem. (Can. 854, § 4 a 5.)

¹⁾ 3. p. q. 80 a 9 ad 4.

²⁾ Ledesma, In s. Thom. p. q. 80. a. 9. dub. 6.

³⁾ Disp. 214, c. 4. n. 43.

⁴⁾ *Codex nežadá tu ničeho více než dekret Pia X. Kdyby nevysvětloval, v čem ona plenior cognitio a accuratio praeeparatio záleží, byl by oprávněn názor těch, kteří psali, že Codex žádá více než dekret, ale není tomu tak, srovnáme-li Codex s dekretem. Obojí úplně souhlasí.*

V Can. 859, § 1 přikazuje Církev sv. všem věřícím, obojího pohlaví, jakmile užívání rozumu dojdou, jednou za rok, aspoň v době velikonoční přijímati nejsvětější Svátost. Can. 860. ukládá rodičům, poručníkům, zpovědníku, vychovatelům a faráři pečovat o to, aby nedospělí této své povinnosti dostáli. Tato ustanovení Codexu jsou nejenom dle smyslu, ale namnoze i doslova převzata z ustanovení sněmu tridentského, Římského katechismu a dekretů Pia X.

Nesmíme přehlédnouti, že can. 88. nového církevního zákoníku stanoví právní domněnku, že dítě dokončivší sedmý rok svého věku, má užívání rozumu. **Povinnost přijímati v době velikonoční může tedy nastati dříve, osvojilo-li si dítě dříve vědomosti, které na něm Církev žádá; v každém případě musí se mu podati sv. přijímání, když dokončí sedmý rok, leda by bylo jasně zjištěno, že dosud nedošlo užívání rozumu. Takový případ jest velmi řídký.**

Ještě několik otázek. **Kdy smí a musí býti podáno sv. přijímání dítěti, které jest v nebezpečí smrti?** Kardinál Gennari, vynikající učenec a znalec církevního práva, praefekt Kongregace sv. koncilu († 1914) napsal komentář k dekretu Pia X. Svůj názor sděluje těmito slovy: „Schopnost rozeznávací počíná v naší době nejméně v sedmém roce; včdyť dnes jsou, jak říkáme, děti příliš brzy zralé. Děti ve věku tří, nebo čtyř, nejvýše pěti let dovedou zcela dobře myslet i dobře rozeznati eucharistický chléb od obyčejného.“¹⁾ Sv. Terezie Ježíškova, o níž se nyní mnoho píše, praví sama o sobě, že již před čtvrtým rokem měla užívání rozumu. Úřední církevní zákoník neudává rok, ve kterém počíná povinnost přijati svátost Oltářní v nebezpečení smrti, poněvadž to nelze snadno určit. Uvedli jsme názor kardinála, který jako praefekt kongregace jistě měl účast na vypracování dekretu o sv. přijímání a mimo to byl členem komise pro kodifikaci nového zákoníka, abychom poznali, jak si v podobných případech počínati, že nemáme býti příliš úzkostliví v udělování pokrmu na cestu do věčnosti dětem, které jsou v nebezpečení smrti.

Co zde bylo uvedeno, jest v souladu s dogmatikou. De Lugo praví:²⁾ „Schopnost rozeznati eucharistický chléb od obyčejného počíná v témž věku jako schopnost rozeznati dobré od zlého. Když je ostatně dítě povinno choditi na mši sv., jest per se povinno i přijati viaticum. Neboť povinnost býti na mši sv. předpokládá, že ji může slyšeti humano modo, t. j. s nějakým porozuměním, takže celkem ví, co se tu děje, a že proto může při pozdvihování projevit svou úctu. To stačí k rozeznávání.“ Tak psal de Lugo v době, kdy nebylo ani řeči o raném sv. přijímání dětí. Následuje v tom jen jiných slavných bohoslovců.

¹⁾ Gatterer píše, že církev nežádá na dítěti, aby dovedlo udati rozdíl mezi obyčejným chlebem a Eucharistií, ale dovedlo je rozeznati. Není třeba znáti podstatný rozdíl dvou věcí, abychom je dovedli od sebe lišiti, nýbrž stačí, že poznáváme některou různost. Stačí, aby rodiče nebo kněz poučili dítě, že v bílém kulatém chlebičku přebývá Ježíšek, který má děti rád a volá je k sobě. (Kinderseelsorge, 49.)

²⁾ Disp. 13. s. 4.

Pochybujeme-li oprávněně, je-li dítě v užívání rozumu, n e j s m e p o v i n n i podati mu sv. přijímání, poněvadž v takovém případě zákon neváže. M ů ž e m e mu je však podati i v tomto případě, neboť jest zakázáno podávati sv. přijímání jenom těm, kteří ještě nezačali uvažovati.

Jiná otázka: **Kdy se má připustiti dítě k sv. přijímání mimo nebezpečí smrti?** K Piu X. přišla k audienci jedna francouzská dáma se svými dvěma chlapci; jednomu bylo šest a druhému osm let. Ukazujíc na většího, pravila: „Tento se těší, že bude moci zítra při mši sv. přijmouti z rukou Vaší Svatosti první sv. přijímání.“ „A ten druhý?“ ptal se papež, ukazuje na šestiletého. „Svatý Otče, ten jest ještě příliš mlád!“ Pius nedbaje toho obrátil se k hochu a ptal se ho: „Mé dítě, kdo pak přebývá za těmi malými, pozlacenými dvířky ve svatostánku a přichází k nám ve sv. přijímání?“ „Pán Bůh,“ odpověděl maličký. Papež se ještě na něco tázal a pak řekl: „I ty, můj maličký, půjdeš zítra při mé mši sv. se svým bratrem k prvnímu sv. přijímání!“

Co musí tedy věděti dítě, aby mohlo jíti k prvnímu sv. přijímání? Kardinál Gennari praví: „Nutné poučení k prvnímu sv. přijímání záleží v tom, a b y d í t ě z n a l o , j a k n e j l é p e m ů ž e , n e j h l a v n ě j š í t a j e m s t v í v í r y a d o v e d l o r o z e z n a t i e u c h a r i s t i c k ý c h l é b o d o b y č e j n ě h o . H l a v n í p r a v d y v í r y , j a k v š i c h n i v í m e , j s o u : ž e j e s t j e d e n B ů h , ž e j s o u t ř i B o ž s k é o s o b y , ž e s e d r u h á B o ž s k á o s o b a s t a l a č l o v ě k e m a s v o u s m r t í n a k ř í ž i n á s v y k o u p i l a , ž e B ů h j e s t s p r a v e d l i v ý s o u d c e , k t e r ý d o b r é o d m ě ň u j e v n e b i a z l é t r e s t á v p e k l e . T y t o p r a v d y m u s í d í t ě z n á t , j a k n e j l é p e m ů ž e . N e d o k o n a l e j a k o t h e o l o g , n ý b r ž d l e j e j i c h h l a v n í h o o b s a h u . S t a č í v í - l i , ž e j e s t o d B o h a s t v o ř e n o , ž e t e n t o B ů h , S t v o ř i t e l a P á n v š e c h v ě c í , j e s t j e d e n , ž e v B o h u j s o u t ř i s o b ě r o v n é , a l e o d s e b e o d l í š n é o s o b y , ž e s e j m e n u j í O t e c , S y n a D u c h S v a t ý , ž e d r u h á z t ě c h t o o s o b s e s t a l a č l o v ě k e m , a b y n á s v y k o u p i l a , t r p ě l a z a n á s n e v ý s l o v n á m u k a a u m ř e l a n a k ř í ž i ; ž e t e n , k d o k o n á d o b r é s k u t k y , z a c h o v á v a j e z á k o n B o ž í , s m i l o s t í B o ž í a p r o z á s l u h y K r i s t o v y , j e s t p o s m r t i o d B o h a o d m ě ň ě n n e b e m , k d e ž b u d e p a t ř i t i n a n e k o n e č n o u v e l e b n o s t B o ž í a p o ž í v a t i d o k o n a l ě h o š t ě s t í ; n a o p a k v š a k , ž e k d o p ř e s t u p u j e p ř í k á z á n í B o ž í , č i n í z l é a u m ř e v t ě ž k ě m h ř í c h u , j e s t o d B o h a t r e s t á n p e k l e m , k d e ž b u d e z b a v e n p a t ř e n í n a B o h a a t r p ě t i v ě č n ý o h e ň a n e s n e s i t e l n é b o l e s t i . “ G e n n a r i u p o z o r ň u j e n a d v ě v ě c i : 1. „Aby se toto všechno vyložilo dítěti, jak nejlépe možno (pro suo captu). N e ž á d e j m e , a b y s e n a u č i l o o d p o v ě d e m z p a m ě t i a n e p o d r o b u j m e j e p ř í s n é z k o u š s c e . “ 2. K a t e c h e t a s e n e s m í s p o k o j i t s t í m , a b y s e d í t ě n a u č i l o z p a m ě t i f o r m u l k á m : v t i s k n e s i j e č a s t o v p a m ě t , n e r o z u m ě j í c j i m “ .

Gatterer¹⁾ praví, že dítě, které zná šestero pravd základních, jak jsou v našem katechismu, „jistě má nezbytně potřebné vědomosti.“ Genanri podotýká ve svém komentáři: „N e m ů ž e m e p r o t o s c h v a l o v a t i n ě k t e r é n e d á v n o v y š l é m a l é k a t e c h i s m y , k t e r é o b s a h u j í p o u č e n í p r o p r v o k o m u n i k a n t y v o t á z k á c h a o d p o v ě d ě c h , k t e r ý m s e m a j í d ě t i n a u č i t . N a u č i t i s e j i m v y ž a d u j e d l o u h ě h o

¹⁾ Die Erstkommunion der Kinder. Tyrolia-Brixen 1991, 55.

času a zatím děti nemohou jít k sv. přijímání. Opakuji: K prvnímu sv. přijímání děti nesmíme žádat žádné formelní zkoušky. Vyučování budiž ústní a omeziž se na to, aby jim vyložilo, jak nejlépe možno, věci přesně nutné. Později bude jim udíleno pravidelné vyučování a vykonána řádná zkouška.“

S v. Terezie Ježíšková vyjádřila svoje mínění slovy: „Bylo mi sedm let . Jak sladké mám vzpomínky na přípravu (své sestry Celiny na první sv. přijímání). V posledních týdnech mluvily moje sestry každý večer o velké nastávající události, a já jsem naslouchala, toužíc připravit se na sladké spojení s Ježíšem. Ale vždy se mi nedostalo toho štěstí, býti přítomnu přípravě své sestry na sv. přijímání, a když mne posílaly pryč, že prý jsem příliš malá, mrzela jsem se nad tím velice a zarmoucena jsem odcházela od nich, jsouc přesvědčena, že již čtyři léta stačí, abych se připravila na přijetí Pána Ježíše.“

Ve slovech svatého dítěte, pronesených dávno před tím, než byl vydán dekret papežský, jest mnoho pravdy. Nebudme proto úzkoprsí a nevzdalujme maličké od Pána Ježíše. Poslechněme slov Spasitelových: „Nechte dítek přijíti ke Mně a nebraňte jim, neboť takových jest království Boží.“¹⁾ A jim patří i sv. přijímání, které je připravuje pro toto království nebeské.

Je-li dítě v letech rozeznávání a má-li vědomosti, smí anebo jest i povinno přijímati? Can. 859, § I. nového církevního zákoníka stanoví, že všichni věřící, když užívání rozumu dojdou, jsou povinni jednou za rok přijímati aspoň v době velikonoční, leč by snad na radu vlastního kněze (t. j. faráře neb zpovědníka) měli z nějaké rozumné příčiny za to, že se mají zdržeti sv. přijímání na krátký čas (ad tempus). Co znamenají slova „ad tempus“? Může se státi, že vážné důvody v jednotlivém případě k tomu radí: na př. nemožnost přípravy pro nemoc, která sice není nebezpečnou, neboť tu by stačilo, kdyby dítě rozeznalo eucharistický chléb od obyčejného, ale jest přece taková, že brání vlastnímu vyučování.

G a t t e r e r podotýká, že tu jde hlavně o dospělé, kterým zpovědník v jistých případech může nebo musí oddáliti rozhřešení a proto i sv. přijímání přes dobu velikonoční. „Kdyby však si myslil zpovědník, že může použiti tohoto práva i vůči prvokomunikantům, nezapomínej, že by jednal proti smyslu zákona a že by jednal nesprávně, kdyby jim odložil první sv. přijímání přes rok, neboť kodex mu dává plnou moc, odložití je jen na čas **v témž roce**.“ Nesmí tak učiniti z důvodů, aby děti s větší úctou a s větším užítkem přijímaly. Pokud se úcty týká církev sv. stanovila autoritativně, že Kristus Pán neustanovil sv. přijímání v první řadě proto, aby byl od věřících uctíván a slaven, nýbrž pro spásu jejich duší, aby jim dával sílu v boji proti žádostivosti, předem chránil od smrtelných hříchů a odpouštěl lehké hříchy. Rozhodujícím v otázce, kdy a jak často věřící mají přijímati Tělo Páně, jest jejich duchovní prospěch.

¹⁾ Marek 10, 13 a n.

(Pozn. moje: Myslím, že důvod, který uvádí dr. Nicolussi, že by se mohlo odložit první sv. přijímání pro nemoc, která brání vlastnímu vyučování, neodpovídá ani smyslu celé jeho stati ani Codexu. Dle kard. Gennariho může se dítěti vstípní ústně za d e n, co má k prvnímu sv. přijímání vědět a věřit. Srv. P. Ovečka: Nechte dítek přicházeti ke mně, str. 23. A to jde i v nemoci.)

Canon 859 církevního práva neobsahuje nic nového, nýbrž jen klade důraz na ustanovení sněmu tridentského a na nařízení Pia X. Má se za to, že dítě má užívání rozumu v sedmém roce věku. (Can. 88.) Nevyvracejí-li této právní domněnky zcela zvláštní důvody, **musí dítě v tomto věku býti vedeno k sv. přijímání.**

Proč jsou děti povinny již tak záhy přijímati Svátost Oltářní? Bohoslovci a Církev učí, že toto přikázání jest **přikázání Boží**, a že tedy od něho Církev **nemůže vůbec dispensovat**, že Církev může jen přesněji určití okolnosti, kdy jest vyplnit toto přikázání. Ptáme-li se pak na v n i t ř n í d ů v o d y, proč již v útlém věku mají, děti přijímat Svátost Oltářní, praví dekret o raném sv. přijímání dětí, že sněm tridentský jen proto nedospělé děti (t. j. ty, které nemají ještě užívání rozumu) vyňal z povinnosti přijímati, poněvadž nemohou v tom věku ještě ztratit nabyté již milosti dítek Božích. Tím vyjádřil sněm své přesvědčení, že malíčků od onoho okamžiku, kdy mohou zhřešiti, j s o u p o v i n n i přijímati.

Jest však ještě jiný důvod pro to. Křest o s p r a v e d l ň u j e dítě jen v z h l e d e m k E u c h a r i s t i i; dítě musí již při křtu skrze Církev, která je zastupuje míti touhu (votum) po spojení s Kristem v Eucharistii. Proto musí při nejbližší příležitosti Svátost vpravdě přijati. Věcí církve jest určití, kdy se tak má státi. V prvních dobách křesťanských podávalo se sv. přijímání dětem hned po křtu. Tridentinum praví, že Otcové měli pro to své dobré důvody. Později tento zvyk přestal a Církev stanovila, že má dítě přijímat, až dospěje k užívání rozumu. Tento názor potvrzuje Codex řka, že v nebezpečnosti smrti stačí nejprostší poznání, takže dítěti, jež dovede rozeznati chléb eucharistický od obyčejného chleba a jemu se klaněti, m u s í býti sv. přijímání podáno. D í t ě m á j e š t ě v y p l n i t i s v é v o t u m, svoji touhu, která byla obsažena ve křtu sv.; poněvadž nebude k tomu snad míti více příležitosti, musí se tak státi nyní.

Možno ovšem uvést i jiné důvody. Satan napíná všechny síly zvláště v poslední hodině, aby duši získal. Protože dítě má již tolik rozumu, že by snad mohlo i těžce zhřešit, má býti pro každý případ nasyceno Chlebem silných, aby je pokušitel nepřemohl. Pán má s celým leskem svého božství přijíti do srdce, aby ustoupil duch temnosti; kromě toho možno uvést ještě toto: umírající dítě může míti na svědomí t ě ž k ý h ř í c h, k t e r é h o s i n e n í v ě d o m o. Povinně zpovídati se není; nevzbudí-li však dokonalé lítosti, jest ztraceno. Nedokonalá lítost spojená s přijetím Eucharistie způsobila by v tomto případě odpuštění hříchů. Možno ovšem namítnouti, že by stačilo i poslední pomazání. To však jen potvrzuje správnost řečeného. Samozřejmě rozmnožuje sv. přijímání milost a tím i věčnou blaženost dítěte.

Z toho vyplývá, že povinnost přijímati nepočíná později než zpovídati se, ale obyčejně naopak, neboť povinnost zpovídati se váže jen, dopustil-li se člověk těžkého hříchu. Proto píše i „Linzer Quartalschrift“: „Jednou do roka se zpovídati a v době velikonoční přijímati jsou povinni všichni věřící, kteří nabyli užívání rozumu (c. 906 a c. 859), tedy i před dokončeným sedmým rokem, mají-li již užívání rozumu. Povinnost zpovídati se předpokládá těžké, ještě přímo neodpuštěné hříchy (c. 902 a c. 906).“¹⁾

Jak vidno, mohou děti již v útlém věku vyplniti všechny podmínky, pro hodné a užitek skýtající sv. přijímání. Pokud se z božnosti týká, praví nový církevní zákoník výslovně: „*devote pro sua e aetatis modulo*“ (c. 854, § 3), t. j. trochu zbožnosti, jak jest možná v jejich věku. V čem zbožnost potřebná ke sv. přijímání má záležeti, udává Pius X. ve svém katechismu: „K dobrému sv. přijímání jsou tři části potřebny: 1. býti v milosti Boží; 2. věděti a uvážiti, koho chceme přijímati; 3. býti lačný od půlnoci.“ Druhou část vysvětluje takto: „Věděti a uvážiti, koho chceme přijmouti, znamená přistoupiti k Pánu Ježíši v Nejsv. Svátosti s živou vírou, vroucí touhou, hlubokou pokorou a skromností. Živá víra, vroucí touha, hluboká pokora tvoří zbožnost srdce, skromnost týká se vnější zbožnosti při přijímání.“²⁾

Kdo má autoritativně rozhodnouti o tom, má-li dítě býti připuštěno k sv. přijímání? Církev sv. praví v can. 854, § 4: *De sufficienti puerorum dispositione ad primam communionem iudicium esto sacerdotia confessionibus eorumque parentibus aut iis, qui loco parentum sunt.* Tedy zpovědník a rodiče nebo jejich zástupci. Rozhodující slovo patří knězi, neboť je z ustanovení Božího rozdavatelem svátostí. K poučení rodičů hodí se výborně knížka P. Ovečky T. J.: „Nechte dítě přicházeti ke mně!“ (Sv. Hostýn, 80 h.), kterou jest dobře po dětech poslati rodičům s prosbou, aby jim dovolili jíti k prvnímu sv. přijímání.

Pamatujme na slova Kristova: „Nechte dítě jíti ke mně a nebraňte jim!“ Vykládaje žalm 33. podotýká sv. Augustín, že Kristus chtěl býti naším pokrmem. Přece však musel tento proměnit v mléko, abychom my, kteří jsme jen dětmi, jej mohli požívat. I my kněží musíme zvláště dětem usnadniti požívání eucharistického pokrmu, nedávati jim tvrdý chléb, nýbrž mléko, které by mohli píti a zažítí. Nevažme přijímání eucharistického chleba na tvrdé podmínky, spokojíce se po vůli Boží a Církvi sv. s málem, co „*pro sua e aetatis modulo*“ mohou vykonat, a usnadněme jim přístup ke Spasiteli, aby neplatilo: „Jazyk kojenci se lepší žízní na podnebí; maličci žádají chleba, není však, kdo by jim ho lámal.“³⁾ Kéž by to pochopili i katoličtí rodičové. Pak by byla zachráněna víra Kristova v národě našem a skrze ni i národ náš. Kriste eleison. Svatý Václave, nedej zahynouti nám i budoucím!

¹⁾ 1927, str. 826.

²⁾ Gatterer, Kinderseelsorge, 51.

³⁾ Pláč Jeremiášův 4, 4.

5. Jsou i u nás povinny sedmileté děti o velikonocích přijímati?

Otázkou touto zabývá se v „Theol.-praktischer Quartalschrift“¹⁾ K. Sudbrack S. J. (Leutersdorf a. Rh.). Uvádí nejprve can. 859 § 1 a píše, že mínění jako by byl podstatný rozdíl mezi dětmi v severní a střední Itálii a dětmi v Německu nemá žádné opory v Codexu a dekretu o raném sv. přijímání, jinými slovy: ustanovení církevního práva neplatí jenom pro děti italské. Dekret byl míněn pro děti v Rouenu stejně jako pro děti římské a benátské. Stručně a jasně to napsal vratislavský kardinál Bertram: „Děti v našich obcích nejsou pozadu v chápání a vzdělání za dětmi v Itálii a Holandsku.“ (Postní list 1925.) Kardinál Schulte z Kolína píše: „Církevní prikázání o přijímání počíná zavazovati křesťany, jakmile dojdou užívání rozumu, kterého dle mého přesvědčení i německé děti nabývají průměrně mezi sedmi a osmi lety.“ Biskup Josef Damian Schmitt z Fuldy píše ve svém pastýřském listě o prvním sv. přijímání dětí (30. října 1927): „Po vydání dekretu Pia X. byly duchovními i laiky proneseny vážné pochybnosti. Mínili, že děti v našich končinách nemohou v tak útlých letech lehce a všeobecně býti přivedeny k dostatečnému porozumění a zbožnému přijetí sv. přijímání. Proto jsem také ve srozumění s ostatními německými biskupy předepsal slavnostní a společné první sv. přijímání pro děti v jedenáctém roce věku. Ale již v následujícím roce 1912 jsme se přesvědčili, že naše děti již v desíti letech, ba ještě dříve, mají církví požadované dispozice ducha a srdce k prvnímu sv. přijímání, anebo jí mohou lehce nabýti. Proto bylo stanoveno, že všeobecně se mají voditi děti k slavnostnímu sv. přijímání v desíti letech. Toto ustanovení z roku 1912 bylo však výslovně označeno jako předběžné, a hned bylo poznamenáno, že jednotlivé děti již v útlejším věku mají býti připuštěny k sv. přijímání, jakmile vyplní církví požadované podmínky. Mezitím uběhlo patnáct let, dosti času, aby se nashromáždily potřebné zkušenosti. S radostí a útechou můžeme konstatovati, že všeobecně děti v druhém anebo třetím roce školním mohou bez velikých obtíží splniti církví požadované podmínky k přijetí sv. přijímání... Proto cítím se jako biskup, který snad již brzo dočká se přísného súčtování před soudnou stolicí Božského přítele dítek, povinen, naléhati na úplné vyplnění tak důležitého božského i církevního prikázání (srv. can. 336 § 1.)²⁾ a věk pro první sv. přijímání ještě snížit.“

Nastává otázka: Kryjí se snad povinnost velikonočního sv. přijímání a dokonaný sedmý rok věku tak, že před tímto termínem není žádné dítě ve svědomí zavázáno k velikonočnímu sv. přijímání? Naprosto nikoliv. Dříve zralé děti mohou, případně musí již před sedmým rokem dostát i aspoň své velikonoční povinnosti. Rozhodla tak interpretační komise církevního zákoníka. Byla dána otázka: „Jsou děti, které ještě nedokončily sedmý školní rok, avšak dospěly již do let rozeznávacích nebo k užívání rozumu a na základě toho mohou již býti připuštěny k prvnímu sv. přijímání, podrobeny dvojímu prikázání, jednou aspoň v roce se zpovídati a aspoň jednou v roce v době velikonoční přijímati?“ Předseda komise kardinál P. Gasparri přisvědčil na tuto otázku. Důvod jest na snadě. Kardinál Gennari, který vypracoval z rozkazu Pia X. dekret o raném sv. přijímání dětí, píše: „Jest prikázání a to přísně zavazující prikázání nechati děti hned, jakmile nabývají užívání rozumu, přijímati.“ (Gennari, Sulla età della prima comunione dei fanculli, Roma, 1911 pag. 19.)

Mohl by si však někdo mysliti: zákon jest tu, ale Řím mlčí, Řím netrvá na jeho provedení. Naopak. Dekret o sv. přijímání dětí ná se každoročně v době velikonoční předčítati lidu. Biskupové musí každých pět let podati zprávu, jak se v jejich diecesích zachovává. Dotazník (Formula servanda) se ptá výslovně: „Pečují faráři a snaží se neúnavně, aby dle can. 854, šetříce volnosti rodičům a zpovědníkům náležející posouditi, zdali děti jsou dostatečně připraveny k prvnímu sv.

¹⁾ 1928, 81. Jahrgang, II. Heft, Str. 287. ²⁾ Observantiam legum ecclesiasticarum Episcopi urgent; nec in iure communi dispensare posunt nisi ad normam can. 81.

přijímání, rodiče nezanedbávali své povinnosti a aby nevzloudily se jiné zlořády?“ (Acta Ap. Sedis X. (1918) p. 499.) Řím tedy trvá na raném přijímání dětí. O tom svědčí nejnověji zpráva „Osservatore Romano“ ze dne 25. června 1928 o řeči tajemníka sv. Kongregace de sacramentis Msgra Jorio, kterou proslovil 22. června t. r. v Římě ve dvoraně Paní Nanebevzetí Panny Marie o věku, ve kterém mají děti býti vedeny k prvnímu sv. přijímání. Vzbudila veliký zájem právě proto, že řečník jakožto tajemník Kongregace de sacramentis jest plně oprávněn mluvit o této otázce. „Osservatore Romano“ podává obsah celé jeho řeči, v níž řekl, že léta rozeznávací v naší době jsou sedmý, šestý, pátý, ano již i čtvrtý rok zvláště u dětí městských. Na námitku, že církevní příkázání zavazují až po dokonání sedmém roce, odpověděl řečník, že tato zásada platí všeobecně o čistě církevních příkázáních (Can. 12). V našem případě však neplatí, jak svědčí can. 854 § 3. I to tvrzení jest neodůvodněno, že povinnost přijímati počíná s povinností zpovídati se, která však nastává, je-li tu těžký hřích. Na to odpovídá: Povinnosti zpovídati se není, neudělal-li člověk těžkého hříchu (není věci naprosto nemožnou těžký hřích při počátečném užívání rozumu); a není-li tu i žádné povinnosti zpovídati se, existuje přece povinnost přijímati, jak ji udává dekret. Řečník připomněl pak vážnou povinnost (l'obbligo gravissimo), která váže rodiče, vychovatele, zpovědníky a faráře a vyvrátil obvyklá sofismata, která činí lidé z nevědomosti nebo špatně chápané zbožnosti. „Laskavé volání Kristovo zní, byť i méně bolestně, přece ještě i dnes ze svatostánku; byl sice po dekretu Pia X. snížen věk až k 10 nebo 9 letům; avšak ještě nyní veliká část dětí až do tohoto věku jest neoprávněně zdržována od eucharistického stolu, u něhož stolovati jest oprávněna i povinna.“ Řečník poukázal též na to, že sv. Otec Pius XI. okružním listem „Miserentissimus“ dne 8. května zdůraznil všem věřícím povinnost smíru. „Budou-li nevinné děti,“ končil řečník, „připuštěny k sv. přijímání, zaujmou místo v první řadě, aby dali Bohem žádaný a jemu povinný smír a usplýšily onen mír, který jest programem a touhou sv. Otce: Mír Kristův v říši Kristově.“

Ve většině zemí jest rané sv. přijímání dětí zavedeno. Tak v Holandsku, Itálii, Španělsku, Francii, Anglii, Jugoslavii, Polsku, Brasilii a Spoj. státech severoamerických a Švýcarsku. Více o tom viz ve článku: Jak provedli dekrety Pia X. ve světě? V Německu zřídil episkopát zvláštní sekretariát, který bude pracovati o jeho rozšíření. *Slavnostní sv. přijímání koná se tam v různém věku, ale všude zdůraznili biskupové a synody, že tím nikterak není dotčeno právo a povinnost rodičů vésti děti soukromě dříve k prvnímu sv. přijímání.*

6. Užívání rozumu ve smyslu církevním a jeho význam pro duchovní správu dětí.¹⁾

Co rozumí církev sv. užíváním rozumu? V životě občanském má se za to, že dítě dospělo k užívání rozumu, když jest schopno školního vyučování; dle pojetí církevního znamená užívání rozumu schopnost rozeznávati mravně dobré a zlé. Proto také nazývá církev dobu užívání rozumu věkem rozeznávacím (anni discretionis)²⁾.

Schopnost rozeznávati dobré a zlé postupuje s rostoucím světlem rozumu z nedokonalého k dokonalejšímu věku rozeznávacímu a proto se jí rozumí v církevních dokumentech a u církevních spisovatelů ve dvojím smyslu: 1. nedokonalé rozeznávání; toto rozeznávání nečiní ještě dítě dokonale zodpovědným z jeho činů, toto rozeznávání stačí tedy ku spáchání lehkého hříchu, ne však těžkého; 2. jakési dokonalé rozezná-

¹⁾ Gatterer, Kinderseelsorge 14 a d.

²⁾ Cod. 859 ze IV. sněmu lateránského.

vání, nebo-li ona duševní zralost, která činí mladého člověka úplně odpovědným z jeho jednání a proto schopným těžkého hříchu.

Ve svých předpisech pro duchovní správu církev obyčejně nečiní rozdíl, nýbrž ptá se prostě po tom, kdy dítě nabylo užívání rozumu a nechává stranou otázku, zda bylo dokonalé či nedokonalé. Pro opatření církve jakožto duchovní správkyně dětských duší jest rozdíl ten vedlejší. Proč? Poněvadž právě počátek užívání rozumu, byť byla i schopnost mysliti sebe nedokonalější — činí dítě ve vlastním smyslu schopným duchovní péče a jí velmi potřebným

Církevní zákonodárství pokládalo již dlouhé věky za počáteční rok užívání rozumu dokončený sedmý rok a převzalo tuto právní domněnku i do církevního zákoníka: *Impuber expleto septennio usum rationis habere praesumitur*¹⁾, t. j. když se nedá jistě dokázati nedostatek užívání rozumu, pokládá se dítě v sedmi letech za dospělé k užívání rozumu.

Určujíc tento věk církev nechává stranou otázku o nedokonalém a dokonalém užívání rozumu a chce dvojí věc říci: 1. Děti dokončivše sedmý rok životní mají z pravidla nedokonalé užívání rozumu; výjimečný případ, že by ho ještě nenabýly, musel by se jasně prokázati. — 2. S dokonaným sedmým rokem nastává dětem povinnost zachovávatí příkázání čistě církevní, předpokládá se ovšem, že mají užívání rozumu. Proto označují se děti sedmi leté jako dospělé²⁾ (*adulti*), poněvadž jsou podrobeny jako dospělí zákonům církevním,³⁾ — srv. can. 12.

Pravíme: Příkázání církevní (can. 12. *Legibus mere ecclesiasticis*). ., neboť zachovávatí příkázání Boží jest dítě povinno, jakmile počne poznávat, že je zavazují nebo jakmile dětské svědomí bylo v nich probuzeno. Příkázání o sv. přijímání není příkázání čistě církevní, nýbrž zákon Boží.

Mnohým se snad zdá, že církev ustanovila věk, ve kterém počínají zavazovatí církevní zákony, příliš časný. Postavíme-li se však na stanovisko církve, t. j. na stanovisko víry, jež zaujímá církev duchovní správkyně lidstva, rozplynou se obtíže. Díváme-li se na věc se stanoviska duchovní správy, nejsou církevní příkázání břemena a pouta, nýbrž dary a prostředky milosti, které duši lidskou povznášejí, sílí a těší. S tohoto stanoviska neměla by otázka vlastně zníti: Kdy musí děti zachovávatí církevní příkázání, nýbrž: Kdy se smějí pokládati za závazané zachovávatí je. Toto stanovisko žádá, abychom, kde běží o spásu duší, nespokojovali se s pravděpodobnostmi, nýbrž snažili se o nejmožnější jistotu. Může proto na př. býti i velmi pravděpodobno, že děti v tak útlém věku nemohou těžce hřešiti, jistoty církev nemá a proto chce,

¹⁾ Cod. 88. V dekretě o prvním sv. přijímání se praví: *Aetas discretionis . . . ea est, in qua puer incipit ratiocinari, hoc est circa septimum annum sive supra sive etiam infra.*

²⁾ *Adulti censentur, qui rationis usu fruuntur.* Cod. 745. Platí jen pro křest; srv. o biřmování c. 788.

³⁾ 5. Alph. Theol. Mor. I., n. 155. Cod. 1254, 1. *Abstinentiae lege tenentur omnes, qui septimum aetatis annum expleverunt.*

aby děti již záhy byly opatřeny prostředky duchovní péče, tak aby, když přijdou útoky nebezpečné životu jejich mladé duše, t. j. když po prvé nastane možnost těžce hřešiti, byly již milostí Kristovou a duchovní pomocí jeho zástupkyně chráněny. Jinými slovy: láska církve k duším žádá, aby bylo užito prostředků k ochraně lidské duše raději o rok dříve než o týden později, neboť zpoždění mohlo by nadělati nevýslovných škod, protože, abychom uvedli slova dekretu o raném sv. přijímání, by tím nejen děti byly připraveny o vnitřní vzrůst dětské nevinnosti, nýbrž by mohly býti i ztraceny, kdyby měly v mnohých je obklopujících nebezpečích postrádati právě nejsilnější pomoci, t. j. v ruce církve vložených prostředků milosti.

Mimo to, abychom i tu myšlenku dekretu o raném sv. přijímání více zdůraznili, žádá stanovisko péče o duše, abychom chránili mladé duše nejen těžkého hříchu, nýbrž je vzdalovali a osvobozovali i od menších urážek Boha a ještě více, abychom stále pěstovali a podporovali v mladých duších život milosti a ctnosti. A právě pro život ctnostný má malý školák velké porozumění.

Starost církve sv. o křestní nevinnost dětí.

Z toho, že církev považuje sedmileté za dospělé, lze bezpečně usuzovati, že pokládá péči o duše dětí v prvním školním roce za důležitou. A je-li církvi hlavním důvodem pro časná duchovní opatření starost o křestní nevinnost dětí, musí i hlavní církevní duchovní správce dětí, katecheta, věnovati velkou péči oněm dětem, které ještě mají ono závidění hodné štěstí, že jsou jistě v křestní nevinnosti, tedy nejmladším, aby jí neztratili.

Jest však ztráta křestní nevinnosti opravdu tak velkým neštěstím? Nemůže býti opět dokonalou lítostí ztráta napravena a nevinností zpovědní nahrazena? Jistě. Avšak i kdyby byl stav milosti opět ihned obnoven, není náhrada dokonalá. Neboť nevinnost nabytá sv. zpovědí nemá té ceny a krásy jako nevinnost křestní, jako druhý a třetí chrám jerusalemský nevyrovnal se krásou prvnímu. Mimo to zůstávají bohužel mladí lidé, ztrativše křestní nevinnost, nezřídka týdny a měsíce, ano snad i s krátkými přestávkami léta v těžkém hříchu. Jen ve světle víry můžeme poněkud změřiti, jaké jest to neštěstí. Odezíráme-li od nevyslovitelné ztráty pro věčnost, pro kterou je celý ten čas ztracen, zůstává nejlepší doba nepoužita, ba zneužita pro výchovu ke křesťanskému životu a křesťanské lásce pro trvání mladého člověka v těžkém hříchu. Neboť jako na jaře zasazené květiny a stromky nejlépe se vydaří, tak i ctnosti nejlehčeji a nejsilněji se zakoření v jaru života; avšak nejenom ctnosti, ale i nectnosti. Žije-li tedy chovanec delší čas v těžkém hříchu, nemůže v této nejpriznivější době životní ani jediná nadpřirozená nebo mravní ctnost zakořeniti se a vyvíjeti v srdci, vyjímaje poněkud víru a naději, neboť těžkým hříchem vytrhává se nadpřirozená ctnost i s kořeny. Tak se promarní nejlepší čas ke vzrůstu ctnosti. Veškerá práce, vychovati mládež v křesťanském životě, učiniti

ji v křesťanském smyslu pokornější, snášlivější, laskavější, poslušnější, cudnější, střídmější, pracovitější, mírnější, chytřejší, statečnější a odvážnější, jest většinou nebo zcela marnou. Za to však zažerou se protivné nectnosti a bují dál a kořeny jejich nebývají vytrhány ani čas od času nabytým stavem milosti.

V časně ztrátě křestní nevinnosti a v setrvávání naší mládeže v těžkém hříchu hledejme hlavní základ mnohých smutných zjevů v pozdějším životě našich křesťanů. Jak často si stěžujeme, že tak málo se docílí ve výchově charakteru mladého křesťana prostředky milosti, přijímáním sv. svátostí. Jistě jsou i jiné důvody na vysvětlení této smutné skutečnosti, ale velmi vážný, ne-li nejvážnější důvod jest třeba hledati v tom, že nebyl v dětství pěstován pečlivě duchovní život. Jak těžko jest dále ze školy vyšlé hochy a děvčata, jinochy a panny udržeti na cestě ctnosti anebo je na ni zpět přivést? Nestěžují si skoro všichni duchovní správce, že se dorůstající mládež jim a hlavnímu působišti duchovní péče, domu Božímu, vyhýbá? Nedošlo to tak daleko proto, že se mladí lidé ve svém dětství nenaučili vpravdě vážiti si duchovní péče a ji milovati; že do jejich srdce v době docházky školní nebyly položeny hluboké základy lásky k Bohu a k bližnímu, horlivá zbožnost, opravdová snaha po ctnosti? Není hlavní důvod v tom, že křesťanský život školního dítěte vlivem nedostatečné péče o duši stal se zevnějším, ne z vnitra tryskajícím?

Proto musí duchovní správce školních dětí všechnu píli nasaditi a celou svou péči k tomu cíli zaříditi, aby 1. udržel v dětech křestní nevinnost, 2. aby pěstovala a vytvářel v duši dítěte život milosti.

K ochraně nevinnosti dítěte a k pěstování jeho nadpřirozeného života duchovního má církev, respektive duchovní správce dětí velkolepé prostředky výchovné, které, použije-li jich správně, jsou schopny děti k plné zralosti mužné a plnosti Kristově“ (Eph. 4, 13) přivést. Na prvním místě jsou sv. svátosti, zvláště tři výchovné svátosti: Svátost Oltářní, zpověď a biřmování.

7. Příprava na první sv. přijímání.¹⁾

Jaké právo a jakou povinnost má farář v otázce prvního sv. přijímání?

Codex praví: Parocho autem est officium adviligandi etiam per examen, si opportunum prudenter iudicaverit, ne pueri ad sacram Synaxim accedant ante adeptum usum rationis vel sine sufficienti dispositione; itemque curandi, ut usum rationis assecuti et sufficienter dispositi quamprimum hoc divino cibo reficiantur“ (can. 854. § 5). Má tedy farář dvojitou povinnost: 1. bdíti nad tím, aby děti nenabývaly ještě užívání rozumu nebyly vedeny k sv. přijímání. Právem jeho jest přesvědčiti se o tom třeba i zkouškou²⁾ zvl. tehdy, není-li

¹⁾ Dle Gatterera, Kinderseelsorge, 55 a n.

²⁾ Nesmí však opíraje se o can. 854. nutiti všechny rodiče, aby mu předváděly děti před prvním sv. přijímáním. (Artur Vermeersch S. J. Theologiae Moralis Principia — Responsa — Consilia, Tomus III., p. 331.)

čítěti ještě sedm let, neboť před sedmi lety nepředpokládá se všeobecně užívání rozumu, ale musí se dokázati. 2. Má farář povinnost starati se (— curandi — znamená více než ad vigilandi), aby děti, které nabýly užívání rozumu, co možná nejdříve vedeny byly k prvnímu sv. přijímání. Svoji péči především věnuje sedmiletým, a musí k tomu směřovati, aby tyto dokončivše sedm let šly k sv. přijímání v době velikonoční. Z Codexu vyplývá i povinnost připravit i je a také ovšem rodiče poučiti o jejich povinnosti, přechístikaž dorodně dekret, vysvětliti a provésti ustanovení jeho, codexu a příp. i biskupa diecesního (v diecési brněnské na př. vide Acta Ep. Curiae Brunensis 1911, pag. 11! Srv. str. 9).

Ve všem řídití jest se jen tím, co žádá církev. Nemá duch a církevního, kdo žádá více a nechtěje ustoupiti od zděděných názorů jedná proti samému rozkazu Božímu, neboť **zákon o prvním sv. přijímání jest zákonem Božím a ne pouhým přikázáním církevním.**

Po vydání dekretu „*Quam singulari*“ není pochyby o tom, že jest to *praeceptum divinum ab ecclesia determinatum*. (Výraz tento pochází od bohoslovce Vasqueza, jehož slova i dekret uvádí). V tomto smyslu mluví nejen dekret, ale i sv. Otec Pius X. psal několik měsíců po jeho vydání tehdejšímu kardinálu, arcibiskupu kolínskému Fischerovi, aby se lidu vysvětlilo, že nejedná se v této věci tak o to, aby se poslechlo římského papeže, jako o to, aby se dostalo povinnosti, vyplývající nutně z učení sv. evangelia, a o to, aby starý a vždy zachovávaný obyčej církve byl zase obnoven tam, kde zanikl. (Acta ap. Sedis 1911, 18). **Od božího příkazu nemůže církev dispensovati.**

Dnes nemůže se nikdo právem dovolávati úsudků theologů z dřívějších dob, neboť i největší bohoslovci musí ustoupiti, nesouhlasí-li jejich názory s ustanoveními církve.

Příprava na první sv. přijímání musí ovšem, chceme-li vyhověti rozkazu Božímu, církví určenému, vypadati jinak, než jak jsme dosud byli snad zvykli ji konati. Hlavní obtíž spočívala na mnoze v tom, že se žádalo, aby děti již z náboženství mnoho znaly. Když církev autoritativně rozhodla, že stačí, aby děti pochopily *pro suo captu* (tedy ne odříkati) pravdy, které je nezbytno znáti, nezbytností prostředku k spasení, a aby zbožně, jak je to jejich věku přiměřeno, přistoupily k sv. přijímání, je proti duchu Kristovu a Církve sv. (*sentire cum ecclesia!*) nepouštěti děti dříve k prvnímu sv. přijímání, až znají IV. část stř. katechismu anebo celou knížku ku přípravě, řadu modliteb atd. Znalost pravd základních jest podmínka, kterou lehce splní i děti slabě nadané na konci prvního školního roku. „Představme si dítě,“ píše španělský spisovatel Zulueta T. J. v komentáři k dekretu Pia X., „které vyrůstá aspoň v křesťanském okolí, třeba v ne příliš zbožné a horlivé rodině. Ví, že jest jeden Bůh, že jest náš Otec, k němu se modlí ráno, večer a v kostele. Řekli mu, že tento Bůh trestá zlé a odměňuje dobré. Slyšelo o nebi, kde bydlí andělé a svatí, jejichž obrazy vidí v domě Božím; o pekle, kde zlí se trápí. Jména: Otec, Syn a Duch sv. jsou na jeho rtech, když dělá kříž, a lehce se dá

poučiti, že každá ze tří božských osob jest pravý Bůh a že přece jest jen jeden Bůh. Zná obrázek Ježíška, o vánocích klečelo u jesliček, vidí jej na sochách P. M. Kříž je učí znáti Boha Syna, který sestoupil s nebe a na kříži zemřel za naše hříchy. Nenesou si tyto vědomosti děti křesťanských rodičů s sebou již do školy?¹⁾

Je možné připravit děti ke konci prvního školního roku na sv. přijímání?

Na tuto otázku odpověděly již v r. 1915 „Christl. - pädagog. Blätter“ (str. 194 a n.): „Musí to býti možné. Kde je dobrá vůle, tam se najde i cesta. Srdce katechety, naplněné láskou k maličkým, nespokojí se s odpovědí: „Přesně nedá se dekret provést; co se v našich poměrech mohlo státi, stalo se.“ Jde o věc důležitou. Stále tvrdí vychovatelé, že školní děti od šesti do desíti let jsou nejcitlivější pro náboženství. A právě v této době nemělo by se dostati dítěti „největšího pokladu“ našeho náboženství? Právě v těchto letech měla by se Božskému vychovateli zavřít i cesta do duše dítěte? Tisíce dětí ztrácejí v těchto letech jakožto oběť lehkomyšlnosti, náruživosti a byvše svedeny svou nevinností, ztrácejí tím i onen božský život, který nám vydobyl Spasitel svou smrtí a dal nám ve sv. křtu. Ztrácejí životní štěstí v nevinnosti vzkvétajícího srdce; ztrácejí Duchem sv. při křtu vštípené zárodky božských ctností, které mají, když rozum jako slunce vychází, růsti a vytvořiti z dítěte křesťana-hrdinu. Máme opravdu právě v této osudné době děti zdržovati od Toho, který je sám Chléb života a mocný štít dětské nevinnosti? A to i proti jeho rozkazu: „Nechte dítek přicházeti ke mně“; proti jeho vůli, nedávno vyslovené jeho zástupcem na zemi? Nemusí to býti možné, vésti sedmileté dítě dostatečně připravené k svátostem? Musí to býti možné, vyplniti církevní předpisy.

Snad řekne někdo, že takové věci nemůže rozhodnout srdce, nýbrž rozum. Ano, kdyby se jednalo o nauku. Ale nauka nežádá řešení, nýbrž vyplnění. A kde se jedná o skutky, zvl. o vážné skutky, tam dá srdce rozumné oči, tam nadšení najde cesty, kde chladný rozum zří jen neschůdné výše; tu láska odstraní překážky, které se uvažujícímu zdají nepřekročitelné. S láskou ke Spasiteli v Nejsv. Svátosti a k dětem Ježíšovou krví vykoupeným najdeme snadno cestu.“ Musíme se ovšem rozhodnouti, opustiti cestu, na niž jsme si zvykli. „Byl by to zhoubný omyl, kdyby někdo chtěl podržeti pro první sv. přijímání asi sedmiletých dětí, tytéž metody, které byly v občeji pro přijímání dvanáctiletých a starších,“ psal kardinál-vikář Pia X. již r. 1910. Ano, v to m jest řešení. Nesmíme na malé děti klásti požadavky, které jsme byli dosud zvyklí klásti na starší prvokomunikanty, nesmíme býti papežštější než papež a křesťanštější než Kristus sám. Spokojíme-li se s tím, co žádá od prvokomunikantů Spasitel a jeho církev, nepotřebujeme žádného vlastního vyučování k sv. přijímání a jak uvidíme,

¹⁾ Zulueta S. J., Pius X. und die Erstkommunion (něm., Trevír, Paulinus-Druckerei).

i žádného vlastního vyučování o sv. zpovědi¹⁾ (rozuměj obvyklého v době postní, pozn. moje), ale o byčejnými katechesemi v prvním školním roce připraví katecheta děti do konce roku dostatečně na sv. přijímání a sv. zpověď. Pokusme se o to aspoň tímto způsobem. Kněží, kteří to provedli a malé sedmi- a osmileté děti vedli ke stolu Páně, jsou velmi potěšeni nad dobrými účinky. Dr. Jos. Hafen²⁾ uvádí tato svědectví: „Rané sv. přijímání má velmi dobrý vliv na děti i na jejich rodiče. Děti se učí dobře a často sv. svátosti přijímají a poznal jsem, že tím bylo posíleno i častější sv. přijímání svátostí. Jiný kněz píše po šestiaž sedmileté zkušenosti na jedné dívkě škole: „Srovnáme-li dnešní žákyně pokračovací školy s žákyněmi před desíti lety, dostaneme též poměr jako mezi kulturou a nevzdělaností. Jak mnohé jsme dříve vídali vycházeti ze školy, u nichž nemohlo býti ani řeči o náboženském životě! Tento rok propuštěné žákyně byly první děti, které jsme dle přání sv. Otce, mnohem dříve než jak bylo zvykem, vedli ke stolu Páně. S velkým uspokojením jsme je mohli propustit; největší část děvčat skutečně poctivě myslí s náboženským životem. Tentýž rozdíl jsme pozorovali i v jiné škole. Kde dříve bylo nutno bojovati s mravní zkažeností a tvrdošíjnou zlobou, dnes pocítujeme všeobecně blahé ovzduší nevinnosti, čistoty a dobrého příkladu“.

Vnější zbožnost dětí spolu s nezbytnou vnitřní pobožností srdce má a může katecheta vypěstiti u malých komunikantů. Je-li proniknut srdečnou láskou Božského přítele dítek, bude tuto zbožnost v nich pěstovati, uvidí své malé žáčky přistupovati ke stolu Páně způsobem krásným a povznášejícím, že bude z nich míti radost. Dr. Hafen uvádí, co mu napsal jeden kněz: „Kdo viděl jednou tyto malé klečeti u mřížky, kdo se podíval do jejich nevinných očí a jimi do čistého dětského srdce, nikdy více neřekne, tito malí jsou neschopni nebo nehodni přijati sv. přijímání. Ne, pozná Ježíš a malé dítky se nejlépe hodí k sobě. Slyšel jsem z úst rodičů, kteří nepatří k nejzbožnějším a vzpírali se vésti děti k časnému sv. přijímání: Toto přijímání jest krásnější než na Bílou neděli.“ (Dr. Hafen, str. 92.)

Protivníci raného sv. přijímání odvolávají se rádi na lehkomyšlné chování dětí i v kostele. Katecheta vynasnaží se zabrániti takovým vadám. Nesmí se však na ně dívati tragicky. Řekněme si upřímně: protiví se Pánu Ježíši jistý nepokoj malého dítěte více než vlažnost a dobrovolná roztržitost mnohých dospělých, pomlčíme-li o větších hříších?

Co však dělati s dětmi, které jsou obklopeny ovzduším náboženské vlažnosti a nevěry? Pro ně jest rané sv. přijímání potřebnější než pro ostatní. Mají křestní nevinnost a tím nejdůležitější část přípravy. Oddálením sv. přijímání se jejich dispozice nezlepší, ale zhorší, takže již desíleté bývají bezbožnými a neslušnými řečmi, které slyší doma, často zkaženy. Musíme se také dí-

¹⁾ Viz na konci knihy články o sv. zpovědi dětí.

²⁾ Die Kinderkommunion im neuem Rechtsbuche und in der seelsorglichen Praxis. Limburg a. L. Steffen 1920. Str. 92 a n.

vati na sv. přijímání jako na lék proti nemoci duše a prostředek k posílení a rozkvětu života milosti. Věnujme proto ve školním roce těmto dětem zvláštní pozornost, abychom modlitbou, příkladem, srdečným chováním, laskavostí a trpělivostí jejich duše očistili a připravili k přijetí nebeského hosta. Můžeme býti přesvědčeni, že Božský přítel dítek naši námahu odmění bohatým požehnáním, takže i tyto děti v prvním, nebo aspoň v druhém školním roce náležitě připravíme. Nikterak nesmíme pro ně nechat čekat druhé celý rok. Který otec nedá zdravým dětem silnou stravu, protože jedno jeho nemocné dítě jí nesnese?

Soukromé první sv. přijímání.

Pochybené jest pokládati první sv. přijímání výlučně nebo aspoň popředně za záležitost školní. Řekl tak již r. 1910 na diecesní konferenci biskup linecký: „Není žádný předpis, aby již první přijímání sv. svátostí se dělo ze školy po třídách. Bude snad duše dítěte více proniknutou svatostí, když přijme první sv. přijímání spolu s otcem a matkou.“ Hledíme-li na podstatný znak sv. přijímání, jest na prvním místě úkonem o sobním, jako požívání strany tělesné. Společné sv. přijímání školní jest zcela něco jiného než společné svátostné požehnání. Protože požehnání jest úkonem společenským, jest lépe, nekoná-li se, když pospolitost schází, t. j. je-li přítomno jen několik osob. Kdo však se vzdá oběda proto, že nemohl jísti se svou rodinou? Proto také dekret dává právo k soukromému prvnímu sv. přijímání. Ba, uvážíme-li, že při sv. přijímání jako u sv. zpovědi musí býti u každého jednotlivého dítěte zjištěno, zda je dostatečně připraveno, můžeme říci, že soukromé první sv. přijímání jest na prvním místě ona forma, kterou má na mysli církev. O povinnosti vésti dítě soukromě, nemůže-li slavnostně, viz v čl. 9. oddíl Německo!

Snažme se pro ně získati rodiče. Tak odstraníme zlozvyk nechávati děti čekat rok na Krista Svátostného, na něhož mají právo, jakmile nabudou užívání rozumu. Jsme k tomu povinni, neboť když někdo nemůže přijímat v době velikonoční, jest povinen tak učiniti během téhož roku!

Dobré jest uspořádati slavnostnější sv. přijímání vícekrát ve školním roce a vésti k němu děti i v menších skupinkách. Budou-li při tom zároveň přijímati i rodiče a sourozenci, bude to krásnou slavností i bez velké účasti. Vhodnými dny se mi zdají pro ně svátek sv. Václava, eucharistického knížete země české, svátek Krista Krále, Neposkvrněné Početí P. M. (dá se vhodně promluvit o křestní nevinosti), vánoce, Zelený čtvrtek, Nanebevstoupení Páně.

Úkol rodičů.

Rodičům ukládá církevní zákoník povinnost starati se, aby děti přijímaly. Zvláště křesťanská matka bude od mládí vychovávat i své dítě pro Krista Svátostného. Naučí je, že ve svatostánku přebývá Ježíšek, který má děti rád, zve je k sobě, je přítomen v bílém

chlebičku. Pozná-li, že má nutné vědomosti, vezme je sama ke zpovědníkovi a po poradě s ním k prvnímu sv. přijímání. Pěkný návod podává P. Ovečka T. J. v knížce „Nechte děti přicházeti ke mně.“ Pošleme ji po dětech z první a druhé třídy matkám. Rodiče mají pak také povinnost starati se o časté sv. přijímání. Navádějme je proto, aby dítě již od útlého mládí vychovávali eucharisticky — a vykonáme mnoho pro rozšíření častého sv. přijímání.

8. Překážky a obtíže.

Všechny veliké věci narážejí na obtíže. Nepochopení bývá jednou z nich. Jestliže provázelo Božského Spasitele ve vši jeho učitelské činnosti, ukázalo se v plném světle, když přislíboval ustanoviti tajemství lásky — nejsvětější svátost Oltářní. Po takové přípravě — zázračném nasycení 5000 mužů — takový neúspěch. Božský Spasitel jej předpovídal. První slova jeho k zástupům v Kafarnaum zněla: „Hledáte mě ne proto, že jste viděli divy, nýbrž že jste jedli z chlebů a nasýtli se“ (Jan 6, 26.). Výsledek úchvatného přislíbení nejsv. Sv. Oltářní shrnuje sv. Jan ve věty: „Tu hádali se židé vespolek řkouce: Kterak může tento dáti nám tělo své k jídlu? T mnozí z učedníků jeho uslyševše to, řekli: Tvrdá jest ta řeč; kdo ji může poslouchat? Od té doby mnozí z učedníků jeho odešli zpět a nechoďili již s ním. Řekl tedy ke dvanácti: „Chcete i vy odejít?“ (Jan 6, 53, 61, 67, 68.) Když svatý Otec Pius X. jasně vysvětlil příkaz v řeči Kristově obsažený: „Nebudete-li jísti těla Syna člověka a pít jeho krve, nebudete mít v sobě života“ (Jan 6, 54), nedošel pochopení u mnohých a mnohých a nedochází ho ani dnes. Neuškodí probrati překážky, které se stavějí v cestu dekretu o sv. přijímání dětí.

M. Gatterer S. J. probírá je ve své knížce: *Die Erstkommunion der Kinder* (Brixen 1911 str.). Píše: „Chceme-li správně pochopiti ustanovení svatého Otce, musíme se vynasnažiti zbaviti se jistých předsudků a jednostranností, které kalí pohled našeho oka. Lehké to nebude; neboť musíme opravit názory, které jsme ssáli od mládí.

1. Intellektualismus.

První jednostranností jest přílišný intellektualismus — trpí jím veškeré naše vzdělání — přeceňování vzdělání rozumu ve veškerém vzdělání (ve škole, v četbě, v náboženském vyučování. .). Toto přeceňování vzdělání rozumového a ještě více přeceňování mravní síly jeho, dědictví z protestantství, vniklo občanským spolužitím a protestantským duchem proniknutou literaturou i v širší katolické kruhy.

Přeceňujeme h o d n o t u vzdělání rozumového. Co člověku dodává pravé ceny před Bohem — úsudek Boží o ceně všech věcí jest přece

neomylným pravidlem o určování pravé hodnoty věcí — jest konečně jen vzdělání srdce. Ano i nejúplnější znalost nejvyšších pravd, t. j. tajemství víry, kterou je rozum nejdokonaleji vzdělán, neplatí nic před Bohem, není-li jí i srdce zušlechtěno, nežije-li ve věcech víry vzdělaný učenec dle poznanych pravd. „Neboť nikoli posluchači zákona jsou spravedliví u Boha, nýbrž činitelé zákona budou uznáni za spravedlivé“ (Řím, 2, 13.).

Ještě více přeceňujeme mravní sílu rozumového vzdělání, její účinnost na mravní povznesení člověka, na vytvoření charakteru a zušlechtění srdce. I když jsme v přítomné době odložili dětinský názor, že vzdělání (a mínili jsme tím vzdělání rozumové) činí lidi dobrými, přece připisujeme osvícení rozumu vždy ještě veliký, převeliký vliv na vzdělání vůle. Toto přeceňování opírá se o bludné mínění, že jest člověk od přirozenosti docela dobrý, jako by byly schopnosti člověka v dokonalém vzájemném souladu, takže vůle bez těžkosti s láskou obejmě, co rozum jí jako dobré a lásky hodné předloží.

Tento intelektualismus nás vede bezděky v určování náboženských vědomostí nutných prvokomunikantům, nedáme-li si pečlivě pozor.

Čeho jest vlastně třeba, abychom hodně přijali svátost živých, tedy i sv. přijímání? Stav milosti a dobrý úmysl. Otevři některou katolickou morálku a nenajdeš žádné jiné podmínky.

Stav milosti u dítěte nevyžaduje žádného intelektuelního momentu, naprosto nijaké činnosti rozumové. Stav milosti jest v dítěti, které má křestní nevinnost, v záviděníhodném stupni, i když není vůbec schopno nějaké činnosti rozumové. Dobrý úmysl není také přímo žádnou rozumovou činností, nýbrž úkonem vůle a dokonalost toho úkonu není nutně závislá na nějaké velké vědomosti. Dobrý úmysl jest tím dokonalejší, čím více vůle se stává přáním, vroucí žádostí. Může proto málo poučené dítě míti dokonalejší úmysl u sv. přijímání než učený theolog a myslím, že tomu tak ve skutečnosti nezřídka bývá — tehdy totiž, když dítě s větší vroucností touží po božském pokrmu než učenec.

Odvodme z toho důležitý důsledek. Čím jest dokonalejší stav milosti a lepší úmysl přijímatele, tím větší jsou účinky sv. přijímání. Protože obě podmínky velmi dokonale splněny býti mohou i při nedostatečných náboženských vědomostech, vysvítá z toho nutně, že děti v sedmi letech mohou míti větší užitek ze sv. přijímání než dobře poučení dospělí a že mezi dětmi rozumově slabší mohou míti větší užitek z přijetí svátostí, než výborní žáci. Velká útěcha pro katechety a mocná pobídka, abychom nepodceňovali slaběji nadaných a více si jich všímali.

Nicméně pravý úmysl předpokládá ovšem jeden úkon rozumu, intelektuelní moment, a to jedinou znalost náboženskou, která se žádá k hodnému přijetí sv. Eucharistie. Která to vědomost je? Zřejmě znalost předmětu, daru, který zamýšlím přijati. V našem případě tedy znalost eucharistického pokrmu¹⁾

¹⁾ Jaká má býti, určuje dekret a Codex.

II. Bázeň z nadpřirozena.

Jiný nesprávný názor, který nás napadá, jest přeceňování ceny osobního úkonu přijímatelova a současně podceňování svátostného účinku. Vlastní svátostné působení, účinky milosti svátostné, nejsou výsledkem dispozice (přípravy) nebo osobního úkonu modlitby člověka, nýbrž milostiplný veliký skutek Kristův. Kristus proniká ve svátostech svých duchem duši přijímatelovu a působí v ní velkolepější divy než bylo na počátku božské „Staň se“ v přirozeném stvoření.

Když tedy přijímatel z jakéhokoliv důvodu nemůže ověřiti svátost bohatým věncem přípravných a děkovných hnutí srdce — na př. nemocný nebo děti — ujde sice jeho duši ovšem ono zesílení, ona větší míra lásky a horlivosti, která jest následkem dobré a vroucí modlitby; avšak tento nedostatek jest velmi nepatrný, mizí skoro úplně, uvážíme-li onen mocný přírůstek síly a zesílení lásky a všech ctností, které Pán sám svátostným úkonem působí.

Tu se hluboce zakořenily nesprávné názory. Jak často slyšíme v kázáních a čteme ve vzdělávacích spisech, jak často jsme to snad i sami řekli, že jedno jedinké sv. přijímání, s velmi dobrou přípravou přijaté, více působí než časté sv. přijímání sice ve stavu milosti, ale s malou horlivostí! Neklademe tu podobným tvrzením účinek přípravy nad působení svátosti, osobní práci přijímatelovu nad osobní činnost Kristovu v duši? Jistě se rozmnožuje svátostný účinek dobrou dispozicí přijímatelovou. Avšak toto rozmnožení jest u srovnání s hlavním účinkem vždy vedlejší a zcela podřadné.

Bylo by pošetilé, svátost, která již svojí povahou opětovně, ba často má býti přijímána pod záminkou lepší přípravy, léta oddávalo vati. Znamenalo by to zrovna tolik, jako kdyby někdo nemocnému, trpícímu nechutenstvím tak dlouho nedával pokrmu, až se dostaví pocit hladu; nebo kdyby dětem denně jen jednou nebo ještě řidčeji dával pokrm, protože pak dispozice, touha po jídle, by byla větší a lepší.

Odklad přijetí svátosti jest rozumný a pochopitelný a v rozumných mezích se i doporučuje u svátostí, které jen jednou mohou býti přijaty, jako u svěcení kněžstva a svátosti stavu manželského. Tu jest jen jednou příležitost, rozmnožiti bohatství milosti pro budoucí stav tak významné, které Pán vložil do těchto svátostí. Tu má tedy přijímatel na každém i nepatrném rozmnožení jeho živý zájem.

III. Jansenistické pojmání nejsv. Svátosti oltářní.

Třetí jednostrannost, kterou trpíme, jest silné zdůrazňování účty a klanění se, kterými jsme povinni Spasiteli ve Svátosti oltářní. Tu nám vězí jansenismus v krvi.

Spasitel ustanovil sv. Eucharistii jako pokrm a ne jako svátost klanění se a odměnu za ctnost. Vlastním jeho účelem bylo, svým vlastním tělem a svou vlastní krví udržovati a rozmnožovati nadpřirozený život, který dal svým dětem. Vlastním jeho úmyslem nebylo, zřídit si ve Svátosti oltářní trůn, aby na něm přijímal hold svých poddaných až do konce

věků. Rovněž ne požíváním sebe odměňovati lásku a ctnost svých dětí; to činí v nebi.¹⁾

Jistě přistupuje věřící a Krista milující duše k svému Bohu ve Svátosti s úctou a klaní se mu jako svému nejvyššímu Pánu a Králi, ale hlavním účelem jest požívání. Nejsvětější Svátost jest především prostředkem k životu. Jednal by proto proti úmyslům Páně, kdo by zdůrazňoval svatou bázeň a úctu tak, že by tím trpělo přijímání tohoto prostředku k životu; kdyby na př. z úcty k Spasiteli se zdráhal nésti jej do chudičkových a nečistých příbytků k nemocným jakožto pokrm nebo jej pro sv. přijímání věřících přechovávat v chudičkových kostelích bez ozdob.

V starokřesťanské době vystupoval ráz Svátosti oltářní jakožto pokrm mnohem silněji do popředí a vnější úcta více do pozadí. Podávalo se kojencům, eucharistické víno a rozdávaly zbytky proměněného chleba nedospělým dětem. Při tom nedalo se přirozeně zabrániti mnohým nedostatkům uctivého chování, jako rozlití sv. krve, ztrátě částíček eucharistického chleba. Během doby kladla církev, jistě ne bez příčiny, důraz na uctivost.

Jansenismus však obrátil věc vzhůru nohama. Udělal z milosti plného svátostného pokrmu svátost, v níž se máme Spasiteli jenom klaněti a jež má býti odměnou, odvodil z tohoto nesprávného pojetí přísnou praxi vzhledem k sv. přijímání.

Neblahými účinky jansenistického pojetí přijímání trpíme dodnes. Objevují se zvláště v literatuře homiletické a vzdělávací. Proto jsme povinni Piu X. díkem, že starou, ale poněkud zatemněnou pravdu znovu a se vši jasností prohlásil: „Hlavním účelem každodenního přijímání není ani tak čest a sláva Boží, ani zároveň odměna, již přijímající za své ctnosti zasluhuje,“ (sv. Augustin), nýbrž denní chléb, kterým by „věřící, jsouce nejsv. Svátostí s Bohem spojeni, nabylí tím síly k ukrocení žádostí zlých, k obmytí lehkých chyb, které denně se vyskytují a k uvarování těžkých hříchů, jimž lidská slabost jest vydána.“²⁾

Ostatně podklad jansenistických požadavků o holdu a úctě jest nesprávný. Ne ve vnějším lesku, ani v dlouhé přípravě a andělské čistotě duše“ záleží Spasitelem požadovaná úcta a klanění se, nýbrž ve splnění jeho vůle a přání a ve velké, důvěřivé lásce.

IV. Subjektivismus.

Říkáme a čteme někdy: „Jedno jediné sv. přijímání, velmi dobře přijaté, stačí, aby nás učinilo svatými.“ Tvrzení toto, předpokládáme-li možnost častého sv. přijímání, je prostě nesprávné. Jak dojdeme k takovým nesprávnostem? Když vykládáme prostředky milosti a ustanovení Páně po svém rozumu a ne dle učení jediné oprávněné úřední vy-

¹⁾ Srv. v církevním hymnu: „Verbum superum prodiens“ sloku: Se nascens dedit socium, convescens in edulium, Se moriens in pretium, Se regnans dat in praemium.

²⁾ Dekret z 20. prosince 1905.

kladatelky církve, a když se díváme na svátost ne ve světle křesťanského učení, ale zbarvenými brýlemi subjektivních názorů a oblíbených mínění.

Beze vší pochyby mohl Spasitel ustanoviti Svátost svého Těla a Krve tak, že by jediné požití dalo nadpřirozenou životní sílu na osmdesát a více let. Ale otázka nezní, co Spasitel mohl ustanoviti, nýbrž co skutečně ustanovil. A svátosti nepůsobí oněch účinků, které Pán Ježíš mohl k nim připojiti, nýbrž jen ty, které Spasitel skutečně připojil.

Chtěl však Spasitel — a v tom jeví se podivuhodně veliká jeho láska a ponížení — že jeho nejsvětější Tělo a Krev v přijímajícím působiti mají jako tělesný pokrm, který ovšem zachovává a rozmnožuje život, ale ne jediným, nýbrž opětovným požíváním. I tato jednostrannost, subjektivismus, opuštění jistého církevního vedení, na jehož místo byl dán vlastně názor, způsobily v otázce prvního sv. přijímání a častého sv. přijímání zmatek.“

9. Jak provedli dekrety Pia X. ve světě?

Často čteme v novinách zprávy o zkvétajícím životě katolíků v cizině. Zeptáme-li se jich na příčinu rozkvětu náboženského života, poukáží nám na rané a časté sv. přijímání. Dekrety Pia X. byly provedeny hladce, jak píše M. Gatterer¹⁾, v Itálii, Španělsku, namnoze i ve Francii, kde byl velmi zakořeněn jansenismus, v Jugoslavii, Brasílii, Spoj. státech severoamerických a nyní s velkým úsilím provádějí se ve Švýcarsku, v Německu a v Rakousku.

Zprávy, které tu otiskuji, vyňaty jsou z knihy: „Die Frühkommunion der Kinder“. Sebral je autor její J. Heiser ze zpráv, které mu zaslali kněží a biskupové.

HOLANDSKO.

R. K. Central-Bureau voor Onderwys en Opoeding in S'Gravenhage v Holandsku uveřejnila v „Eucharistii“ v listopadu 1927 článek o sv. přijímání dětí, z něhož vyjímáme aspoň některá data a zkušenosti.

Rané sv. přijímání bylo v Holandsku zavedeno ihned po vydání dekretu. R. 1911 nařídili holandští biskupové, aby všechny děti od 7—11 let chodily k sv. přijímání. S ušlechtilým zápalem a s radostnou ochotou poslechlo duchovenstvo i lid a věrni svým povinnostem provádějí to posud. Před rokem 1911 byly děti připouštěny k sv. přijímání teprve ve věku 11—12 let, někde až jim bylo 13 nebo 14 let. Dekret vzbudil nemalý rozruch, který však brzo ustoupil čisté radosti a naději na lepší budoucnost. Dnes možno poukázati na mnohé užítky jeho provedení.

Rodiče přinesli oběť zřeknuvše se vnějších okázalostí. Nemohli si dříve bez nich ani první sv. přijímání představit. Ale: čím promluvil, věc jest rozhodnuta. Všechny obavy, nespokojenost, úzko nedůvěra byly dány stranou.

¹⁾ Kinderseelsorge, 58.

Touhu po raném sv. přijímání pěstovaly v dětech již před dekretem eucharistické časopisy „Het Communieklokje“ a „Het Kind der H. Communie“. Na počátku doby velikonoční čtou se na rozkaz episkopátu předpisy a vysvětlení dekretu.

Od r. 1911 chodí sedmileté děti ve všech farnostech k sv. přijímání, někde i mladší, někdy i o něco starší, totiž ty, které pro nemoc, nebo z jiných důvodů později začaly chodit do školy a jsou za ostatními. První sv. přijímání se uděluje vícekrát za rok. 345.751 dětí katolických chodí do katol. škol. Katolické děti, které by chodily do škol neutrálních, jsou výjimkou. Katolické školy jsou finančně naroveň postaveny státním, t. j. stát je vydrží, ponechává je volnost ve výběru učitelů a ve vyučování. To napomáhá velmi eucharistické výchově. V mnohých farnostech jest zavedena t. zv. školní mše sv., které se účastní všechny děti pod vedením duchovního neb učitelů, v mnohých pak je zavedeno jednou nebo i vícekrát za týden společné sv. přijímání dětí.

Když dospějí děti 12 nebo 13 let a opouštějí školu, koná se t. zv. slavnostní sv. přijímání s obnovou křestního slibu za účasti rodičů.

Výsledky? Jest ovšem těžko dáti uspokojivou odpověď, neboť vnitřní život skoro zcela se vymyká našemu pozorování. Přece však jsou tu vnější známky blahodárných účinků.

Utrechtský arcibiskup Msgr. H. van de Wetering praví, že nový silný život počíná proudit v duších a poukazuje na výsledky. Roste počet kněžských povolání. V letech 1920—1926 stoupl počet žáků v chlapeckých seminářích z 3700 na 5700. Kněžské semináře, které mívaly 1600 bohoslovců, měly r. 1926 2000. Celkem jest asi 5000 kněží holandských, z nichž jest skoro třetina činná v zahraničních misích.

Katolíci mají 800 mateřských školek s 80.000 dětmi. Věnují se jim obětavě kongregace řeholnic. Tyto školky nedostávají až na malé výjimky podpory ani od obcí ani od státu. Zato po sto letech usilovné práce dosáhli katolíci holandské svobodných katolických škol státem vydržívaných, takže jsou blízci ideálu: Všechny katolické děti chodí do katolických škol. Katolíků bylo r. 1920: 35.61% všeho obyvatelstva, t. j. asi 2.5 mil. V misích jest činně 1500 kněží, 800 scholastiků a bratří a 1400 řeholnic, tedy celkem přes 3700 misionářů. Na 675 katolíků připadá jeden misionář. Škol pro ně jest 36 vlastních a 29 jiných, v nichž jen z části se vychovávají pro misie. Chovanců jest 3600, z nichž je jich 2200 speciálně vychováváno pro misie. R. 1925 sebralo Dílo šíření víry 263.000 hol. zl., Spolek Děťství Ježíšova 164.000 hol. zl. a Dílo sv. Petra 157.000 hol. zl. Tříkrátě tolik se asi sebralo soukromými společnostmi misijními, takže se může říci, že 2.5 mil. katolíků holandských ročně věnuje 2.5 mil. zl. hol. na misie. V Holandsku vychází 50 časopisů a kalendářů misijních.

Za jeden rok se rozdává přes 50 mil. sv. přijímání. Počet roste každým rokem. Ztrojnásobil se od vydání dekretů. Ústav hluchoněmých v St. Michiels-Cestel dodal r. 1911 asi 9 mil. hostií ke konsekraci, r. 1921 již 21 mil. V biskupství haarlemském bylo r. 1915 rozdáno 5,437.804 sv. přijímání, t. j. na jednoho komunikanta připadá ročně průměrně 35; r. 1920: 17,233.115 (36.6), r. 1921: 18,012.147 (37.7), r. 1923: 19,663.405 (38.9), r. 1924: 21,539.701 (41.4) a r. 1925: 21,938.483 (43.8).

V arcibiskupství utrechtském bylo r. 1922 sv. přijímání: 18,160.000 (38). V biskupství Bosch r. 1922: 16 mil. (40), 1923: 18,553.615 (42.6), r. 1924: 18,485.053 (42.8), r. 1925: 19,188.541 (43.8). V biskupství Breda r. 1922: 6,729.069 (34), r. 1923: 6,944.069 (34.9), r. 1924: 7,639.310 (37.7) a r. 1925: 7,613.550 (37.2).

Když první děti, které v sedmi letech přijímaly, dospěly let 12 a 13, tedy asi r. 1915, zvýšil se počet seminaristů a tak to jde přes deset let. Diecesní kněžské semináře se přestavují a rozšiřují. Možno říci bez nadsázky, že z každých 200 katolíků-mužů jeden se připravuje na kněžství. Biskupové a ředitelé kněžských seminářů dosvědčují, že jest to výsledek raného a častého sv. přijímání.

O rozkvět jeho starají se i eucharistické organizace. Eucharistické „Křížové tažení“ má účelem vychovati členy své ve vzorné křesťany a obroditi tak rodinu i společnost. Prostředky jsou: 1. poučování náboženské pro život, 2. stálý požadavek užívati prostředků nadpřirozených, směřujících k nejsvětější Svátosti oltářní, která znamená a působí jednotu s Kristem. Povinnosti: denně býti na mši sv., denně přijímati, pokud je to možné skutečně, ne-li, aspoň duchovně, sebezapírání a konání drobných obětí. Eucharistické kluby zřizují se mezi mládeží studující a vyšlou ze školy, kontoristy, kupeckými příručími, továrními dělníci atd. Mnoho napomáhá zvláštní zpytování svědomí a tak zv. týdenní psaníčko, ve kterém jsou otázky: Pro jaký účel jsi tento týden pracoval? — Co jsi vykonal? — Přijímání, modlitby, zapírání? — Kolikráte jsi zapomněl svého předsevzetí? atd.

Pro děti vycházejí časopisy „Zonnenland“ (týdeník) a pro dospělé „God met ons“.

V biskupství haarlemském působí „Eucharistische Bond“, který má oddělení pro děti. Každé oddělení jest rozděleno ve 3 sekce: 1. kteří denně nebo aspoň pětkrát týdně přijímají, 2. kteří často, nejméně třikrát za týden přijímají a 3. kteří aspoň jednou za týden přijímají. Svaz povstal r. 1916, má dnes 200 oddělení a 100.000 členů. Vydává časopis „De Heilige Eucharistie“. Sekretářem jest Pater W. van Dijk, Spinhuissteeg 4, Amsterdam. V biskupství roermondském jest sdružení „Vereeniging van Altijddurende Aanbidding“, v biskupstvích utrechtském a Hertogenbosch t. zv. „Altaarwacht“. Pro děti jest ještě jeden spolek „Čestná stráž dětí nejsv. Svátosti oltářní“. Založili ji Eucharistiáni v Brakkenstein, Nijmegen. Čítá 20.000 členů a vydává časopis „Het Kind der hl. Communie“. Mnoho dobrého vykonal i eucharistické kongresy, z nichž na 27. internacionálním v Amsterdamě zvláště dojemně působilo sv. přijímání dětí pod širým nebem.

VE SPOJENÝCH STÁTECH SEVEROAMERICKÝCH

započali ve většině biskupství prováděti dekret ihned po jeho vydání. Mnozí biskupové a kněží činili tak s tlukoucím srdcem, ale Řím promluvil, věc je vyřízena. Všude byl dekret prováděn již před letnicemi 1918, kdy počal platiti Codex, který pojal v sebe ustanovení Pia X.

Obtíže byly veliké. Především nedostatek kněžstva. Kdo měl malé

děti připravovat? Katolických dětí jest v soukromých katolických školách asi 2 mil., ve státních beznáboženských asi dvakrát tolik. Na katolických školách převzaly přípravu s radostí učitelé a učitelky. Kdo však ji měl udělovati na školách bezkonfesijních? Laických katechetů tu v letech 1910—1918 skoro žádných nebylo. Jen výjimečně v několika městech; na východě, severu a středním západu byly poměry lepší.

Rodiče dávali přednost prvnímu sv. přijímání až v pozdějších letech. Lid měl rád vnější okázalosti při staré praxi; hoši chodili k sv. přijímání jako mladí páni, děvčata nastrojená jako nevěsty. Tyto staré obtíže trvají dosud.

Zkrátka: Američtí kněží měli plnou hlavu starostí: Kdo bude malé děti připravovati? Jak navyknouti těkavé děti častému přijímání? S jakým trvalým užtkem budou vůbec malí přijímatí? Jak provéstí výchovu eucharistickou v raném věku tam, kde rodiče svoje náboženské povinnosti vůbec neplní nebo plní špatně a jich neznají? Ve státě Louisianě bylo ve venkovských farnostech takových rodičů 85%, ve městech 60 až 70%. Obtíže byly obrovské. Uvažme také, že ve Spojených státech žije asi 20 mil. katolíků mezi 115 mil. duší, z nichž jest 65 mil. nepokřtěných bělohů.

A přece všechny obtíže byly překonány.

Dík za to náleží veškerému kněžstvu, které rázně zasáhlo. Každý duchovní byl si vědom vážnosti, s jakou zavazuje papežský dekret. Každé váhání předem bylo pokládáno za necírkevní a útok proti svědomí. Děti neměly námitek. Naopak chodily a chodí s radostí v raném věku k sv. přijímání a prosí o ně i tehda, když neobstály v malé, lehké zkoušce.

Rodiče s počátku měli mnoho námitek. Avšak řeklo se jim zkrátka: Papež a biskupové chtějí rané sv. přijímání. Tato odpověď stačí dobrému katolíku. Dnes je rané sv. přijímání samozřejmostí. Váže mocí papežského dekretu a ustanovení církevního práva jak kněze tak rodiče ve svědomí. Každý rok předčítá se dekret ve všech kostelích v řeči lidové. Každý tu slyší, že papež zavazuje i svobodomyšlné Američany ve svědomí. Pastýřské listy biskupů vždy opakují na konci asi toto: Farářům se ukládá, připomenouti rodičům jejich povinnost vésti děti před dokonáním sedmým rokem věku k sv. zpovědi a k sv. přijímání.

Na katolických školách bylo zavedeno rané sv. přijímání poměrně lehce. Děti připravovali učitelé a učitelky, kteří je i povzbuzovali k měsíčnímu, resp. týdennímu a dennímu sv. přijímání, dávali v kostele pozor, aby se předešlo nepřístojnostem. Čtyřikrát za rok na Quatembrové dny koná se první sv. přijímání. Neděje se tak ovšem všude. Tyto dny přijímají prvokomunikanti společně s komunikanty prvých čtyř ročníků. Všechny děti se připravují celý den před tím. Stará praxe slavného sv. přijímání mizí k velké radosti duchovních správců. Na východě jí již skorem není. Než vyjdou děti ze školy, uspořádá se veliká církevní slavnost ve všech diecesích. To neplatí ovšem o školách beznáboženských.

Jaké ovoce přináší rané sv. přijímání?

Možno říci, že všechny děti našich soukromých škol nejpozději od dokonání sedmého roku přijímají. Že v dobrém vytrvávají, dosvědčuje sedmnáctiletá zkušenost. Dnes přijímá velký počet mužů a jinochů čas-

tečně týdně, částečně denně. O častém sv. přijímání žen netřeba mluvit. Ve státech New-Yorku, Pennsylvanii, Illinois a jinde lze odhadnouti počet mužů, kteří týdně nebo denně přijímají na 40—50% všech. Všude je zavedeno denní nebo aspoň častější sv. přijímání. To platí o všech státech, přirozeně i tu jsou ještě mezery.

Rané sv. přijímání a přirozené pokračování časté sv. přijímání působí velmi na rozkvět života duchovního. Tak o něm smýšlí veškeré kněžstvo celé Unie. Do kněžských seminářů se vstupuje stále více. Stát Louisiana dříve býval odkázán na evropské kněze. Jakmile zavedeno bylo rané a časté sv. přijímání, zvýšil se počet kandidátů kněžství velmi, skoro o 400% (čtyři sta procent). Stejně i přírůstek noviců, řeholnic bratří. Kněžské řády mají poměrně větší příliv než světský klerus v poměru asi 2 : 1. To platí pro všechny státy. Není to zřejmé ovoce raného a častého sv. přijímání?

Uvedené údaje jsou měřítkem k posouzení celého katol. života ve Spojených státech, který musí překonávat mnohé nepřátele. Jmenujeme obchodního ducha, moderní společenský život, který jest ve znamení sportu, kina, automobilu a bezpočetných radovánek. Přece však kvete církevní život, který se jeví uvnitř kostelů. Kvete duch obětavosti, který staví všude nové, nádherné kostely a katolické školní paláce, který vydrží finančně celé výchovné dílo od školy obecné až po university. Kvete charita, povstávají nové sirotčince, chorobince, nemocnice, ústavy hluchoněmých, ústavy pro zanedbanou mládež, domy Dobrého Pastýře. Jedním slovem, každý americký kněz jest toho názoru, že celý rozvoj vnějšího i vnitřního katolického života datuje se ode dnů, kdy byly vydány dekrety o sv. přijímání, o častém r. 1905, o raném r. 1910 a také provedeny.

Katolické soukromé školy se osvědčily v otázce raného sv. přijímání. Eucharistická výchova v raném věku v katol. školách jest dar s nebes.

Jak to vypadá ve státních školách? Největší obtíže působí jejich beznáboženskost. Mají asi 4 mil. dětí. Mnozí rodiče jsou nuceni posílati do nich své děti, protože není v zemi dosti katolických škol. Jiní málo se starají o církevní právo, které to zapovídá. Rodiče propadají mamonarství a raději posílají přes všechna nebezpečí pro své děti do bezplatné státní školy než do soukromé, kde se platí, ano stavějí se i vědomě proti Apoštolské Stolicí. Jak to? Dovolují si míti jiný názor než sv. Otec a orgány církve a omlouvají to vlasteneckým stanoviskem, jakoby zákony Ježíše Krista a Církve sv. škodily Americe. Na státních školách nesmějí učitelé vyučovati náboženství, ani když by měli ve třídě jen katolíky. Rodiče byli zvyklí na pozdní sv. přijímání. Děti ze státních škol vyučovali za plat, který obyčejně dostávali, až když bylo dítě farářem, připuštěno k sv. přijímání. Vtloukali dětem do hlavy katechismus, který brzo zapomněly. Děti ještě první rok chodily k sv. přijímání, pak již zřídka. Obtíže byly tedy veliké, mnozí kněží říkali, že na státních školách nedá se dekret Pia X. vůbec provést a proto ve svědomí neváže. Generální vikář Hollweck ze Sankt Louis (Missouri) přítel dětí, zeptal se v Římě. Dostal odpověď, že dekret nezná rozdíl mezi žáky katolických a beznáboženských škol. Duchovenstvo a laici jsou ve svědomí vázáni starati se o rané sv. přijímání dětí.

Kněží byli nuceni hledati nové cesty. Laici, zvl. ženy a dívky staly se

eucharistickými učiteli a učitelkami mládeže. Nepodařilo se to ovšem všude. Rodiče byli upozorněni na hřích, kterého by se dopustili, kdyby dítě nepustili k sv. přijímání, a musili se zavázati písemně, že budou je ještě čtyři až pět let posílati dále do vyučování náboženského. Bylo proto ponecháno slavné sv. přijímání až na pozdější věk, kdežto po prvé jdou děti v sedmi letech. Rodiče dětí, které chodí do katolických škol, nemusí se k tomu zavazovati, neboť jejich děti jsou denně až do 14 nebo 18 let vyučovány v náboženství. Dlužno podotknouti, že ve mnohých diecesích nesmí dítě choditi do státní beznáboženské školy bez zvláštního dovolení biskupova. Metoda přípravy laiky se osvědčila! Na mnohých místech chodí děti měsíčně společně k sv. přijímání, většina čtrnáctidenně a týdně. V některých státech sdružili laické katechety v nábožná bratrstva. Výsledky na státních školách jsou povzbudivé a odpovídají výsledkům na školách soukromých. Tak i v Americe dekret o raném sv. přijímání ukázal krásné výsledky a požehnal tak předem poslušnost, kterou prokazujeme náměstkovi Kristovu na zemi.

V NĚMECKU

narazilo provádění dekretu „Quam singulari“ s počátku na mnohé obtíže. Bylyť tam děti voděny někde až ve 12. a 14. roce věku k prvnímu sv. přijímání. Dělo se tak na nátlak státní, aby rodiče posílali děti do školy. Biskupové shromáždění r. 1910 ve Fuldě vydali 13. prosince 1910 pastýřský list, v němž postavili se na stanovisko papežovo, vybídli k soukromému sv. přijímání dle jeho ustanovení, slavnostní však nařídili na konec školy základní, t. j. do čtvrtého školního roku. Bylo to vlastně nařízení prozatímní a dnes jest v mnohých německých diecesích nařízeno vésti děti dříve k slavnostnímu sv. přijímání. Tak synody v Mohuči a v Kolíně výslovně nařizují připouštěti k slavnému sv. přijímání děti ihned, jakmile podle Codexu jsou toho schopny. Na synodě v Mohuči r. 1926 konané prohlásil biskup mohučský: „Mluví-li se o normálním roce, v němž mají děti jíti poprvé k sv. přijímání, jest tím udán nejmenší cíl; farář nemá práva odmítnouti děti, které chtějí jíti dříve.“ **Ustanovení o roce, v němž se koná slavnostní sv. přijímání, jsou v různých diecésích různá, všude a vždy však bylo a jest v listech a ustanoveních biskupských připomínáno, že se tím neruší povinnost vésti soukromě děti k prvnímu sv. přijímání, jakmile dle dekretu a codexu mají povinnost jíti.** Mnozí biskupové rané sv. přijímání vřele doporučují. Fuldský vydal o něm zvláštní list ke svátku Krista Krále r. 1927. Vratislavský biskup kardinál dr. Bertram v pastýřském listě r. 1925 těmito vroucími slovy je doporučuje: „Jest ustanovením Ježíšovým církvevní příkazání, že děti mají rodiči býti vedeny k sv. přijímání, jakmile nabudou užívání rozumu a získají si potřebné vědomosti náboženské a jsou tak zralé, aby s dostatečným porozuměním a s čistým úmyslem a se zbožností Spasitele do srdce přijaly. Když nastane tato doba, má dítě právo na sv. přijímání. Žádný otec a žádná matka, vůbec nikdo nesmí toto právo omezovati. Dítě smí a má přijímati Spasitele v raném, dětském věku. V jakém věku má se tak pravidelně dít, určuje správkyně svátostí. Tou jest Církev. Aby pře-

dešla libovůli jednotlivců, považuje Církev věk sedmi let nebo o něco později za dostatečný.“ V diecesi štyrské provedli rané sv. přijímání hned po vydání dekretu. V diecesi mohučské synoda 5.—7. ledna 1926 ustano-
vila program, který se nyní začíná provádět. Ve zvláštním pastýřském listě vyzval biskup rodiče, aby děti v raném věku vedli k sv. přijímání: „Časně a hodně přijímati Spasitele, jíti s Ním životem, ještě nikomu ne-
uškodilo a láska k božskému Spasiteli ještě žádné pravé životní štěstí ne-
zničila. Avšak ohromnou škodou jest pro dětskou duši, je-li vychovávána, jakoby byl jen tento pozemský život.“ Dne 1. října 1926 nařídil mohučský biskup: „O raném sv. přijímání ať jedná se podrobně na dekanátních konferencích. Nejdůstojnější p. biskup pověřuje na popud diecesní synody p. faráře Heisera v Biblis studiem a šířením raného sv. přijímání . . . toto ať se stane předmětem kázání a promluv ve spolicích matek . . . Soukromé sv. přijímání budiž dle možnosti podporováno.“ Farář Heiser vydal poučnou knihu „Die Frühkommunion der Kinder“ a několik menších spisků a po-
můcek. (Viz literaturu o raném sv. přijímání!)

VE ŠVÝCARSKU

provádí se rané sv. přijímání, jak prohlásila r. 1925 biskupská konference švýcarských biskupů hladce, děti chodí soukromě ke konci I. šk. roku a slavnostně na konci II. šk. roku. Průkopníkem jest zvláště biskup Robert Bärkler v St. Gallen. K němu se přidružují i ostatní. Biskup Josef Ambühl v Basileji a Luganě poukazuje na příklad severních zemí a píše: „Ostatně není katolickému knězi směrodatnou otázka: „Co dělají jiní?“ ale jen: „Jaká jest vůle církve?“ A co chce církev, to řekla jasně ve svém zákoníku: can. 853, 854 § 1—5, 859 § 1. Proto moji milí spolubratři, poslechněme církve a ukažme se i tu jakožto její pokorní a s radostí poslušní synové.“ V Basi-
leji šíří rané sv. přijímání farář-spisovatel Robert Mäder knihami i týde-
níkem „Die Schildwache“.

II. O ČASTÉM SV. PŘIJÍMÁNÍ.

10. Dekret sv. kongregace Koncilu o každodenním přijímání nejsv. Svátosti oltářní.

Sněm Tridentský, uznávaje zúplna nevyslovitelné poklady milosti, kterých se křesťané přijímáním nejsv. Svátosti oltářní stávají účastnými, prohlašuje: „Sv. synoda by si ovšem přála, aby věřící pokaždé, kdykoliv jsou mši sv. přítomni, nejen duchovně, nýbrž i svátostně účast brali na sv. přijímání.“ (Sess. 22. c. 6.) — Tato slova osvědčují zajisté dosti zřejmě touhu církve sv., aby věřící denně nasyceni byli nebeským pokrmem, z něhož by hojnější ovoce posvěcení čerpati mohli.

Toto přání souhlasí s vřelou touhou, která Pána Ježíše k tomu přiměla, aby božskou tuto svátost ustanovil. Neboť jak často vyslovuje zcela určitě potřebu jísti často tělo Jeho a pít Jeho krev, jak o tom zvláště svědčí slova: „Toť jest chléb, který s nebe sstoupil; ne jako otcové vaši jedli manu a zemřeli. Kdo jí chléb tento, živ bude na věky“ (Jan VI., 59.). Z tohoto přirovnání pokrmu andělského k chlebu a manně mohli učedníci snadno poznati, že podobně jako tělo každodenně chlebem se živí a Israelité na poušti každodenně manou byli občerstvováni, tak i duše křesťanova každodenně chlebem nebeským sycena a občerstvována býti může. Mimo to učí svatí otcové církevní skorem jednosvorně, že prosbě Otčenáše „Chléb náš vezdejší dej nám dnes“ nemá se tak rozuměti o chlebě hmotném, který jest pokrmem pro tělo, jako spíše o každodenním požívání chleba eucharistického.

Přání Ježíše Krista i církve svaté především však k tomu směřuje, aby věřící, jsouce nejsvětější Svátostí s Bohem spojeni, nabyli tím síly k ukročení žádostí zlých, k obmytí lehkých chyb, které denně se vyskytují a k uvarování těžkých hříchů, jimž lidská slabost jest vydána. „Hlavním účelem každodenního přijímání není ani tak čest a sláva Boží, ani zároveň odměna, již přijímající za své ctnosti zasluhuje.“ (S. August. Serm. 57. in Math. De Orat. Dom., v. 7.) Proto nazývá sněm Tridentský nejsv. Eucharistii „protijedem, jímž od denních vin osvobození a před smrtelnými hříchy ochránění býváme.“ (Sess. XIII., c. 2.)

Vůli Ježíše Krista dobře rozuměli první křesťané, kteří denně ke stolu života a síly přistupovali: „Trvali pak v učení apoštolském, a v sdílnosti lámání chleba.“ (Skut. ap. II., 42.) Sv. Otcové a církevní spisovatelé pak nám o tom zprávy podali, že se tak dělo i v pozdějších stoletích k velikému prospěchu pro dokonalost a svatost.

Když však nábožnost stydla, zvláště pak když bludy jansenistické všude nabývaly vlivu, počaly spory o tom, jaké přípravy k častému nebo

každodennímu přijímání nejsv. Svátosti jest třeba, a různí učenci snažili se překonati vždy vyššími požadavky. Spory ty způsobily konečně, že jen málokdo považován byl za hodna, aby nejsv. Svátost oltářní denně přijímal a ze svátosti tak spásonosné bohatého ovoce požíval. Ostatní byli omezeni, aby přijímali jednou za rok, nebo bylo dovoleno přijímati měsíčně aneb nanejvýše týdně. Ba tak daleko dostoupila přísnost ta, že celé třídy lidí, jako na př. stav kupecký a manželé, byly z častějšího přijímání nebeského chleba vyloučeny, Někteří zastávali názor opačný: Považovali denní přijímání nejsv. Svátosti za přikázání Boží, aby pak ani dne nebylo bez sv. přijímání, žádali proti osvědčenému obyčeji církve sv., pomlčíme-li o jiném, sv. přijímání na Veliký pátek a také je skutečně udělovali.

Avšak i v této otázce byla sv. Stolica pamětliva své povinnosti. Neboť dekretem této sv. kongregace „Cum ad aures“ z 12. února 1679, jenž za souhlasu papeže Innocence XI. byl vydán, odsoudila sv. Stolica ony bludy, potlačila zlořády a vyjádřila zároveň, že křesťané všech stavů, nevyjímaje ani kupce a manžele, mohou býti připuštěni k častějšímu sv. přijímání, odpovídá-li to zbožnosti jednotlivců a úsudku jejich zpovědníka. Mimo to odsoudil papež Alexander VIII. dekretem „Sanctissimus Dominus noster“ ze dne 7. prosince 1690 názor Bajův, jenž žádal na každém, kdo chtěl přistoupiti k sv. přijímání, nejčistší lásku bez příměsku jakékoliv nedokonalosti.

Jed jansenismu, který nakazil pod rouškou povinné úcty a zbožnosti k nejsvětější Svátosti Oltářní i osoby dobře smýšlející, nevymizel však docela. Prohlášeními svaté Stolicy nezmizela otázka o podmínkách k dobrému a hodnému přijetí Svátosti nejsvětější s denního pořádku; tak i někteří čelní bohoslovci měli za to, že směji povolit každodenní přijímání věřícím jen zřídka a jen tehdy, splní-li četné podmínky.

S druhé strany nebyl ovšem nedostatek učených a zbožných mužů, kteří snažili se přístup k této spasné a bohumilé Svátosti ulehčiti tím, že učili, opíraje se o závažné výroky sv. Otců, že nestává předpisu církevního, jenž by vyžadoval ke každodennímu přijímání lepšího duševního rozpoložení než k přijímání týdnímu nebo měsíčnímu, že naopak ovoce každodenního přijímání jest mnohem hojnější, než ovoce přijímání týdního nebo měsíčního.

Za našich dnů se spory o tomto předmětu ještě rozmnožily a byly řešeny ne bez prudkosti. Avšak tím se mate jen úsudek zpovědníků a svědomí věřících k veliké škodě zbožnosti a křesťanské horlivosti. Proto předložili vynikající mužové a pastýři duchovní našemu sv. Oci, papeži Piu X., nejdůtklivější prosby, by ráčil nejvyšší svou autoritou rozluštěti otázku o podmínkách každodenního přijímání nejsvětější Svátosti v ten smysl, aby ten blahodárný zvyk mezi věřícími se nejen neumenšil, nýbrž se stupňoval a všude rozšířil; zvláště za našich dnů, kdy se na náboženství a víru katolickou se všech stran útočí a pravé lásky k Bohu a zbožnosti nemalý jest nedostatek. Avšak svatý Otec, jemuž při láskyplné péči jeho velmi na tom záleží, aby křesťanský lid hodně často, ba každodenně k posvátné hostině byl zván a přehojného jejího ovoce účastným se stával, odkázal jmenovanou otázku této svaté kongregaci, aby ji zkoumala a o ní rozhodla.

Poté podrobila svatá kongregace záležitost tu ve valném sezení dne

16. prosince 1905 pečlivé úvaze a učinila po všestranné a zralé úvaze všech důkazů pro i proti tato usnesení:

1. Časté a každodenní sv. přijímání má býti přístupno všem věřícím křesťanům kteréhokoliv stavu a povolání, protože si toho vřele přeje Pán náš Ježíš Kristus a katolická církev. Proto nemá býti od stolu Páně vylučován nikdo, kdo ve stavu milosti a s pravým nábožným úmyslem k němu přistupuje.

2. Pravý úmysl však záleží v tom, aby ten, jenž ke stolu Páně přistupuje, nečinil tak ze zvyku nebo z marnivosti neb z lidských ohledů, nýbrž činil tak proto, aby se Bohu líbil, v lásce úžeji s ním se spojil, a božským tím prostředkem spásy svým nemocem a slabostem ku pomoci přispěl.

3. Ačkoliv jest to velmi žádoucí, aby ti, kdož často nebo denně přijímají, byli všedních hříchů — aspoň zcela dobrovolných — a náchylnosti k nim prosti, přece však dostačí, nemají-li na sobě těžkého hříchu a mají-li pevný úmysl, budoucně nikdy smrtelného hříchu se nedopustiti. Tímto pravým a upřímným úmyslem dospějí ti, kdož denně přijímají, nezbytně k tomu, aby se poznenáhlu i od všedních hříchů a náklonností k nim vymanili.

4. Protože svátosti Nového Zákona, ač působí silou samého svátostného úkonu (*ex opere operato*), přece jen tím větší užitek dávají, čím pečlivěji se připraví, kdo je přijímá, třeba dbáti bedlivě toho, by předcházela sv. přijímání horlivá příprava a následovalo díkůčinění přiměřené schopnosti, stavu a povolání jednotlivce.

5. Aby se při častém nebo každodenním přijímání nejsv. Svátosti dbalo patřičné péče a vyplynul z toho hojnější užitek, třeba si opatřiti radu zpovědníkovu. Avšak zpovědníkům třeba se varovati, aby zdržovali někoho od častějšího nebo denního přijímání, kdo je ve stavu posvěcující milosti a přistupuje k němu s pravým úmyslem.

6. Protože roste patrně častějším přijímáním nejsv. Svátosti spojení s Kristem, život duchovní se hojněji vyvíjí, duše se hojnějším počtem, ctností zdobí, jakož i jistá záruka věčné blaženosti se jí skýtá, mají faráři, zpovědníci a kazatelé podle osvědčené nauky římského katechismu (*Pars II., c. 63.*) povzbuzovati křesťanský lid k tomuto zbožnému a spasitelnému zvyku častějším napomenutím a velikou horlivostí.

7. Časté a každodenní sv. přijímání má především v duchovních ústavech všeho druhu býti podporováno. Při tom však zůstává pro ně v platnosti dekret „*Quem ad modum*“ sv. kongregace biskupů a řeholí, ze dne 17. prosince 1890. Zvláště má se časté a denní sv. přijímání podporovati v kněžských seminářích, jejichž chovanci chtějí se zasvětit službě oltáře a podobně i v jiných křesťanských ústavech vychovávacích všeho druhu.

8. V náboženských bratrstvech (společenstvech) s jednoduchými nebo slavnými sliby, kteří mají již sv. přijímání svými pravidly, konstitucemi nebo kalendariemi pro jednotlivé dny stanoveno a předepsáno, mají tyto předpisy býti toliko vodítkem, nikoliv však příkázáním. Avšak předepsaný počet sv. přijímání má býti takřka nejmenší mírou pro zbožnost člena. Proto mají míti vždy častější nebo denní přístup ke stolu Páně volný, podle zásad v tomto dekretu stanovených. Aby však členové obojího po-

hlaví nařízení ta náležitě poznali, jest se představeným jednotlivých domů o to postarati, aby byla nařízení ta každoročně v oktávu Božího Těla jazykem národním předčítána.

9. Konečně mají se všichni církevní spisovatelé po uveřejnění tohoto dekretu zdržeti jakýchkoliv sporů a rozmíšek, týkajících se podmínek častějšího a každodenního přijímání nejsv. Svátosti oltářní.

Vše to bylo našemu sv. Otcí, papeži Piu X. podepsaným tajemníkem sv. kongregace v audienci dne 17. prosince 1905 předneseno. Jeho Svatost prozkoumala tento dekret osvícených otcův a potvrdila jej a poručila, aby byl uveřejněn, čímž současně všechna jemu se protivící nařízení jsou zrušena. Mimo to nařídila, aby byl rozeslán všem ordinariátům a představeným řádů, aby oznámili jej všem svým seminářům, farářům, klášterům a kněžím. O provedení jeho nařízení jest jim uvědomiti svatou Stolicí v jejich zprávách o stavu diecese nebo řádu.

Dáno v Římě, 20. prosince 1905.

Vincentius,
kardinál-biskup Palestrinský, praefekt.
C. de Lai,
sekretář.

11. Závaznost papežských dekretů o sv. přijímání.

Psal o ní spolupracovník o dekretu kard. Gennari v únoru 1909 v časopise „*Monitore Ecclesiastico*“: V dekretě sv. kongregace z 20. prosince 1905 o častém a denním sv. přijímání stojí rčení: *statuit ac declaravit*. Vysvětluje tím zároveň a tvoří zákonodárný akt zavazujícího rázu. Jednotlivé povinnosti, které z toho vyplývají, jsou: a) Ani zpovědník, ani farář nesmí jinak způsobilemu věřícímu, který jest v milosti Boží a má dobrý úmysl (nikterak nekalým způsobem) sv. přijímání zakazovati. Kdo by proti tomu jednal, hřeší.

b) Faráři, zpovědníci a kněží mají často a horlivě vybízeti věřící k častému, ba dennímu sv. přijímání. Kdo této povinnosti neplní, hřeší.

c) Zvyk denního sv. přijímání má se rozšířiti zvl. v řeholních kongregacích, v seminářích, pensionátech a výchovných ústavách. Hřeší představení a zvláště duchovní vůdcové, kteří nedbají této povinnosti.

d) Dekretem z 15. srpna 1906 bylo zakázáno vzdalovati děti od stolu Páně, jakmile přijmou první sv. přijímání. Byl dán spíše pokyn, je výslovně vybízeti k přijetí svátosti. Povinnost tato zavazuje kněze, kteří jsou povoláni připravovati děti k prvnímu sv. přijímání, zpovědníky těchto dětí, rodiče a katolické vychovatele,

12. Sv. Otcové a pozdější církevní spisovatelé o častém sv. přijímání.

Z prvních dob byli pro časté a denní sv. přijímání z těchto důvodů:¹⁾ Eucharistie spojuje nás s Kristem, udržuje tuto jednotu, proto musíme často přijímati, abychom nebyli od něho odtrženi a ztraceni. Eucharistie skýtá lidem duchovní radost, protože člověk této stále potřebuje, nemá-li toužiti po smyslných a nebezpečných zábavách, musí se touto svátostí stále osvěžovati. Eucharistie očisťuje nás ode všech hříchů a poskvrn; protože denně hřešíme, máme se i denně starati o čistotu, denně užívati léků k ozdravení: to se děje častým sv. přijímáním. Eucharistie jest nám dána, abychom se uchránili pádu, krotí náruživost, oddaluje pokušení a vyzbrojuje nás k boji proti zlému velikou silou. Protože však nebezpečí hřešiti trvá denně, máme denně přijímati. Eucharistie je denním chlebem pro křesťany, protijedem proti zakázanému ovoci rajského, stromem života, sněhož musíme jísti, chceme-li dosáhnouti spasení.

Eucharistie není jen pro svaté duše, ale pro všechny lidi bez výjimky, kteří nejsou si vědomi těžkých hříchů. Není odměnou ctnosti, spíše je ochranným a uzdravujícím prostředkem pro tělo a duši, kterého všichni lidé potřebují. Kdo tedy z nějakého nadpřirozeného důvodu přijímati chce, čiň tak často, možno-li denně, jest k tomu potřeba jen stavu milosti. — K dennímu sv. přijímání není žádného jiného stavu potřebí než k měsíčnímu a ročnímu. **Sv. Cyprián** ohlašuje křesťanům nové kruté pronásledování a píše jim, aby si vzpomněli, že proto pijí denně kalich krve Páně, aby i krev svou dovedli pro Krista prolíti. Ve spise o modlitbě Páně praví: „Prosíme, aby nám byl tento chléb dáván denně, abychom my, kteří v Kristu jsme a Eucharistii denně přijímáme jakožto pokrm spasení, nebyli od těla Kristova odloučeni nějakým větším, zatím spáchaným, proviněním, poněvadž nesmíme požívat chleba nebeského jsouce pro ten zločin z jeho požívání vyloučení.“²⁾

Sv. Jan Zlatouústý píše, vykládaje verš I. Kor. 11, 30 („proto jsou mezi vámi mnozí nemocní...“): „Jak to, ptáš se, když jen jednou ročně k stolu Páně přistupujeme? V tom záleží veliký zločin, že ne čistota duše, ale dlouhá doba jest měřítkem pro hodné sv. přijímání; a ty myslíš, že jest to zbožnost, když častěji nepřistupuješ, a nemyslíš na to, že nehodné přijetí, i když se jen jednou stane, vtiskuje ti pečeť zločinu, kdežto hodné, byť sebe častější, působí spasení. Není opovážlivé často přistupovati, nýbrž nehodně přijímati, byť jen jednou do roka. Jsme však tak pošetilí a ubozí, že přes nespočetné hříchy, kterých se v roce dopouštíme, nestaráme se o to, abychom jich byli zbaveni, a myslíme, že stačí, že se neodvažujeme častěji zneuctiti tělo Páně a nemyslíme na to, že ti, kteří Krista ukřižovali, jen jednou jej ukřižovali.“³⁾ Nejče tedy o to, abychom z řídka přijímali, nýbrž o to, abychom dobře přijímali. Je-li

¹⁾ Dle Nicolussiho: Die Wirkungen der hl. Eucharistie, 195 a n.

²⁾ (Oratio 18.)

³⁾ (PG 62, 330.)

tomu tak, má se to dít i č a s t ě j i, neboť se častěji dopouštíme hříchu; kdo však nehodně přijímá, nesmí to činit ani jednou za rok. Proto píše na jiném místě: „Jakkoliv jest to nebezpečné bez přípravy přijímati, znamená to hlad a smrt nebrátí účast na této podivuhodné hostině.“¹⁾

S v. J a n Z l a t o ú s t ý žil již v době, kdy ochabla prvotní horlivost a mnozí přijímali jen několikrát do roka o velkých svátcích a někteří již i jen jednou v roce. Píše bolestně:

„Nadarmo stojíme každodenně u oltáře, nadarmo se denně koná obět nejsvětější, není nikoho, kdo by přijímal... Denně přichází Král, aby viděl svoje hosty, s každým hovoří. I nyní mluví k nám ve svědomí: „Přátelé, co zde děláte bez roucha svatebního?“ Neřekl k onomu hostu snad: „Proč pak sis sedl za stůl?“ nýbrž on jej označil předem za nehodného i toho, aby jen vstoupil do hodovní síně. Neptal se: „Proč jsi zasedl za stůl?“, nýbrž: „Kterak jsi sem přišel?“ Tato slova praví i nyní ke každému z nás, když tu beze studu a drze jsme přítomni. Neboť nestoudný a drzý jest každý, kdo přichází a neúčastní se sv. tajemství.“²⁾

Aby všichni věřící do jednoho byli na každé mši sv. a zároveň aby všichni pokaždé přijímali bylo ideál, který chtěl sv. Jan uskutečnit.

Sv. Ambrož praví: „Kdykoliv přijímáme, zvěstujeme smrt Páně; když zvěstujeme smrt Páně, zvěstujeme odpuštění hříchů. Když krev, kdykoliv je prolévána, vylévá se na odpuštění hříchů, musím ji proto vždy požívat, aby mně byly v každé době hříchy odpuštěny. P r o t o ž e s t á l e h ě š í m, musím v ž d y m í t i p o h o t o v ě l é k.“³⁾

Podobně **sv. Augustin**: „Denně hřešíš, denně přijímej!“⁴⁾

S t a ř í m n i š i se scházeli aspoň v sobotu a v neděli — i když bydleli na poušti — aby slavili večeři Páně. Jeden kněz obětoval, ostatní kněží a laikové přisluhovali a přijímali sv. přijímání. Když někteří z přílišné úcty k nejsv. Svátosti pokládali za nehodné tak často přijímati, vyvrací **Jan Cassianus** jejich záminku slovy: „Nesmíme se proto, že se uznáváme hříšnými, vzdalovati stolu Páně, nýbrž musíme proto právě s větší a větší touhou k němu spěchat, abychom léčili duši a očistili ducha, avšak s takovou pokorou myslí a věrou, abychom pokládali se za nehodné přijímati takový dar, v něm spíše hledali léku pro své rány. Jinak se nesmíme hodně odvážiti ani ročního sv. přijímání, jak někteří mniši v klášterích činí, kteří tak soudí o důstojnosti posvěcování a hodnotě nebeských tajemství, že si myslí, že se k nim smějí odvážiti jen svatí a bezúhonní a nikoli tak, aby nás spíše činila svatými a čistými. Ti vskutku upadají v mnohem větší opovržlivost a osobivost, kterým se zdánlivě vyhýbají, protože se i tehdy, když je přijímají, pokládají za hodné požívat jejich.“⁵⁾ Pravá pokora a úcta záleží v tom, že když je třeba, i slepě konáme, co nadřícená osoba od nás žádá. Avšak Spasitel a jeho zástupkyně církev chce, abychom často, ba možno-li denně požívali z toho pokrmu. P r o t o s e j e v í m n o h e m p o k o r n ě j š í m t e n, k d o p ř e s t o.

1) Hom. 24. in I. Cor. PG 61, 204 s.)

2) Hom. 3 in Eph. Migne 62, 29.)

3) De sacramentis, lib. 4, c. 5. PL 16, 446.)

4) Tract. 26 in Joh. 6. PL 33, 16 II.

5) Collatio 23, cap. 21. PL 49, 1279 s.)

že si je vědom své nehodnosti, jde ke stolu Páně, než jiný, který se spokojuje, že říká se setníkem: „Pane, nejsem hoden...“ Tento jedná dobře, onen lépe, neboť i on jest si vědom své nehodnosti, avšak v důvěře v lásku a dobrotu Páně, která zvl. z této svátosti září, přichází přece k němu, jak často jen může, aby splnil jeho přání.

Stejnou myšlenku vyslovuje i sv. **Isidor Sevillský**.¹⁾ Píše: „Mnozí říkají, třeba přijímati denně Eucharistii, nebrání-li tomu hřích, neboť dle rozkazu Páně se modlíme, aby nám byl tento chléb dáván denně, když říkáme: „Chléb náš vezdejší dej nám dnes!“ V tom mají pravdu, když přijímají se zbožným úmyslem, pobožně a pokorně, nespolehajíce na vlastní spravedlnost s opovázlivostí a pýchou. Ostatně když jsou hříchy takové, že někdo jako mrtvý k oltáři nesmí přistoupiti, má dříve činiti pokání a pak požívatí tohoto uzdravujícího léku. Kdo totiž nehodně jí, jí a pije sobě odsouzení (I. Kor. 11, 29). Neboť to znamená nehodně přijímati, když někdo přijímá v době, ve které měl činiti pokání. „Když ostatně hříchy nejsou tak velké, aby někdo musel býti exkomunikován, nemá se vzdalovati léku těla Páně, aby pak, když se dlouho bude vzdalovati, nebyl oddělen od těla Kristova. Kdo totiž již hříchu zanechal, nemá přestávati přijímati.“ Překážkou pro denní sv. přijímání jsou pouze těžké hříchy. Kdo je těchto prost, nejen smí, nýbrž má často a denně přijímati, aby neupadl do hříchu, nýbrž aby se očišťoval tímto lékem od denních chyb, neboť Eucharistie jest denním chlebem.

V knize „de divinis officiis“ připisované **Alkuinovi** vykládá se čtvrtá prosba Otčenáše. Latinské slovo „panis“ (chléb) uvádí se v souvislost s řeckým „pan“ — všechno. V prosbě o denní chléb vyprošujeme si totiž na Bohu všechno, čeho potřebujeme pro tělo a pro duši. Proto se vztahuje tato prosba zvl. na Eucharistii. Nemohou ovšem všichni denně z tohoto chleba požívatí, protože jsou poskvrnění hříchy. Tito mají říkati se setníkem: „Pane, nejsem hoden...“ dnes, ale přijdeš jiný den. Jsou lidé, kteří nechtějí upustiti od své zloby a vzdalují se stolu Páně pod záminkou pokory. K těmto pravil sv. **Augustin** v jednom kázání: „Vaše pokora, bratří, se mi líbí, protože vás vzdaluje od těla a krve Páně, ale lepší by bylo, kdybyste se vzdali svého hříšného života a pokáním očištění přijímali tělo a krev Páně. Dokud nepřistupujete, nelíbí se mi.“ Kteří totiž pro hřích nemohou denně přijímati, jednají správně, když se pokořují, ale i oni se mají snažiti denně bráti účast na hostině, a proto se mají odhodlati vésti lepší život.

Kardinál **Gottfried** praví: „Jako nikdo bez lásky nemůže nejsvětější tělo a krev Kristovu přijati, aby se nestal horším, tak nikdo nemůže jich s láskou přijati, aniž by se stal lepším.“²⁾ Láskou rozumí se přirozeně posvěcující milost. Když tu máme, staneme se svatým přijímáním lepšími, i kdybychom se dopouštěli lehkých hříchů a v nich měli zalíbení.

Papež **Mikuláš I.**, zval Bulhary ve své odpovědi, aby v době postní denně přijímali: „Aby se tak dalo, stále prosíme Pána a Vás k tomu napomínáme co nejvroucněji, pokud ovšem někdo na hříchu nelpí, nebo pokud

¹⁾ De eccles. officiis lib. I, c. 18, PL 83, 756.

²⁾ Tract. de corp. et sang. D. J. Chr. opus I. PL 157, 213.

mu jeho svědomí nevyčítá těžkého přechinu, který si ještě pokáním nesmazal, nebo pokud není rozdvojen s bratrem těžkým hříchem a ještě se nesmířil.“¹⁾

Pro významné účinky Eucharistie doporučují sv. Otcové věřícím denně přijímati: „Každému z nás který z ní požívá, staniž se žhavým uhlem, který viděl prorok Isaiáš, jak jej anděl kleštěmi vzal s oltáře. Očistiž naše rty a naše nečistá, hříchem poskvěšená srdce, ó Bože, ať posvětí. Věřícím nechť udělí život, kajícím odpuštění, smutným radost, nemocným uzdravení. Budiž náplastí na naše rány. Těm, kdož se smrti bojí, budiž životem; těm, kteří z bludu se vrátili, budiž cestou. Proti lenosti naší duše a slabosti našeho těla budiž svatým, trvalým lékem, připraveným Tebou, naším Pánem.“²⁾

Takový vybraný lék jest vpravdě určen nejen pro malou vyvolenou část křesťanů, nýbrž pro všechna pokolení, všechna povolání a všechny věky. Takového léku se nesmí užívat jen při mimořádných příležitostech, nýbrž musí každému a v každém čase býti přístupným. Podmínky pro přijetí takového daru, který všem všechno znamená, nesmějí býti tak vysoko vyšroubovány, aby jen několika málo byl přístupný a proto pro většinu neměl ceny. To by se katolíci podobali lakomci, který má plné skříně zlata, které mu však není nic platné, protože ze samé lakoty ho neužívá, nýbrž v bídě tráví svůj život. Nikoli, dle názorů sv. Otců a učitelů církevních jest Eucharistie pro všechny, kteří jsou ve stavu milosti Boží. Kdo mají milost, mají z toho chleba denně jísti, kteří ji nemají, nechť si ji brzo zjednájí. Pro všechny platilo pravidlo sv. Augustina: „I když denně hřešíš, jen když tvé hříchy nejsou velké, můžeš denně přijímati.“ Proto také se dávala v době pronásledování Eucharistie domů. I na cestách ji věřící nosívali s sebou; poustevníci ji přechovávali v poustevnách, neměli-li mezi sebou kněze. Pro všechny bez výjimky mělo býti Tělo Páně pokud možná denním chlebem. Proto pravil sv. Augustin katechumenům ve výkladu IV. prosby Otčenáše: „Dvojím způsobem třeba rozuměti oné prosbě Otčenáše za denní chléb, buď o nutnosti tělesné potravy nebo o nutnosti potravy duchovní. Pokud se potravy tělesné týká, nemůžeme bez takové žíti. Věřící mají však i duchovní stravu, kterou i vy poznáte a budete přijímati s oltáře Božího. I tento chléb bude denním, k životu potřebným.“³⁾

Denní chléb určený pro všechny musí býti všem lehký přístupný, t. j. podmínky pro jeho přijetí musejí býti lehké: býti prostě žkého hříchu a mít i dobrý úmysl.

Krásně líčí potřebu častého sv. přijímání sv. **František Saleský**: „Zeptají-li se tě děti světa, proč tak často přijímáš, řekni jim, že se tak děje proto, aby ses naučila Boha milovati, očistila se od svých chyb, osvobodila se od svých nedostatků, potěšila se ve svých trampotách a našla oporu ve své slabosti. Řekni jim, že dva druhy lidí musí často přijímati: dokonalí, kteří, protože jsou dobře připraveni, by nesprávně jednali, kdyby nešli ke zřídlu vši dokonalosti, a nedokonalí, aby dospěli k do-

¹⁾ Kap. 9. 11., PL 119, 983 s.

²⁾ (Liturgia Mozarabica. Missale mixtum p. 2. In festo ss. Fausti, Januarii et Martialis. Inlatio. PL 85, 874.)

³⁾ Sermo 57, 7.

konalosti; silní, aby nezeslábli, a slabí, aby zesílili; nemocní, aby se uzdravili, zdraví, aby se uchránili nemocí; že se tedy ty, jakožto nedokonalá, slabá a nemocná, máš zapotřebí často spojití se svou dokonalostí, Silou a Lékařem. Řekni jim, že ti, kteří nejsou přetížení zaměstnáním, často mají choditi ke stolu Páně, protože mají k tomu čas, a ti, kteří jsou přetížení mnohým zaměstnáním, proto to mají činiti, poněvadž toho mnoho potřebují, neboť ten, kdo mnoho pracuje a s velkým úsilím musí bojovati, musí jísti i silné jídlo i často; řekni jim, že proto často přijímáš nejsv. Svátost, aby ses ji naučila velmi hodně přijímati, neboť zřídka kdo dobře něco udělá, v čem se často necvičil.“¹⁾

13. Církevní stanovisko o častém sv. přijímání.²⁾

V prvních stoletích, kdy křesťané horlivě plnili vroucí přání Božského Spasitele, který řekl o sobě: „Tělo mé právě jest pokrm a krev má právě jest nápoj“ (Jan 6, 56), nebylo potřebí, aby církev autenticky rozhodovala. Učení a praxe byly v harmonickém souladu. Když později nastávala ochablost, řádnul počet často přijímajících a sněmy církevní byly nuceny vybízet i. Tak sněm v Agde (v jižní Gallii) r. 506 (c. 18) prohlásil, že nelze považovati za katolíka toho, kdo nepřijímá o v á n o c í c h, v e l i k o n o c í c h a s v. D u c h u. O dalších stoletích platilo: O tom, jak často se má Svátost Oltářní přijímati, nebylo žádného pro celou církev jednotného předpisu, namnoze se přijímalo ještě každou neděli. Synoda v Áchách r. 836 (cap. IV., c. 22) nařizuje, aby se přijímalo každou neděli. Pravidla Chrodegangova žádají to od kanovníků a kleriků. Protože však od mnohých bylo sv. přijímání opomíjeno celý rok, žádají jednotlivé synody měsíční nebo aspoň třikrát nebo dvakrát do roka. Lateránský sněm ustanovil, že všichni věřící obojího pohlaví, jakmile dojdou let rozeznávání, mají aspoň jednou ročně jíti ke sv. zpovědi a v době velikonoční k sv. přijímání.

Teprve sněmu t r i d e n t s k é m u ponecháno poukázati se vším důrazem na původní krásný obyčej častého a denního sv. přijímání a stanoviti podmínky pro časté sv. přijímání.

„S otcovskou láskou napomíná, povzbuzuje, prosí a zapřísahá při velkém milosrdenství našeho Boha (per viscera misericordiae Dei nostri) svatý sněm, aby všichni a každý, který se zove křesťanem, konečně přece jednou v tomto znamení jednoty, v tomto svazku lásky, v tomto symbolu svrnosti se scházeli a shodli.“³⁾

„Sv. sněm by si ovšem přál, aby při každé mši sv. přítomní věřící nejen duchovně, nýbrž i svátostným přijímáním Eucharistie přijímali.“⁴⁾ Neboť tato svátost jest „protijed, jímž bychom od každodenních vin

¹⁾ Bohumila, II. díl, kap. 21.

²⁾ Dle Nicolussiho, Wichungen der hl. Eucharistie str. 215 a d.

³⁾ Sess. 13, cap. 8.

⁴⁾ Sess. 22, c. 6.

byli osvobozeni a od smrtelných hříchů předem chráněni byli.“¹⁾ K častému a dennímu sv. přijímání není ničeho jiného potřeba než stavu milosti Boží.“²⁾

V Římském katechismu, vydaném na popud sněmu tridentského, připomíná se křesťanům, že dle usnesení sněmu aspoň jednou do roka mají přijímati. Pak se ale praví: „Nemají však věřící na tom dosti míti, že podrobujíce se autoritě tohoto dekretu, ročně jen jednou tělo Páně přijímají; mají spíše býti přesvědčeni, že jest třeba častěji přijímati. Mají-li tak činiti každý měsíc či týden či denně, o tom se nedá pro všechny ustanoviti určité pravidlo. Nejspolehlivější jest však Augustinovo: „Žij tak, a bys mohl denně přijímati!“ (Sermo 84 in App.) Jest proto úkolem farářovým věřící častopomínati, aby jako pokládají za nutné každý den tělu dávati pokrm, tak také aby neopomíjeli svou duši denně živiti a krmiti touto Svátostí; neboť jest jasno, že duše nepotřebuje méně duchovní stravy než tělo přirozené. Velmi pak bude užitečno připomenouti při této příležitosti ona velká a Božská dobrodiní, kterých se nám — jak jsme svrchu ukázali — dostává přijímáním sv. Eucharistie. I o tom předobraze³⁾ třeba se zmíniti, že také Israelští každodenně musili síly tělesné zotavovati mannou a rovněž uvéstí výroky sv. Otců, kteří vřele doporučují časté přijímání této Svátosti, neboť zásada: „Denně hřešíš, denně přijímej“, nebyla zásadou jediného sv. Otce Augustina, nýbrž tak smýšleli všichni Otcové, kteří o té věci psali, jak každý snadno pozná, kdo se jimi pečlivě obírá.“⁴⁾

Sněm tridentský a Římský katechismus mluví dosti zřetelně a nedoporučují-li časté sv. přijímání tak důrazně jako Pius X., jest důvod toho v poměrech doby. Měl býti postaven nejprve most a pomalu odstraněny hluboce zakořeněné názory. Nepodařilo se to pro tvrdé podmínky, které kladeny pro častější sv. přijímání, na čemž hlavní vinu měl jansenismus, vzniklý ve Francii.

Celé třídy věřících byly vlivem jeho učení jako nehodné vyloučeny z častého sv. přijímání. Mužové, kteří ho hájili, byli prohlašováni za laxisty. Není divu, že moralisté šroubovali podmínky do výše. Innocenc XI. vystoupil sice 12. února 1679 proti tomuto rigorismu, ale doba vyjasnění ještě nepřišla. Jansenismus mizel, ale jeho škodlivé účinky jeví se podnes. Pius X. bylo určeno pronésti osvobozující slovo. Učinil tak dekretem z 20. prosince 1905 a následujícími nařízeními, zvl. dekretem z 8. srpna 1910. Ustanovení jejich převzata do církevního zákoníka v neztentčené síle. Nicolussi píše: Nikdo, kdo je dobré vůle, nemůže ani okamžik pochybovati, jak se má v praxi chovati, jak má postupovati, aby věřící nepřipravil o tento veliký poklad, budeť jednou jeho zodpovědnost před Bohem nemalá.“ (Die Wirkungen der hl. Eucharistie, str. 228 a n.)

¹⁾ Sess. 12, cap. 2.

²⁾ Sess. 13, c. 7 a can. 17.

³⁾ Lev. 16.

⁴⁾ Český překlad Praha, 1867, Dědictví sv. Prokopa, str. 234, hl. IV., kap. 57.

14. *Jak rozšíříme mezi mládež školní a dospívající časté sv. přijímání?*

Nevím, je-li časovější a potřebnější otázka než ta, kterou J. M. ndp. biskup brněnský dr. J o s e f K u p k a položil svému duchovenstvu jako předmět pastorálních porad v r. 1928. Myslím však, že nikoliv. Slavný kardinál mnichovský dr. F a u l h a b e r napsal kdesi: „D u š í p é č e o m l á d e ž j e p é č e o d u š i m l á d e ž e.“ A v čem jiném spočívati má a musí, chce-li býti konána v duchu Kristově, péče o duši mládeže než v péči o n a d p ř i r o z e n ý, d u c h o v n í ž i v o t, v š t í p e n ý d o d u š e m i l o s t í D u c h a s v. n a k ř t u s v.? Sám Božský Spasitel pokládal za nejhlavnější úkol svého pozemského života a své vykupitelské činnosti, aby lidem tento nadpřirozený život získal, uděloval a v nich udržoval. Odpověděl kdysi na otázku, visící na rtech jeho posluchačů: „J á j s e m p ř i š e l, a b y m ě l i ž i v o t a m ě l i h o j n o s t“ (Jan 10, 10.). Netřeba podotýkati, že Pán Ježíš neměl jistě na mysli časný, pozemský život, ale život vyšší, nadpřirozený, život v synovství Božím, v milosti posvěcující. O u d r ž o v á n í ž i v o t a tohoto třeba se starati se vším úsilím i za cenu sebezáporu a oběti. „N e b o ť k d o b y c h t ě l s v ů j ž i v o t z a c h o v a t i, z t r a t í j e j; k d o b y v š a k z t r a t i l ž i v o t s v ů j p r o m n e, n a l e z n e j e j. N e b o ť c o p r o s p ě j e č l o v ě k u, b y ť c e l ý s v ě t z í s k a l, ž i v o t (věčný) v š a k z t r a t i l? .. (Mat. 16, 25—26.). V životě tomto, který jest účastí na životě božském, třeba i r ũ s t i a s e z d o k o n a l o v a t i, a b y v n á s ž i l K r i s t u s. Ježíš Kristus jest nejen ideálem, vzorem v životě jednohokaždého křesťana, tedy i mladého, ale i p o k r m e m a s i l o u p r o n a d p ř i r o z e n ý ž i v o t. Bez Kristova vykoupení nebylo by pravého života, bez S v á t o s t i O l t á ř n í v y s c h l b y j e h o p r a m e n v d u š i l i d s k é. Eucharistie je hlavním a největším pramenem božského života v duších lidských. „Sv. Eucharistie jest posledním slovem nekonečné lásky Boží. Je uskutečněním všeho toho, po čem člověk v srdci touží a co by rád na ukojení tužeb a citů svých uskutečniti chtěl, co však bohužel zůstává u něho jenom pouhým přáním.“¹⁾

Ale nejen život chtěl nám Pán Ježíš dáti, ale b o h a t ý, p ř e k y p u j í c í ž i v o t, p l n o s t ž i v o t a, ž i v o t b e z m í r y, ž i v o t v í c e n e ž p o t ř e b n ý a p ř i m ě ř e n ý a v s o b ě u ž i t e č n ý, ž i v o t v p ř e b y t k u. Tak vzácným byl Božskému Spasiteli život milosti, že se nerozpakoval pro něj obětovati vše, co na světě měl, a ještě to nestačilo jeho božské lásce, sám postavil se do služeb jeho, aby jej udržoval a rozvíjel, zázraky a tajemství ve vlastní osobě koná, jen aby jako „c h l ě b ž i v o t a“ zajistil trvání a rozkvět života dítek Božích.

Jako památku své lásky až do posledku, jako stále obnovující se oběť N. Z., jako chléb života ustanovil B. S. nejsvětější Svátost Oltářní.

¹⁾ Em Bougaud, Eucharistie a sv. zpověď, Praha 1913, 67 přelož. Ant. Melka. Praha Vzděl. knihovna katol., V. Kotrba, 1913.

„My křesťané žijeme vlastně z Eucharistie, v Eucharistii a pro Eucharistii¹⁾ jako jednotlivci i jako společenství, obnovujeme tak svůj život a dále jej pěstujeme, bereme a darujeme z ní lidem i samému Pánu Bohu. Náš veškerý náboženský život točí se kolem Eucharistie jako oběžnice kolem slunce.

Římský katechismus odpovídá na otázku: K čemu ustanovil Pán Ježíš Svátost Oltářní? 1. aby naše duše měla nebeskou stravu, 2. aby měla církev stálou oběť; a zabírá tak celý rozměr braní a dávání v náboženském životě.

Potrava pro nadpřirozený život duše.

Všechno tvořící se život jest nepřetržitým udržováním se a povstáváním z pramene všeho bytí. A pro udržování a stupňování života dítek Božích nebylo nám dáno nic menšího než Eucharistie.

Může se zdáti na první pohled zvláštním, řekneme-li, že všechny svátosti jsou tu k vůli Eucharistii, ale jest v tom mnoho pravdy. Křest a břimování zakládají život milosti a vytvářejí tím spojení s Kristem, které dosahuje vrchol v Eucharistii. Pokání jakožto svátost mrtvých a za jistých okolností i poslední pomazání vracejí ztracené právo na Eucharistii. Svěcení kněžstva jest svátost, kterou Pán Ježíš zajišťuje trvání eucharistického života. Svátost stavu manželského spojujíc dvě milující se duše, napodobuje zvláštní měrou spojení Krista s církví, které zase našlo svůj nehlubší výraz v Eucharistii.²⁾

„Já jsem chléb života. Otcové vaši jedli na poušti mannu, a zemřeli. To jest chléb s nebe sestupující: aby, jí-li kdo z něho, nezemřel. Já jsem chléb živý, jenž s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky. A chléb, který já dám, tělo mé jest (které dám) za život světa .. Amen, amen, pravím vám: Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den poslední. Neboť tělo mé právě jest pokrm a krev má právě jest nápoj. Jako mne poslal živý Otec a já živ jsem pro otce, tak i ten, kdo jí mne, živ bude pro mne“ (Jan 6, 48—52, 54—58).

„Možno nutnost Eucharistie pro život důrazněji a skutečnost života vyplývající z Eucharistie jasněji a přesvědčivěji vyložit, ptá se Kramp,³⁾ než tu činil Božský Spasitel?

Vpravdě máme na našich oltářích „chléb silných a víno, které plodí pannu“! Zde teče pramen, z kterého živí se životnost, oněch ctností především, které nás spojují s Bohem.

„Ta je mství víry“ modlí se církev při pozdvihování a klaní se uctivě eucharistickému Spasiteli . . . Eucharistie jest kotvou křesťanské víry . . . Eucharistie jest skalo u na ší na děje. V ní žije zmrtvýchvstalý, v slávě Otce oslavený, netrpící a nesmrtelný Spasitel, který

¹⁾ Kramp, Eucharistia II. vyd., 8 a d.

²⁾ Krásně o centrálním postavení Eucharistie mezi svátostmi píše sv. Tomáš Aquinský S. III q. 65 a. 3. a dle něho Pohle III. 5, p. 182 a 268 a Špaček, O milosti a svátostech, str. 167.

³⁾ Kramp Eucharistia, 9 a d.

naši naději a očekávání položil v budoucí život a jako stále živý hlas z věčnosti mezi námi dří. „Důvěřujte, já jsem přemohl svět!“ (Jan 16, 33.)

Když konečně z lásky láska vyrůstá, pak se musí naše láska k Bohu Eucharistií rozplameniti v požár, musí celý náš život obsáhnouti. V ní jest náš Spasitel přítomen, který nás z mrtvých učinil živoucími obrazy a dětmi Božími, který velké dílo své lásky denně na oltářích obnovuje, který nás živí svou osobní láskou, svým vlastním tělem a krví. V ní se ubytoval Pán Bůh poznovu mezi námi, z ní mluví útěšivě a povzbudivě k našim srdcím, k ní přitahuje slabé a klesající mocným pudem jakožto k tajemství síly a milosti.

Eucharistickým chlebem posílení mučedníci bez rozmyšlení šli do boje za víru na smrt; v Eucharistii našli mnozí popud k svaté lásce k Bohu a panenskému životu a odnesli si silní mužové sílu k sv. čistotě. Před svatostánkem vyrostla velká rozhodnutí mnohých hrdinů křesťanských dějin a dostalo se jim požehnání. Od oltáře¹⁾ vyšli sv. Pavel a Barnabáš na misionářské cesty (Skutky ap. 13, 2) a od té doby neščíslné davy křesťanských apoštolů. Eucharistií počínala a končila vždy opět církevní obnova po dobách náboženského a mravního úpadku.

Žijeme z Eucharistie. Bez ní není náboženského života, tím méně křesťanské dokonalosti.

Žijeme v Eucharistii. Ve starokřesťanské době platilo to skoro bez výjimky a dodnes je skutečností, že náboženský život jednotlivce a ještě více pospolitosti jest obklopen eucharistickou slavností. Aspoň tvoří Eucharistie vrchol přísluhování sv. svátostmi a všech náboženských slavností. Křest a biřmování byly kdysi spojeny s eucharistickou slavností na Bílou sobotu, takže tvořily skutečně celek. Pokání vždy bylo pokládáno za druh přípravy na svátostné přijímání, jako by smíření se s Bohem dokončovalo se a musilo dokončiti v eucharistickém spojení s ním. A kdo si dovede představití poslední pomazání jako svátost nemocných nebo umírajících, aniž by s ním spojoval sv. přijímání? Svěcení kněžstva uděluje se ve všech stupních této hierarchicky vybudované svátosti zcela v rámci eucharistické oběti, poněvadž vnitřně směřuje k ní jakožto k svému vrcholu. A liturgie nezná až po naši dobu žádný sňatek, který by nebyl přidružen k sv. oběti s požehnáním snoubenců a sv. přijímáním novomanželů.

Žijeme pro Eucharistii. Svátost Oltářní — velký Augustin razil slovo — znamená svátost, která je nám na oltáři od Boha darována ve svaté oběti; svátost, která jest zároveň obětí darem, tedy svátost, která nám nebyla jen dána, abychom přijímali, nýbrž také, abychom dávali Bohu náležitý dík a jemu slušící úctu, spolu bližním duchovní dobrodiní a posvěcení.

A „stolem Páně“ jest i tento oltář, k němuž přistupujeme, abychom po darování sebe samých ve svaté oběti s Pánem Bohem zasedli za stůl a z jeho daru, jeho nejmilejšího Syna ve sv. přijímání při oběti požívali.

¹⁾ Srv. Felten, Apostelgeschichte, p. 250.

Tak plní se i slovo Páně na Eucharistii: „Přišel jsem, aby život měli a hojnost měli.“ Vyšli jsme od Pána a ztratili jsme život; dává nám jej opět v milosti a činí jej dokonalým skrze bohatství Eucharistie, takže opět může povznášeti se k svému východisku v Pánu. Ale život ten nepovznáší se sám, nýbrž ve svaté pospolitosti života s Boho-
člověkem; i jako eucharistický Kristus jest nám „pravda, cesta a život“ k Otci (Jan 14, 6).¹⁾

Proč má zvláště mládež často přijímati?

Na jedné straně bohatství milosti a síly Boží a na druhé straně mládež vydaná tolika nebezpečstvím, hrozcím mladé její duši. Obraz smutný proto, že opuštěna je Síla, sv. Hostie, že mládež nedbá vlastní (vždy?) vinou o pramen síly. Uprostřed měst a vesnic stojí zásobárny plné nadpřirozeného chleba života a kolem dokola zuří krutý hlad a miliony obětí zmírají duchovní po d v ý ž i v o u. Není největším úkolem správců duchovních tajemství zavolati hladovící ke chlebu silných a sytiti je nejen slovem (někdy i prázdné lidské moudrosti), ale i Kristem Svátostným, který kdysi řekl: „Beze mne ničeho nemůžete učiniti!“ (Jan 15, 5.)?

„Co nás může zachrániti a předně co může zachrániti dospívající pokolení, které namnoze jako dravá bystřina se valí ku předu, nedbajíc hříchů? Čím chceme naše jinochy nadchnouti pro dobro? Policie toho nespraví, dokud není všudypřítomná, vševědoucí a všemohoucí. Vzdělání? Je bezmocné proti náporu náruživosti. Proti vzrůstajícímu nebezpečí zkázy jdeme se sv. Eucharistií. Ukažme mládeži na ciborium. Ten, který přišel „pustiti oheň na zemi“ (Luk. 12, 49), jedině nás může zachrániti. Věřiti v Ježíše neznamená jen uznávati jeho božství, ale znamená také viděti v Něm jedinou spásu světa na všech místech, ve všech dobách a ve všech postaveních.“ (R. Mäder, Feuer vom Himmel, 23.) Odborník v péči o mládež dr. J. Hoffmann píše: „Jen náboženství jest s to, aby zajistilo mládeži účinnou sebevládu proti smyslným náklonnostem. Nežádá však, aby člověk hnutí nižší snaživosti umrtvil; ne, vede je k vyšším, životnějším a konkrétnějším úkolům. Tím překonává nižší lepším. V některých svátostech a svátostinách sahá náboženství přímo na přirozenost člověka s jejími sklony. Přetváří a vytváří ji v jejích kořenech, zduchovňuje a povznáší ji. Vzpomeňme na př. na sv. přijímání. „Kdo jí mé Tělo a pije mou Krev, ve mně přebývá a já v něm,“ praví Spasitel. Boholidská přirozenost Kristova spojuje se s naší. Jeho city a touhy přecházejí na komunikanty.

„Plevelu zhoubných náklonností a vášní ubere se půdy, skvostné květiny místo nich se vypěstují, ozařované světlem lásky, v které kvete vše ušlechtilé, zvláště chuť a touha po činu dle vůle Boží a ku prospěchu člověka.“²⁾

¹⁾ Kramp, Eucharistia, 9—18.

²⁾ Handbuch der Jugendkunde und Jugenderziehung, a 3. vyd. Herder 1922, str. 173.

Časté sv. přijímání jest nejučinnějším prostředkem k zachování čistoty.¹⁾

Sv. Otec Pius X. psal biskupu lavalskému, že vydal dekret o raném sv. přijímání dítek proto, „a by se květ nevinnosti, dříve než bude ovanut morovým ovzduším naší doby, uchyloval k Tomu, jenž kochá se, kde plno lilií; aby Bůh, úpěnlivě prošen čistými dětmi, zadržel svou trestající ruku; aby když neblází odpůrcové svorně volají: „Nechceme, aby tento panoval nad námi, On sám si zřídil vznešenější říši v duších těch, jejichž je království nebeské“ (5. září 1910). Jak těžko jest mládeži uchovati se čistou v dnešních dobách mravní nevázanosti, kdy kult nahoty bují v módě, ve sportu a tělocviku, v divadlech a kinech, v literatuře a umění.²⁾ Vzácný poklad nevinnosti má si uchovati slabé nezkušené dítě v době, kdy v nitru jeho zvířecí pud ohrožuje andělskou čistotu. Kde jest mocnost, která by je vedla k vítězství? Budeme mluvit mládeži o povinnosti? Ale ta jest jim obtížná. O svědomí? To je jim nevhod a v jedné chvíli vábení vášně přehluší jeho hlas. O cti? Mnozí vidí ji v tom, že se mohou váleť v blátě. O zdravotních důvodech? Zahrávají si s možností uvést je v soulad s hříchem. Závory, jistě, ale jak slabé proti náporu náruživosti. Zkušenost učí, že jest třeba, aby zasáhla vyšší moc. V nerovném boji patří vítězství silnějšímu. Dítě jest slabší. Dejme mu po bok, v nitro jeho silnějšího, Všemohoucího a vítězství jest jeho. Ježíš, který z posedlých vymítal zlé duchy, dovede zabránit vstup vetřelci do srdce, které jemu náleží.

Jest lehké volati k věřícím: „Bojujte, zápaste, buďte stateční!“ Ale nestáčí to. Jest třeba je i o zbrojiti a při moci udržeti, učiniti je silnými a vítěznými nepřemožitelnou výzbrojí Těla a Krve Kristovy, kterou je ozbrojíme. To jest tedy mocnost, která zachová mládež čistou. Království Kristovo musí býti v ní upevněno, dokud jest ještě králem jejího srdce. Proto je volá církev denně k němu, vzpomínajíc na volání srdce Ježíšova: „Sinite parvulos ad me venire!“ Těžce ho zarmucuje, kdo by jim v tom bránil.

Neříkejte tedy: „Pro časté sv. přijímání jsou děti ještě mladé! Církev praví: „Právě proto, že jsou tak mladé, mají přijímati. Žijí z milosti. Kéž se tento život dále rozvine, kéž zesílí, kéž přibude mu plnosti síly!“

Svatí a učitelé církevní měli zásadu, že tělo našeho Spasitele má zvláštní moc očistiti naše tělo. Sv. Alfons z Liguori píše: „Ne-ní náruživosti, byť byla sebe prudší, sebe hlouběji zakořeněná, která by dovedla vzdorovati dennímu sv. přijímání.“ Proto také velcí vychovatelé naši šířili časté sv. přijímání. Horlivost Dona Bosca jest známa. Sbí-

¹⁾ Acta Apost. Sedis 1910, p. 727.

²⁾ Srv. P. Lintelo: Das eucharistische Triduum. Saarlouis 1911, 158 a d.

ral po ulicích opuštěné děti a vychovával z nich řádné lidi. Mnozí se stali vynikajícími křesťany, dobrými dělníky a otci rodin, někteří kněžími a misionáři. Když jej v Turině v jeho ústavě navštívil anglický státník Gladstone, žasl nad Boscovým výchovným dílem a ptal se konečně Bosca: „V čem spočívá vlastně tajemství přeměny živlů tak hrubých?“ Sluha Boží odpověděl: „Znám jen dva prostředky výchovné: hůl a sv. přijímání. Prvního jsem se vzdal, používám sv. přijímání.“ Věděl dobře, že hůl dovede zjednat vnější pořádek, ale jest bez významu pro vnitřní polepšení. Věděl též, že ani výmluvnost ani dovednost, ba ani ctnost vychovatelovy nedovedou změnit smýšlení dítěte, ale že to dovede jen milost Boží; úlohou knězovou je spojovati dítě s Bohem. Neříkejme: „Toto dítě nepotřebuje často přijímání.“ Nejsme v tom směrodatnými. Církev ve své mateřské lásce prohlásila, že jest dítěti potřeba, společně s námi. Třebas pro tento okamžik nejevila se toho nutná potřeba, starejme se o budoucnost! Nečekejme, až dojde ke katastrofě. Není lepším uchrániti si majetek, než zbytek jeho s velkým úsilím sbírat? Nehlásá zkušenost vlastní a tisíců jiných: Dokud často přijímáme, není nám těžko uchovati si čistotu; hřích počíná nedbalostí v modlitbách a v přijímání sv. svátostí?

Velký mohučský biskup Ketteler napsal: „K výchovným prostředkům, které nám Kristus v učení, prostředcích milosti a církevních zařízeních dává, abychom vychovali děti v pravé křesťany a tím i šťastné lidi, patří na prvním místě sv. přijímání. Žádný úkon v celém mládí nepůsobí tak mocně na duši a srdce dítěte, jako první sv. přijímání a doba, která mu předchází a je následuje. Je-li jí dobře pro výchovu dítěte využito, je-li dítě všestranně k sv. přijímání připraveno, jak to Kristus žádá; konali se sv. přijímání v mládí často, v témž duchu, jest to nejvznešenější, v pravdě božský prostředek výchovný a vzdělávací pro křesťanské dítě, kterým se tak pevně a úzce spojuje s Ježíšem, že svět tohoto spojení sotva bude moci roztrhnouti“ (Worte der Belehrung und Ermahnung an alle christlichen Eltern über ihre Pflichten b. d. Vorbereitung ihrer Kinder zur ersten hl. Kom. — Kirchheim 1874.)

Podobně píše zmíněný již dr. J. Hoffman: „Co by mělo na mladé srdce více působiti než vědomí, že se podstatně spojuje s vtěleným Synem Božím . . . Dospívající duše jest ve své nejhlubší bytosti pro takové myšlenky mimořádně citlivá. Jest tu ještě smysl pro náboženský život, snaha po vyšším, vznešenějším. Ukáže se mu v těchto prostředcích církve jakožto cíl připodobniti se Bohu a jej míti. Ukáže se tu možnost vykonati velké skutky. Proto má příprava na přijetí těchto prostředků milosti na tyto city a zážitky co nejrozhodněji bráti ohled. Určuje v mnohých případech náboženské chování v letech bouřlivých a tím na celý život. Rodiče a kněz musí proto pokládati přijímání sv. svátostí za věc důležitou a nemají proto zvl. první sv. přijímání dlouho oddalovati. K čistě psychologickým účinkům přistupují ještě mnohem vyšší nadpřirozené božské milosti v mladé duši, osvícení a povznesení“ (str. 296.).

Povinnost starati se, aby děti často přijímaly.

Po prvním sv. přijímání nastává vychovatelům mládeže dvojí povinnost: děti „uberius atque perfectius catechismo excolere“ (Can. 1331) čili jak dekret praví: „Strážcové dítek mějtež dále na paměti velice závažnou povinnost svou, starati se o to, aby se dítky účastnily veřejného katechetického vyučování, a pokud by to nemožno bylo, jiným způsobem jejich náboženské vyučování nahraditi.“

Druhou povinnost určuje církevní zákoník slovy: „Excitentur fideles, ut frequentur, etiam quotidie, pane Eucharistico reficiantur ad normas in decretis Apostolicae Sedis traditas; utque Missae adstantes non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam sanctissimae Eucharistiae perceptione, rite dispositi, communicent.“ (Can. 863.) Že „věřícími“ třeba rozuměti i děti, vysvětluje z dekretu o prvním sv. přijímání, který nařizuje: „Těm, kdož mají péči o dítky, dbáti jest, aby tyto po prvním přijímání častěji, ano, možno-li i denně, jak si toho Kristus Pán i církev sv. přeje, ke stolu Páně přistupovaly a aby to činily s takovou zbožností, jaké ve věku svém jsou schopny.“

Důvodem k tomuto církevnímu předpisu jest účel sv. přijímání. Častým sv. přijímáním má býti zajištěn a pěstován v dítěti život milosti. Ačkoliv Pán Ježíš nám dal k tomu i jiné prostředky, přece Svátost oltářní je první a nejvýtečnější. Sytíme-li často a již od útlého mládí mládež tímto božským pokrmem, nezanedbávající při tom jiných prostředků výchovných, můžeme s jistotou doufat, že si zachovají nevinnost a upevní se ve ctnostech.

Jsou-li všichni věřící pozváni k častému sv. přijímání, p l a t í t o t o p o z v á n í i p r o d í t k y.

V mládí tvoří se životní zvyky. Aspoň část těch, kteří v mládí denně přijímali, zůstane tomuto obyčeji dle možnosti věrna. Všichni mají býti proniknuti správnými zásadami o tomto předmětu. I d e á l e m c í r k v e n e n í v i d ě t i n ě k o l i k h o r l i v ý c h k o m u n i k a n t ů u p r o s t ř e d m n o ž s t v í t ě c h, k t e ř í s e s t o l u P á n ě v y h ý b a j í, n ý b r ž o n a c h c e, a b y v š i c h n i, k t e ř í s i p ř i s v o j u j í j m ě n o k ř e s ť a n ů, n e z a s t a v i l i s e v e v y k o n á v á n í s v ě v í r y p ř e d č a s t ý m s v. p ř i j í m á n í m. Z m l á d e ž e v y j d o u l e g i e h o r l i v ý c h k o m u n i k a n t ů. V mládí vyvíjí se i tělo, proto mládež musí často jíst. Mäder píše o dítěti:

„Pohledme do minulosti! Co vidíme? Dítě bez chleba. Jest znamením největší bíd, nemají-li maličci chleba. Nářek ten ozývá se ve velkopátečním zpěvu pláče Jeremiášova nad rozbořeným Jerusalemem: „Jazyk kojenci se lepí na ponebí: maličci žádají chleba, není však, kdo by jim ho lámal.“ Nepatří tento verš do památníku mnohých vychovatelů? Moderní výchova jest výchovou bez chleba.

V š e c h n o t v o r s t v o h l a d o v í. Nemá života ze sebe. P o t ř e b u j e p o t r a v y. Budťo chléb nebo smrt. V chýši i paláci, na poli i mezi stroji, všude zaznívá neodbytná otázka syna prachu: „Co budu jísti?“ Odtud hlad, tato tajemná touha po jídle. Hlad těla po tělesném pokrmu, hlad rozumu po pravdě, hlad srdce po lásce, hlad očí po kráse, hlad duše

po Bohu. Člověk jest bytost, která má hlad. A dítě? Člověk, který má veliký hlad.

A co děláme my? Krmíme dítě osm let číslicemi, písmenami a jměry měst, hor, potoků a bitev. Říkáme tomu školní vzdělání. Co činíme víc? Dáváme bezpočetné rozkazy, napomenutí, sladkosti, pusinky a rány. Nazýváme to výchovou. Říkáme: Buď hodný, modli se, uč se a poslouchej! To jest naším náboženstvím v dětském pokojíčku. A při tom si myslíme, jaké divy jsme nevykonali a divíme se, když se děti zvrhnou. Zapomněli jsme na věc nejdůležitější: na chléb! Učíme jen dvě části katechismu: o víře a o přikázáních, zapomněli jsme na část o milosti.

Dítě však nežije ani z číslic, ani jenom z písmen, ani ze slov, ani z cukrovinek, ani z ran. Chce chleba, mnoho chleba — chleba pro duši. Ale není, kdo by mu jej krájel. Otec to nečiní, nemá času. Matka nemá pro to porozumění. Učitel též ne, neboť moderní škola se o takové věci nestará. Kněz na mnohých místech ztratil klíče od svatostánku. Častější sv. přijímání bývalo právem řeholnic a zbožných duší. Tak jest tomu ještě v mnohých osadách. Děti žádají chleba a není, kdo by jim ho lámal.

„Tak stávalo se totiž, že dětinná nevinnost od objetí Kristova oddalovaná, nebyla silena pokrmem vniterného života; a toho také ten následek byl, že mládež nemajíc ochrany a vystavena jsouc tolika úkladům, ztrácela svoji čistotu a upadala ve hřích dříve, než po prvé sv. přijímání okusila.“ (Z dekretu z 8. srpna 1910.) Dítě bez chleba jest dítětem bez síly. Dítě bez síly jest dítětem bez ctnosti, třikrát ubohým dítětem.

Tu přišla Bílá neděle roku 1911, první Bílá neděle po roce pro dětský svět nesmírně důležitém, roce vydání papežského dekretu o sv. přijímání dítek, roce prohlášení svatých lidských práv. Neboť od té chvíle platí: Dítěti jeho právo! Dítěti jeho chléb! Tak stojí psáno: „Těm, kdož péči o dítky mají, dbáti jest, aby tyto po prvním sv. přijímání častěji, ano, možno-li i denně, jak si toho Kristus Pán i církve sv. přeje, ke Stolu Páně přistupovaly a aby to činily s takovou zbožností, jaké ve věku svém jsou schopny.“

Bůh, který stvořil hlad, stvořil i chléb. Bůh, který ustanovil, že musíme jísti, postaral se také, abychom jísti mohli. Stvořil pšenici a nejsvětější Svátost, chléb života a řekl: Jezte! Jísti jest příkaz Boží. Nejísti znamená sebevraždu. Tedy i nepřijímati — duchovní sebevraždu. „Nebudete-li jísti těla Syna člověka a pít jeho krve, nebudete mít života v sobě“ (Jan 6.).

Přikázání jísti platí především pro mládež. Dítě jest malý člověk, který musí ještě růsti a se rozvíjeti, potřebuje tedy hojně pokrmu, potřebuje často přijímati. Často vidíme obrázek dítěte s chlebem v ruce. Nelze si ani představit zdravé dítě bez chleba. A nelze si mysliti hodné, svaté, čisté dítě bez sv. Hostie.

Jak často jídají malí? Jistě každý den a vícekrát za den. Jak často mají přijímati? Možno-li, každý den. Každý den mají býti silni, každý den bojovati proti svým špatným náklonnostem, každý den růsti v dobrém, tedy i každodenně jísti chléb života. Ještě jednou: Sv. přijímání není jen slavnostní hostinou, jest chlebem pro všechny lidi, kteří chtějí žíti, a pro všechny dny.

Ještě něco. Největší námitky proti častému sv. přijímání dětí sly-
chali jsme od otců, matek, vychovatelů, zpovědníků. Budtež proto prvními,
kteří budou, jak si církev sv. přeje, své svěřence pobízet se vší horlivostí
k častému sv. přijímání. Není to ničím zvláštním. Jest to povinností ro-
dičů!

Otec a matka dávají dítěti chléb. Nuže, starejte se též o to, aby vaše
dítě přijímalo chléb, bez něhož není ani řádné výchovy, ani ctnosti, ani
nebe. Ve jménu Boha svátostného, ve jménu naší budoucnosti a věčnosti,
ve jménu Bílé neděle — otče, matko: *D í t ě t i j e h o p r á v o ! D í t ě t i
j e h o n a d p ř i r o z e n ý c h l é b !*¹⁾

Již francouzský spisovatel, zbožný a horlivý kněz Ségur, který vydal
spis o častějším sv. přijímání půl století před dekretem Pia X., píše o čas-
tějším sv. přijímání mládeže: „Majíce na mysli lehkomyšlnost dětí,
mohli bychom se snad domnívati, že se častější přijímání pro ně nehodí
a že předpisy církve o častějším sv. přijímání vztahují se jen na dospělé.
Ale není tomu tak; mínění podobné náleží mezi ony neutěšené předsudky,
které zavinují záhubu nesčetného množství mladých duší, vydávající je
beze zbraně hrozným útokům náruživostí. Dítka mohou a mají často při-
jímati právě tak dobře jako dospělí. Pán Ježíš nežádá na nich více, než
dátí mohou, zná jejich těkavou mysl lépe nežli my, ale ví také, a sice lépe
nás, že nevinnost jest nejvzácnějším pokladem, jež jim hledí ďábel vy-
rvati, a že jedině svaté přijímání jest pak s to, aby je uchránilo před ná-
strahami pekelného nepřítele. N e p ř i j í m á m e n i k d y p ř í l i š č a s -
t o , p ř i j í m á m e - l i d o b ř e , a a b y c h o m p ř i j í m a l i d o b ř e ,
k t o m u d o s t a č u j e , a b y c h o m p ř i j í m a l i S p a s i t e l e
s u p ř í m n o u , d o b r o u v ů l í . Zásada tato platí jak pro děti, tak
pro dospělé a zkušenost dosvědčuje, že není nic upřímnějšího
nad dobrou vůli dítěte, přistupujícího po prvé ke sv. přijímání. Miluje
Ježíše, touží po něm; proč bychom mu ho neposkytli? Často jest hodnější
přijmouti jej než my, kteří jeho nábožnost málo ceníme. „N e c h t e ž
d í t e k p ř i j í t i k e m n ě a n e b r a ň t e j i m ,“ volá k nám božský
Mistr, „n e b o ť j e j i c h j e s t k r á l o v s t v í n e b e s k é“ (Mar. 10,
14). Království nebeské na zemi jest nejsvětější Svátost oltářní.

Křesťanské dítě má prvním svatým přijímáním počínajíc pravi-
delně po všechny neděle a svátky přistupovati ke stolu Páně, leč by du-
chovní správce, rodiče nebo učitel znamenali na něm patrný nedostatek
dobré vůle. Ale i za této okolnosti mělo by mu s velkou opatrností účas-
tenství v nebeské hostině odepřeno býti, neboť nebezpečí zkázy mravů
okamžikem se přikvapuje, nebezpečí, jež naplňuje srdce matčino hrůzou,
a jež toliko nejsvětější Svátostí účinně bývá potíráno.“²⁾

Prostředky,

jichž kněz použije, aby mládež získal pro časté sv. přijímání, možno roz-
dělit na tři druhy: 1. m o d l i t b a a o b ě ť , 2. s l o v o a 3. s k u t k y .

1. **Modlitba a obět.** Věci nadpřirozené nelze uskutečniti pouhými si-
lami přirozenými. Pohnouti mládež k častému sv. přijímání nedovedeme

¹⁾ Feuer vom Himmel, 6 a d.

²⁾ Cit. dle překladu M. Vojáčka z knihy: O častém sv. přijímání a časté sv. zpo-
vědi, Benedikt. Brno 1912, 87 a d.

bez působení milosti Boží. Ji musíme často vyprošovati těm, kteří js u svěřeni naší duchovní péči. Obětujeme za ně breviář, pomodleme se sami, nebo ještě lépe ve škole s dětmi, s věřícími v kostele a naučme je modlit se modlitbu za časté sv. přijímání. Obětujeme občas mši sv. na ten úmysl. Možno-li, vezmeme formulář o Nejsv. Svátosti. Vyzvěme k obětování sv. přijímání a jiných dobrých skutků na ten úmysl. Zvláště krásnou a jistě u Boha účinnou jest myšlenka, aby kněží i věřící obětovali na ten úmysl utrpení svá a úzkosti smrti své, jak to učinil zvěčnělý ndp. prelát dr. Jos. Po sp í š í l a j. Lístky, na kterých se tak učiní, možno dostati u vydavatele „Hlasu malého Petříka“ dp. Fr. Strnada, koop. v Boskovících a posílají se na Velehrad.

2. **Slovem.** K á z á n í o častém sv. přijímání patří jistě mezi nej-přednější, nejčasovější a nejpotřebnější themata. Co p o m ů ž e m l u - v i t i stále o c t n o s t e c h a n e u k á z a t i n a n e j ú č i n n ě j š í prostředek ke s v a t o s t i, o h ř í c h u a n e u k á z a t i n a l é k, o ž i v o t ě d l e v í r y a n e u k á z a t i n a c h l é b ž i v o t a, o K r i s t u a n e u k á z a t i c e s t u k n e j u ž š í m u s p o j e n í s n í m, o s t a - t e č n o s t i v e v í r e a n e v y b í d n o u t i č e r p a t i sílu po ž í - v á n í m c h l e b a s i l n ý c h, o č i s t o t ě a n e m l u v i t i o k r v i K r i s t o v ě, v í n u, k t e r é p l o d í p a n n y atd. Kristus Svátostný docílí svou milostí více, než my svými apologetickými a mravoučnými kázáními. Codex sám poroučí vybízeti věřící k častému přijímání. Předpis ten obsažen jest již v Římském katechismu, vydaném z nařízení sněmu tridentského a z rozkazu Pia V „Pročež to bude úlohou faráře, často na- pomínati věřící, aby, jakož za potřebné uznávají tělu každodenně podá- vati potrawy, podobně též každodenně touto svátostí nezanedbávali ži- viti a krmiti duše své; anož jest patrné, že potřebuje duše neméně po- krmu duchovního, nežli tělo tělesného. Velice také prospěje, tuto opako- vati převeliké a Božské ony milosti, ježto nám, jak prve dovozeno, z při- jímání svátosti Oltářní vyplývají. I to podobenství může se připojiti, že také „k a ž d o d e n n ě m u s i l i I s r a e l š t í s í l y t ě l e s n é z o - t a v o v a t i m a n n o u ;“¹⁾ tolikéž svědčí i výroky svatých Otců, kteří časté této svátosti přijímání velice odporučují. Aniž to bylo jediného sv. Augustina pravidlo: „K a ž d o d e n n ě h ř e š í š, k a ž d o d e n n ě p ř i j í m e j ;“²⁾ ale projde-li kdo spisy jejich pozorně, snadno se pře- svědčí, že v tentýž smysl mluví všichni svatí Otcové, kteří o té věci psali.“³⁾ Římský katechismus ukazuje, že se má nejen všeobecně vybízeti, nýbrž že jest nutno vysvětliti věřícím, **proč** mají často přijímati. Proto bude kazatel především mluvit o m i l o s t i p o s v ě c u j í c í a n a d - p ř i r o z e n ě m ž i v o t ě v d u š i č l o v ě k a, účincích jejích: stáváme se dítkami Bo- žími, dostává se nám účasti na Božské přirozenosti, přebývá v nás troj- jediný Bůh zvláštním způsobem, kraluje v nás Ježíš Kristus atd. (Pro- mluvy o milosti posvěcující a pomáhající pod názvem „Život dítek Božích“ vyjdou brzo u G. Francla v Praze.)

¹⁾ Exod. 16, 4 nn.

²⁾ Sermo 84.

³⁾ Část II. hl. IV. ot. LVIII.

Podobně i ve škole věnuje katecheta větší pozornost nauce o milosti Boží, aby děti poznaly její cenu i zlobu a neštěstí, co jakého nás vrhá těžký hřích. Všechno náboženské vyučování, lépe řečeno výchova, směřovati musí k tomu cíli, aby budilo a udržovalo v mládeži načpřirozený život milosti Boží. Vše ostatní musí ustoupiti do pozadí. „Musí býti vroucí myšlenkou katechety ve vši jeho práci: Jsou mé děti v milosti Boží? Jest tento, ona v milosti Boží? Nebo jest mrtev, cna mrtva, vzdálena od Boha? Nemá katecheta snést, aby děti zůstávaly trvale v tomto stavu. Uvésti je v božský život milosti a v něm je udržovati jest jeho nejvyšším úkolem.“ Tak napsal L. Wolker, předseda Svazu katol. spolků mládeže a jinochů v Německu (který sdružuje 368.000 mladých mužů), v knize „Der Religionsunterricht in der Fortbildungsschule.“ (Herder, Freiburg, 1927, str. 8.) Kdo si řekl, že by před každým kázáním a každou katechesí měla se vzbuzovati *d o k o n a l á l í t o s t*, aby si posluchači obnovili stav posvěcující milosti, neboť jen ten, „*k d o z B o h a j e s t*, *s l o v o B o ž í s l y š í . . .*“ Není také ta okolnost příčinou mnohého nezdaru v naší katechetické práci, že mluvíme k dětem, které žijí v těžkém hříchu, v nichž nepřebývá Duch sv. se sedmi dary, protože jej vypudily? Tělesný člověk nechápe těch věcí, které jsou duchovní...

V předmluvě k druhému vydání své knihy píše L. Wolker: „Potěšujícím zjevem jest, že tato základní idea vyučování náboženského: „*Z v ě s t o v a t i e v a n g e l i u m j a k o r a d o s t n é p o s e l s t v í p r a c u j í c í m l á d e ž i n a p o d k l a d ě u č e n í o s y n o v s t v í B o ž í m*,“ vždy více si razí cestu v kruzích katechetů. Nečávnou ndp. biskup pasovský pronesl na schůzi katechetů významná slova: „Katechismus vykonal u žáků pokračovacích škol již svou úlohu. Těmto musí se náboženství vykládati a v nich buditi *n o v ý m z p ů s o b e m*. Vůdčí myšlenkou pro to jest synovství Boží.“ Až pochopí mládež význam slov miláčka Páně: „*Kolikoli přijali jej, dal jim moc státí se dítkami Božími*.“ (Jan 1, 12), pak přestane se dívatí na evangelium jako na sbírku tvrdých, svobodu člověka omezujících příkazů, ale stane se i jí „*radostnou zvěstí*“ o svobodě dítek Božích. I mladistvá snaha, povznéstí se co nejvýše, bude řádně ukojena, neboť co vznešenějšího jest, než mítí účast na Božské přirozenosti, býti dítětem Božím, spojovati se denně sv. přijímáním s Bohem.

Spojení s Bohem jest vrcholem náboženského života.

O spojení s Bohem a životě v Bohu píše krásně dr. B. Linhart (Feurige Wolke II. Herder 1926): „Lidé mají často nesprávné mínění o křesťanském životě a o životě v milosti Boží, pojímají ji jen zevně jako pomoc Boží k spořádanému životu. Jak málo je však těch, kteří vědí a uvažují o tom, že křesťanský život ve své hloubce není ničím jiným než pospolitostí Boží, *ž i v o t n í p o s p o l i t o s t í m e z i B o h e m a č l o v ě k e m*. A to opět ne zevní, jako člověk a Bůh vedle sebe, ale v sobě, jako proniknutí a prohrání plností Boží. Tak jako duše nežije večle těla nebo někde v těle, ale oživuje celé tělo a každý úd, tak musí býti duše ve svém celku proniknuta Boží silou a bytností. Jirak by si byly

vinný kmen a ratolest věčně cizí, nemohlo by o přebývání Kristově v duši býti ani řeči. Tak rozumí i sv. Pavel životu v milosti Boží. Křtem jsme byli vštípeni v Krista, k zmrtvýchvstání, k životu. Věrou přebývá Kristus v naší duši (Ef. 3, 17). Ano i v našich slabostech přebývá Kristova síla v naší duši (2 Kor. 12, 3). Dokud jsme dítky Církve, jsme údy těla jeho (z masa jeho a z kosti jeho. Ef. 5, 30). Nejúžeji vytváří se ono spojení v duši v onom okamžiku, kdy přijímáme hodně Kristovo eucharistické tělo a krev... Eucharistické hnutí naší doby není jen pouhým heslem, koníčkem naší doby, ale v něm vyražejí na povrch zasypané prakřesťanské hloubky.“ (Str. 13 a d.)

O eucharistické výchově dítěte píše P. J o s e f K r a m p S. J.,¹⁾ že jest potřebí dobrého poučení o mši sv. jakožto oběti. Dětem, které jdou po prvé, nebo které již byly u sv. přijímání, jest třeba vysvětliti spojitost přijímání s obětí jako daru a daru za dar. Nehledě k veliké etické ceně, která spočívá v tom, že dítě se naučí nejenom přijímat, ale i dávat, i náboženský život tím mnoho získá. Dítě zvykne si dívat se na Pána Boha nejenom jako na toho, který stále dává nebo má dávat, ale jako na Pána a Otce, kterého jsme povinni ctít a jemu se obětovat. Od malička musí dítě vědět, že při mši sv. neobětuje jen kněz, ale všichni přítomní, tedy i ono. Děti se musí naučiti spojovati se v duchu s knězem u oltáře a s ním obětovati. Seznamuj je s liturgickými texty, vysvětlí jim, že ministranti zastupují všechny, poukazuj na starokřesťanský zvyk přinášeti dary při obětování, z něhož zůstaly ofěry a zvoneček, přejdi na symbolismus, který spočívá v tom, že v darech obětuujeme sebe. Hned s počátku třeba na to dbát, aby se nezůstalo jen při klanění přítomnému Spasiteli, ale aby dítě vědělo: Rádi bychom Bohu něco obětovali, nemáme však ničeho, co by ho bylo důstojné; tu přichází nám na pomoc Božský Spasitel, sestupuje s nebe a je přítomen, kněz jej všem ukazuje, jakoby chtěl říci: Nyní máme, co bychom Pánu Bohu obětovali — Spasitele světa, klanějte se mu a obětujte ho Pánu Bohu. A jako při starých obětech bývaly obětní hostiny, tak i při oběti novozákonní ustanovil Pán Ježíš obětní hostinu — sv. přijímání, jehož se mají účastniti všichni, protože všichni obětují. Dali jsme Pánu Bohu nejlepší, co máme, naše dary, sebe samy a především svého Spasitele, nyní nám Bůh dává, co má nejlepšího — svého vlastního Syna pod způsoby chleba a vína.

Při poučování o účincích sv. přijímání třeba se varovati přecenění osobní spolupráce přijímatelovy, svátost působí ex opere operato, účinky docílené osobní spoluprací nemohou se nikdy vyrovnati účinkům svátostným. Hlavním účinkem sv. přijímání jest spojení s Kristem v lásce, musí býti tedy i hlavním důvodem, proč jdeme ke sv. přijímání. Nesmíme zapomínati na podobenství o vinné révě, obcování svatých, mystické tělo Kristovo, musíme více v duši dítěte klásti základy duchovního života. Oběť a přijímání musí se dítěti jeviti jako dvě části jednoho velikého celku, z nichž oběť jest v znešněníjší. Zkušenost dokázala, že tato spojitost může se dětem jasně vysvětliti ve svých důsledcích, takže samy od-

¹⁾ Eucharistia, 2. a 3. vyd., 162 a d.

povědí na otázku, jak často mají přijímati **kdykoliv jsme na mši sv.** Ponesou-li si tuto myšlenku s sebou do života, netřeba mítí obav, že by přestaly častěji přijímat. A stane-li se všeobecnou, můžeme se dočkati eucharistického jara, v němž by účast na obětním přijímání byla tak samozřejmou, jako byla v křesťanském starověku, a které nikdy nedosáhnou pouhé organisace.

K r a m p varuje od takového měření příprav, aby se dítě jen tenkrát pokládalo za připravené, když se dovede vpraviti v citelnou bázeň nebo v radostnou touhu. Smýšlení a čin jsou znamením lásky, ne pocity radosti a smutku. Třeba se také varovati u p ř í l i š ň o v á n í v l í č e n í ú č i n k ů s v. p ř í j í m á n í. Mnoho se mluví o štěstí, „přijímání, o „radosti“ z něho, o tom, jaká hnutí myslí jedno sv. přijímání působilo ve svatých, a podává se tak nesprávný obraz věci. Na prvé místo staví se čistě subjektivní pocity, které jsou přece nepodstatny, snižuje se zvláštní čin milosti Boží a konečný výsledek dlouholeté vlastní práce a spolupráce s milostí Boží na něco, co se děje každodenně. Milost buduje na přirozenosti. (Chléb třeba jísti denně, jedno nasycení neudělalo ještě nikoho silákem).

K pravé eucharistické výchově náklží poučiti mládež o ceně mše sv. jakožto o b ě t i, aby nekladla požehnání a pobožnosti eucharistické nad ní a aby měla pravou úctu k Nejsv. Svátosti oltářní, která by ji přiváděla blíž Božskému Příteli dítek a ne přehnanou a hladařskou bázní od Něho vzdalovala. Jeť Kristus přítomen ve Svátosti Oltářní především proto, aby byl chlebem života.

Kázání a katechese o milosti Boží a o častém sv. přijímání vyžadují dobré přípravy, zvláště s t u d i a dekretů, Codexu a spisů o častém sv. přijímání, abychom neškodili duším svěřeným svou přísností a neznalostí podmínek, které určila Církev. Ovšem třeba dáti pozor, abychom se nedali svést z pravé cesty m í n ě n í m n ě k t e r ě h o t h e o l o g a před vydáním dekretů. Mínění bohoslovců, třeba i světci byli, platí jen tolik, pokud se shoduje s rozhodnutím Církve, řízené Duchem sv. Tu ovšem nám bude přinést oběť — zřící se svých, vlastně zděděných nesprávných názorů, které snad jako směrnice tu a tam převládaly před vydáním jasných rozhodnutí v dekretu, ale které mají dnes jen historickou cenu.

D o p o r u č u j i s p i s y : Dr. P. Joh. Nicolussi S. S. S.: Die Wirkungen der hl. Eucharistie, Bolzano 1918, Das Leben Christi in der hl. Eucharistie, Die Notwendigkeit der hl. Eucharistie. Možno koupiti u Eucharistiánů v Brně. M. G a t t e r e r : Kinderseelsorge, Rauch, Innsbruck 1924. Cena 32.50 Kč. (Vřele doporučuji.) Die Erstkommunion der Kinder. Heiser: Frühkommunion der Kinder. Štěpán Antoni Proč tolik neoprávněných obav před častým a denním sv. přijímáním? V. Kotrba v Praze, cena 2 Kč. K hojnému rozšiřování mezi lidem se hodí dva pěkné spisky P. O v e č k y T. J.: Nechte dítek přicházeti ke mně! a Chléb náš vezdejší. Zasílá vydavatelstvo „Hlasů Svatohostýnských“ po 80 h, větší počet se slevou. L. Wolker: Der Religionsunterricht in der Fortbildungsschule. M. Vojáček: O častém sv. přijímání a časté sv. zpovědi. Benedikt. 2.40 Kč. O sv. přijímání. Výňatky ze spisů a řečí bl. Petra Jul. Eymarda. Přeložil Ant. Melka. Cena 8 Kč. Ant. Melka Rok navěkovské kázání. Mezi mnohými jinými najdeme tu řadu pěkných promluv eucharistických. Týž autor vydal v poslední době zvl. sbírku S a n c t i s s i m u m.

E. Springer S. J.: Eine Freudenbotschaft für den Katholiken, Paderborn. P. Stork T. J.: Z duchovního života. II. vyd. Jos. Kramp S. J.: Eucharistia. Herder. Springer S. J.: Wenn du die Gabe Gottes erkennst. Paderborn. P. Adolf Chwala Obl. M. I.: Die öftere hl. Kommunion. Dülmen i. W. a. j. Viz též na konci knihy, uvedenou literaturu.

Spolupráce rodičů a laických apoštolů jest nanejvýš žádoucí a potřebná, ačkoliv i naopak dětmi možno a třeba působiti na rodiče.

3. **Skutky.** Všelikým způsobem bude kněz podporovati časté sv. přijímání. Především usnadní dětem sv. zpověď. V časopise „Der Seelsorger“ doporučuje farář Ettl, poskytnouti dětem příležitosti k sv. zpovědi v sobotu odpoledne (hned po vyučování, je-li jaké) a pak v předvečer svátků. Výhody z toho netřeba uváděti. Kněz bude ovšem choditi i každodenně dříve do kostela, aby věřící kdykoliv i ve všední den se mohli vyzpovídati, poradí jim to, aby jich nezůstalo mnoho na neděli a nechali raději čas těm, kteří jdou zřídka. Hlavní příčinou, proč se mnohý bojí zavésti častější sv. přijímání, jest právě otázka, jak často se má zpovídati, kdo denně přijímá. Stačí křesťanu, aby mohl získati všechny odpustky, u nichž jest položena jako podmínka sv. zpověď, aby se zpovídal čtrnáctidenně nebo přijímal aspoň pětkrát za týden. Jinak stačí měsíční sv. zpověď, ba i déle může věřící, který si není vědom těžkého hříchu, přijímat. Není ani k velikonoční sv. zpovědi (dle Noldina, De praeceptis, vyd. 14. a 15. 1922, str. 713) povinen, kdo má jen lehké hříchy. Všední hříchy odpouštějí se nám i mimo svátost pokání zvláště ve sv. přijímání. Věřícím třeba říci, že Nejsvětější Svátost odpouští lehké hříchy. Zpovědi dítek v útlém věku a těch, které často přijímají, budou většinou jen zpovědi ze zbožnosti, t. j. nebude tu těžkých hříchů, proto také, jak praví Gatterer ve své „Kinderseelsorge“, netřeba tu vyznání úplného. Užitečno jest uložiti v nich kajícím boj proti určité chybě a naučiti je, aby v nejbližší zpovědi řekli, jak jej prováděli (particulare examen). Mnohý, kdo se bál připustiti děti v útlém věku sedmi, osmi let k první sv. zpovědi, ačkoliv to v naší diecési hned po vydání dekretu bylo ndp. biskupem nařízeno — po přečtení knihy Gattererovy pocítí velikou úlevu; nesmíme žádati víc, než žádá po dítěti Božský jeho Přítel. I zde platí sentire cum Ecclesia, neboť škody opačného jednání jsou nedozírné. Uvažme jen cenu jednoho sv. přijímání. A co teprve, umřelo-li dítě v těžkém hříchu bez sv. svátostí? . Pryč s jansenistickým strachem a úctou, která se protiví Božskému Srdci Páně, protože vzdaluje od něho ty, kteří mu byli nejmilejší. Sinite parvulos venire ad Me .

Ve zpovědi sám kněz vybídne k častému sv. přijímání. Kde uzná vhodným, zorganizuje nějakým způsobem děti, které často přijímají v Legii dítek Krista Krále, o níž poučení najde v časopise, který jest orgánem dětské eucharistické akce v československé republice, „Hlas malého Petříka“. Časopis tento užasnělaciný a s velkými obětmi vydávaný rozšířiti mezi dětmi jest povinností všech, kterým záleží na existenci národa a, což více jest, na spáse duší. Škoda jen, že

malá podpora znemožňuje horlivému apoštolu pravé úcty k Eucharistii vydávati je častěji. (Adresa administrace: Třebíč, Dům katol. tovaryšů na Horce.) Dospělejší mládež možno zařaditi v Ligu eucharistickou a rytířský sbor sv. Václava.¹⁾ Sám kněz stane se členem Eucharistické ligy kněží, která má úkolem šířiti všemožně časté a denní sv. přijímání. Obdařena jest od Pia X. velkými milostmi. Přihlásiti se možno v klášteře Eucharistiánů v Brně.

Kromě zmíněných knížek Ovečkových hodí se za četbu školní i dětem „Petřík, malý apoštol častého sv. přijímání“ Napsal A. Bessiéres S. J. Třetí vydání. Zaslá Stojanova literární jednota bohoslovců olomouckých. „Duše dítěte“ Přeložil J. Rozmahel. Cena 3.50 Kč, „Květy Nejsvětější Svátosti“ Eucharistické povídky pro mládež. Naveďme rodiče k tomu, aby je koupili dětem na památku na první sv. přijímání. Jako letáček možno rozšířiti „Užitky častého sv. přijímání“. Zaslá 100 ex. za 10 Kč administrace „Hvězdy“ v Bílsku, p. Cholina u Litovle. P. Lička kaplan v Zábřeze nad Odrou vydal pěkné a laciné knížečky Malý vůdce k prameni milosti a Trojí přání. Doporučuji. V Olomouci vychází časopis „Pán přichází“ Naše dětské časopisy by měly přinášeti více článků o Eucharistii, nové vydání katechismu by mělo míti podrobnější poučení o častém sv. přijímání, příp. ustanovení círk. zák. nebo dekretů.

Totéž snad měl na mysli i docent katechetiky v Olomouci Václav Kubíček, když v nové své knize: Vybrané učivo středního katechismu²⁾ píše: „Některé poučky je nutně potřebí opravit, aby souhlasily s novým Codexem juris eccl.“ (Str. 7.) Nebylo by však bývalo dobře ustanovení Codexu a dekretu uvést i jak v I. díle pro katechetu tak v II. pro děti? V poučení o častějším sv. přijímání v díle I. (na str. 35) neděje se ani zmínka o denním sv. přijímání. Píše autor: Častější sv. přijímání naráží ve škole mnohdy na obtíže (časné vstávání, vlažnost rodičů, vrtkavost dětí, sv. úkon by mohl zevšednět). Ale ty obtíže nás nezabavují povinnosti, co k dosažení vznešeného cíle možná. První počín měl by se státi hned, když děti ke stolu Páně přistupují po prvé. Tehda bývá nejvhodnější čas, dostati mnohé z nich k sv. přijímání v následující dny po druhé a po třetí. Radno kouti železo, dokud je žhavé. A potom aspoň několik „malých Petříků“ — každou neděli, ve svátky pak větší dvakrát, třikrát po sobě. Příklad malých vábí žáky větší. To všechno se stálým vlídným pobízením dobrovolně a s dobrým úmyslem. Nesejde v takových počátcích na tom, kolik je jich, ale aby to bylo malé stádečko věrných služebníků Páně. Však se počet časem zvětší a zvyk potrvá. Jen začít a právě u nejmladších. A chrániti se prostředků nevhodných (mravní nátlak, projevy nelibosti nebo zvláštní záliby). Spíše doporučovat svaté přijímání v určité dny památné (veliký svátek, výročí první správy boží, v den jmenin nebo narozenin) anebo

¹⁾ Podrobnější poučení sdělí redakce „Hvězdy“ v Líšni, nebo sekretariát Omladiny v Bílsku.

²⁾ Vydal R. Promberger v Olomouci 1928.

za mimořádných okolností (něco tíží, důležitý počíník před sebou, velká radost) anebo konečně na určitý úmysl. Sv. přijímání aspoň jednou za měsíc mělo by se pokládati za cíl všeobecně dosažitelný.“ Schválně jsem citoval spisovatele, který jest odborníkem v katechetce. V oddílu II., který má být dán do rukou dětem píše: „Čas velikonočního přijímání trvá od Popeleční středy do svátku Boží Trojice. Velikonoční sv. přijímání je nařízeno pátým přikázáním církevním. Ze slova „alespoň“ v pátém přikázání církevním vysvítá, že církev svatá snažně si přeje, aby chom častěji do roka svátost oltářní přijímali. Církevní učitel sv. František Saleský napsal: Kdo chce žít opravdu zbožně, nesmí odkládati sv. přijímání přes jeden měsíc.“ — Denně může přijímati, kdo je v posvětné milosti a má pravý úmysl.“ Autor mi snad nebude mít za zlé, když připojím k těmto jeho vyzvám a výkladu několik poznámek. Bojím se, aby slovům autorovým nebylo špatně rozuměno a sice ve smyslu protichůdném tomu, co chce církev, aby totiž nezůstalo jen při tom měsíčním a týdenním sv. přijímání a aby nebylo pokládáno jen za ú k o n z b o ž n o s t i a nikoliv za úkon potřebný k u d r ž e n í n a d p ř i r o z e n é h o ž i v o t a v d u š i. Autor vykládá na str. 49. pěkně účinky sv. přijímání (neřekl bych však bez dalšího vysvětlení, že věřící na chvíli stává se svatostánkem Páně. I když způsobu pomínula, bydlí Kristus Pán svou milostí v duši!), odpovídá na otázku kdy jsme přísně povinni přijmouti svátost oltářní, ale není tu odpověď úplná a přesná na jinou otázku, kterou by bylo lépe položit: Jak často máme přijímati Tělo Páně? Ta by zněla dle dekretu o prvním sv. přijímání: Ježíš Kristus a Církev sv. si přejí, aby děti, které již byly u prvního sv. přijímání, častěji, ano, možno-li i denně, ke stolu Páně přistupovaly a aby to činily s takovou zbožností, jaké ve věku svém jsou schopny. Sněm tridentský a církevní zákoník praví, že si církev sv. přeje, aby věřící pokaždé kdykoliv jsou na mši sv. nejen duchovně nýbrž i svátostně přijímali.“ To bych uvedl a místo slov sv. Františka Saleského bych dal raději Augustinovo „Denně hřešíš, denně přijímej!“ A na prvé místo Kristova: „Nebudete-li jísti Těla Syna člověka“ .“ A vyvodit z nich, že jest člověk i mravně povinen starati se o pokrm duši své tak často, aby tato nezemřela hladem. Tedy nejenom o svátcích a památných dnech, kdy chceme sv. přijímáním oslavit Boha, ale tak často, jak toho potřebujeme pro duši, ba ještě častěji proto, že každým sv. přijímáním dostáváme více milosti než veškerými jinými úkony zbožnými dohromady a proto, že bez svátostného přijímání není naše účast na mši sv. jakožto oběti úplná. Dítě musí mít od počátku správný názor na věc. Obtíže, o nichž Kubíček píše, opravdu se vyskytují, zvláště vlažnost rodičů a časně vstávání, ale i ty dají se, je-li u dítěte dobrá vůle, překonat. Jak ze své zkušenosti mohu potvrdit, chodí i děti samy i z rodin vlažných a dovedou si i teplé snídání odřící nebo si je vynahradí ve škole.

Nemáme ještě u nás modlitebních knížek pro malé komunikanty. Modlitby ve zpěvnících a modlitebních knížkách před a po sv. přijímání jsou většinou tytéž jako pro velké nebo nejsou dětským duším přizpůsobeny, slohem a výrazy nepochopitelné. V Německu vydal ředitel sekretariátu pro rozšíření raného sv. přijímání, farář Heiser litografovanou

„Meiner Aller kleinsten Beicht- und Kommunion andacht.“ Pro dospělejší mládež vyšlo v Občanské tiskárně v Brně: „Svátostný Spasitel — přítel mládeže.“ Obsahuje stručnou, ale věcnou přípravu k sv. svátostem a pak přípravy k sv. přijímání na jednotlivé doby a svátky. Hodí se ovšem pro větší a ty modlitby z Náslečování Krista už jen pro dospělé a sečtější. Nezapomínejme naučiti dítě mluvit i bez pomoci modlitební knížky s Ježíšem, kterého přijalo.

Eucharistická tridua. Kongregace odpustků vydala 10. dubna 1907 zvláštní list k biskupům, ve kterém jim sdělila přání sv. Otce, aby každoročně v oktávě svátku Božího Těla konali v katedrálních chrámech eucharistická tridua, t. j. modlitby, kázání a pobožnosti za rozšíření častého sv. přijímání. V kostelích farních měla se konati aspoň pobožnost v neděli, spojená se společným sv. přijímáním a kázáním o denním sv. přijímání. Triduum má poučiti věřící o významu častého sv. přijímání, odstraniti předsudky, které proti němu mají a vysvětliti dekret papežský a ustanovení církevního zákoníka. Aby mělo úspěch, třeba věřící na ně připravit: zavčas je oznámiti jakožto podnik, který se děje na výslovné přání sv. Otce, ohlásiti odpustky, které jsou s ním spojeny, rozdati text modlitby za rozšíření častého sv. přijímání a vyzvati věřící, aby se ji doma modlili, pozvati katolické spolky, zvláště mládeže, aby přišly na kázání a přistoupily společně ke stolu Páně, a dali tak dobrý příklad ostatním. Pořad pobožností určuje list kongregace: Triduum budiž konáno v pátek, sobotu a v neděli buď v oktávě Božího Těla nebo v jinou příhodnou dobu. Každý den budiž kázání, v němž budiž lid poučen o nevýslovné vznešenosti nejsv. Svátosti Oltářní a o podmínkách pro časté sv. přijímání. Potom vystaví kněz Nejsv. Svátost a pomodlí se modlitbu za rozšíření častého sv. přijímání. Po „Tantum ergo“ dá svátostné požehnání. V neděli ráno o farní mši sv. měž farář homilii na evangelium nedělní (t. j. v oktávě Božího Těla), jindy kázání, ve kterém připraví věřící na sv. přijímání, ke kterému přistoupí společně při mši sv. Odpoledne budou tatáž duchovní cvičení a pobožnosti jako předešlé dny. Zakončeno bude triduum „Te deum“ Účel tridua musí býti věřícím jasně vysvětlen, nesmí býti zastírán, nejedná se o uctění Pána Ježíše v nejsv. Svátosti Oltářní, ale o to, aby splněna byla vroucí touha jeho božského Srdce, aby se stal denním chlebem naší duše. Věřící poznají, že se tu něco mění, ne sice v učení, ale v jejich názorech a zvycích. To jest jediný prostředek, aby se osvobodili od nesprávných názorů, kterých nabyli výchovou a byli uvedeni v církevní smýšlení. Zpovědníci mohou vhodně doplniti kázání, vyvoditi pro jednotlivce potřebné důsledky, rozptýliti jejich námítky a vybídnouti je k velkomyšlnému rozhodnutí. Dobře se hodí doba tridua k rozšíření eucharistické literatury, letáček, časopisů.

Themata eucharistického tridua udává P. Lintelo S. J. tato:

Dekrety a ustanovení církevní. Přání Ježíše Krista. Potřeby nadpřirozeného života. Přání církve a tradice. Potřebné podmínky. Příprava a díkůčinění. Dobré skutky a svátosti. Vyvrácení námitek. Sv. přijímání ve mši sv. Účinky sv. přijímání. Přijímání dětí. Důvody pro časté sv.

přijímání mužů. Sv. přijímání ochranou víry. P. Maria a sv. přijímání. Sv. přijímání a svatí. Smírné sv. přijímání. Závěrečná promluva.

K rozšíření častého sv. přijímání napomáhají i a d o r a c e a p o b o ž n o s t i, na př. prvních pátků. Nesprávným a škodlivým však by bylo, kdybychom na nich přestávali a spokojili se, že snad většina katolíků jde o nich ke stolu Páně. Věc dobrá by zabíjela lepší. Proto vždy musíme naléhati na provedení vůle Ježíšovy a Církve sv. A ta je, jak praví Tridentinum, aby věřící kdykoliv jsou na mši sv., nejen duchovně, nýbrž i svátostně účast brali na sv. přijímání“ (Sess. 22, o. 6.). Smírné sv. přijímání má svůj zvláštní význam a účel; spokojiti se s ním jednou za měsíc nemůžeme již proto, že dle slov jesuity P. Mannwalda nestačí dnešní tolika mravními nebezpečími obklopené mládeži. Pravil k 40.000 katolíkům ve Stuttgartě: „Zkušenost duchovních vůdců mi potvrdí, že měsíční sv. svátosti nestačí k udržení stavu milosti. Naše mládež žije ve zvířecky zhmoťaveném, smyslností zatěžkaném 20. století, v němž život každého jednotlivce je zápasem o duši. Eucharistie je moderním prostředkem v duševní bídě a obtížích mládeže neutěšeného dneška. Proto denní nebo aspoň týdně sv. přijímání! Ne theorie, ale zkušenost dala mi toto poznání, vždy jasněji vzcházející. Buď půjde mládež za chlípností se zápachem hniloby v mladistvé duši anebo za Eucharistií, se srdcem čistým, plným síly a radosti.“ Totéž tvrdí i Ségur, který psal skoro půl století před vydáním dekretu o častém sv. přijímání. Týž vymezuje ve svém spisu pojem „časté sv. přijímání“ = každodenní nebo skoro každodenní a píše, že obyčej choditi ke sv. přijímání každého měsíce a o větších slavnostech není pro nikoho častějším přijímáním, ani pro mládež ani pro obyčejný lid. Něco jiného, to mějme stále na paměti, jest smír a něco jiného přijímati „denní chléb“ duše, aby tato byla živa. (Pozn.: Velmi poslouží dobré věci, aby mládež od malička měla správný pojem o tom, pro č máme často přijímat, když budeme v přípravě na sv. přijímání užívat správnějšího výrazu: duše musí býti živá místo méně jasného, úzkostlivost podporujícího čistá.)

Mnohé obtíže a překážky budou se stavět v cestu knězi, který jsa poslušen Krista a Církve bude provádět ustanovení o raném a častém sv. přijímání. Končím slovy Gattererovými ze sjezdu katolíků v Innomostí: „Hlavní věcí jest horlivost, která není ničím jiným, než intensivní láskou k Spasiteli a jeho dětem. Láska jest vynalézavá; jsme-li vlivem této lásky proniknutí touhou, praksi vždy více uvésti v soulad s naukou, a budeme-li často tuto záležitost přednáseti Pánu Bohu a dávat za to i modliti se, docílíme v čase velkých věcí. Budeme ovšem míti více práce, budeme musiti denně býti ve zpovědnici, více si všímati dětí atd., ale zažijeme i více radostí a práce sama bude nám pramenem radostí, neboť láska činí námahu z lásky sladkou.“¹⁾ A já dodávám: Kdybychom i na oko marně pracovali, vykonáme svou povinnost a útěchou mohou nám

¹⁾ Die Erstkommunion der Kinder, 112.

býti slova Ezechielova, kap. třetí, 16—21. Stojí za přečtení. Nezapomínejme také na požehnání, kterým Bůh provází práci konanou z poslušnosti vůči matce Církvi a pro spásu duší.

15. *Obtíže a námitky proti častému sv. přijímání.*

Vyskytnou se v hojném počtu, mnohé však vyplývají z nesprávných názorů o dispozici přijímatelově a rozptýlí se při dobré vůli lehce tam, kde kněz často a řádně poučí věřící, že církev nežádá k častému sv. přijímání ničeho více, než aby křesťan byl prost těžkého hříchu a měl dobrý úmysl. Uveřejňuji jen některé námitky a odpověď na ně, kdo by chtěl mít jiné vysvětleny, najde poučení zvl. v knížečce Št. Antoniho: *Proč tolik neoprávněných obav před častým a denním sv. přijímáním?* (V. Kotrba, Praha 1912), kterou vřele doporučuji.¹⁾

1. Kdo přijímá denně nebo často, ztrácí úctu před Velebnou Svátostí, nejde s touhou. Jest lépe řidčeji a s lepší zbožností a pokorou přijímati.

Odpověď: Kdo zřídka přijímá, činí tak málokdy z úcty, spíše z pohodlnosti, která mu brání vybřednouti z hříchu. V dobách sv. Otců dalo se více mluvit o nejlepší přípravě na hodné sv. přijímání, lépe řečeno na lepší; dnes je potřebí získati napřed věřící pro častější sv. přijímání, spokojiti se proto s nejpotřebnějším a poučiti je ovšem, že užitek ze sv. přijímání je větší, když své srdce lépe připraví.

Co je nové, více dráždí než co denně vidíme a čeho denně požíváme, jest však to i užitečnější? Svátost Oltářní působí neomylně, vlastní silou, není-li překážky (vědomého těžkého hříchu), jako lék a pokrm výživný. Působí v nás léky jen tenkrát, rádi-li je přijímáme? Jíme jen tenkrát, máme-li hlad? Dáváme dětem jíst jen málokdy, aby jedly s větším hladem? Prospělo by jim to? Podobně je tomu i se sv. přijímáním.

Pravá úcta se musí řídit požadavky toho, koho uctíváme, jinak by se mu nelíbila. A Pán Ježíš neustanovil Svátost Oltářní k tomu, aby v ní byl uctíván, ale aby byl požíván. „Nedej se klamati myšlenkami,“ napomíná sv. Alfons, „že bys měl více nábožnosti, méně často přijímaje; jí sice s větší chutí, kdo jí zřídka, avšak daleko není tak silen, jako ten, kdo se obcerstvuje pravidelně. Zřídka přistupuje k stolu Páně snad budeš mít více nábožnosti, ale tvé přijímání méně ti prospěje, poněvadž se nebude dostávat tvé duši síly, aby ses uvaroval chyb.“

2. Kdo chce jíti častěji k sv. přijímání, musí býti světější. Já klesám stále do starých chyb a bojím se, nemám-li i těžké hříchy.

¹⁾ Použito též výborné knížky Em. Springera S. J.: *Haben wir Priester noch Vorurteile gegen die häufige und tägliche Kommunion der Gläubigen?* Paderborn 1909.

O d p o v ě d' Nikde nestojí, že ten, kdo chce častěji přijímati, musí býti světlejší než ten, kdo přijímá jednou ročně. „Jedině hřích smrtelný zabraňuje úplné přijímání Nejsvětější Svátosti,“ praví sv. Tomáš a učený člen T. J. Suarez píše, že „nenalezeme ani jediného otce církevního, který by tvrdil, že k hodnému a prospěšnému přijímání jest nutný dokonalejší stav duše, než býti prostě těžkého hříchů.“ Nechodíme se zahřát, protože je nám teplo, nejíme, protože jsme nasyceni, nejdeme k lékaři, protože jsme zdraví, ale naopak. „Nepotřebují zdraví lékaře, ale chorobní“ (Mat. 9, 12), pravil sám B. S. Nepřijímáme, že jsme tak svatí a hodni, že bychom měli na to právo, nýbrž přijímáme Svátost Oltářní jako pokrm, abychom v milosti Boží zesílili, jako lék, abychom se z chyb svých uzdravili, jako protijed, abychom se duchovní smrti uchránili. „Hřeším denně,“ praví sv. Ambrož, „tudíž denně potřebuji léku“; a na jiném místě píše: „Tento denní chléb přijímáme jakožto léčivý prostředek proti denní slabosti.“

Kdo je úzkostlivého svědomí a kdo se obává, že má těžký hřích, ale neví si jistoty, může bez obavy přistoupiti, jak učí sv. Alfons, ke stolu Páně; jen je-li si plně vědom těžkého hříchů, nesmí tak učiniti, dokud se z něho nevyzpovídá.

Církev sv. si ovšem přeje, aby předcházela, pokud to síly, poměry a povinnosti dovolují, dobrá příprava a následovalo díkůčinění. Nicolusi¹⁾ uvádí z řeči Gattererovy na sjezdě katolíků v Innsbrucku 1910: „Pokud se provádění papežských dekretů týká, ať přestane rozlišování mezi teorií (in doctrina) a jinakou praxí (aliter in praxi). „Z p o v ě d n í k n e m á c o d o v o l o v a t i, to učinil Kristus Pán.“ Když je někdo v posvěcující milosti a z nějakého dobrého důvodu touží po Těle a Krvi Kristově, n e s m í jej kněz od toho odvracet, nýbrž má mu poskytnouti a to velmi snadnou příležitost k častému a dennímu sv. přijímání. Neboť sv. přijímání jest nejkratší cestou k spasení. Kněz, který byl požádán o radu, má tedy jen zkoumati, zda křesťanská duše jest ve stavu milosti nebo není.

P a s t o r á l n í o p a t r n o s t i jest třeba, ale správné. Námitky, které jsou proti dekretu samému, jako by dekret byl ukvapeným, nemoudrým předpisem, jako by podporoval modlíkářství, jako byl pramenem žárlivosti ve společnostech, jako by časté sv. přijímání více škodilo než prospívalo atd. Takových námitek pravá pastorální opatrnost nečiní, jakmile jednou nejvyšší Pastýř tak zřetelně, jasně a důrazně promluvil.“

„Bohužel jsou přemnozí křesťané jati přehnaným strachem a úctou před sv. přijímáním, takže mají plnou hlavu bázně před nehodným sv. přijímáním.“

3. Nemám času řádně se připravit.

O d p o v ě d' Když nemáš času pro své povinnosti nebo jiné z poslušnosti vyplývající závazky (na př. k rodičům, k manželu nebo jiným představeným), věz, že, když těmto povinnostem dostojíš v pravém úmyslu, líbiti se takto Bohu, všechny jsou přípravou k sv. přijímání. Jakkoliv jsou příprava a díkůčinění po sv. přijímání velmi

¹⁾ Str. 192.

užitečné a sluší se vůči nebeskému Hostu v duši, přece nejsou nutny a vynechati je z nutné příčiny není naprosto hříchem, ani neuctivostí vůči Nejsvětější Svátosti. Nejlepší přípravou je dobrý křesťanský život a jedno sv. přijímání na druhé i nejlepším díkůčiněním. Učí nás tak duchovní matka naše Církev, která dává kněžím svým modlití se po přijetí těla Páně: „Čím se odplátím Hospodinu za všechno, co mi prokázal? Kalich díky za spásu zdvihnu a jméno Páně budu vzývat. Chválit a vzývat budu Hospodina a tak nepřátel svých budu zbaven.“ Tedy jakožto dík — nové sv. přijímání.

Příprava a díkůčinění nemusí býti dlouhé, stačí čtvrt hodinka pro každé. Je-li důležitá příčina, mohou se i zkrátiti a nahraditi myšlenkami na Boha cestou z kostela, při práci a pod. Dlouhé modlitby z knížek, často násilné vzbuzování citu, nejsou potřebny.

4. Proč se nelepší ti, kteří častěji přijímají?

De Lugo odpovídá: Retorqueo argumentum — obracím hrot. Mnozí se mnoho modlí, dávají velmi mnoho almužny, konají dobré skutky. Pročpak zde není pozorovati žádný pokrok? Pokrok zde jest, ale není ho vždy možno navenek pozorovati.

Není už to pokrokem, chrání-li se někdo proto, že častěji přijímá, před těžkým hříchem? Neznáme ná to nic? Nezapomeňte na slova sv. Bernarda: „Když někdo z vás necítí tak časté a prudké návaly hněvu, závesti, smyslnosti a jiných hříchů, děkuj Tělu a Krvi Páně, neboť síla svátosti v něm účinkuje.“

Není pokrokem rozmnožení posvěcujících milostí, které v nás působí každé sv. přijímání?

Mnohá pokušení, starosti a námahy života působí, že duchovní síly stále se spotřebují, když chceme aspoň poněkud po křesťansku žít. Tu Eucharistie, která nám byla dána v podobě pokrmu, nahrazuje ztracenou sílu. Jak mnozí by zemdleli a zcela podlehlí, kdyby nepožívali často tohoto posilujícího chleba.

Eucharistie působí i když toho nevidíme, i tehdy, když přijímatel sám ničeho nekoná, neboť v tom jest právě rozdíl mezi ní a pokrmem tělesným, že tělesný pokrm naší práci musí býti přeměněn, Eucharistie však nepřeměňuje se v nás, nýbrž my v ní. Ne přijímatel koná hlavní věc, ale Kristus ve Svátosti. Proto působí Svátost, když jsou tu nezbytné podmínky: stav milostí a dobrý úmysl.

Může se státi, že někdo si myslí, že namísto pokroku upadá. Čím slunce jasněji svítí, tím lépe je viděti osvětlené předměty. Tak se může státi, že někdo na počátku svého obrácení ničeho zvláštního na sobě nepozoruje, ač jest ve skutečnosti pln chyb. Později zasvitne paprsek milosti do jeho duše. Poznává mnohé, co mu dříve ušlo, a myslí si snad, že upadá, zvláště, dopouští-li se často nějaké vnější chyby. A přece pokračuje. Nejlépe pozná, co častější sv. přijímání znamenalo, když ho zanechá. To dotvrdí každý zpovědník.

Nezapomínejme také, že sv. přijímání nečiní nás neschopnými vůbec hřešiti. Dobře píše Ségur: „Pokud jsme na světě, hřešíme a chtějíce se správně vyjádřiti, „nejlepší“ mezi námi měli bychom nazývati jen „méně zlémi“. Mějmež tedy trpělivost se sebou samými a snášejme sebe, poněvadž nás snáší i Pán Ježíš. Tak to činili světci, tak to činili první křesťané, přijímali denně, ačkoliv byli podrobeni rozmanitým chybám jako my. Velmi bychom se mýlili, domnívajíce se, že byli sami světci; spisy svatých apoštolův a svědectví z prvních dob církve dostatečně ukazují opak. Není ani jednoho listu svatého Pavla, v němž by velikému počtu prvních křesťanů nevytýkal jejich nesjednocenosti, nestálosti, nevďěčnosti a nedbalosti. Sv. Cyprian († 258) stěžuje si hořce do vlažnosti a slabosti křesťanů karthaginských. Sv. Augustin a jiní mluví o týchž vadách. První křesťané nebyli tedy sami světci, avšak, znova to opakují, přece přijímali denně. Svatý papež Anaklet (79—81), druhý nástupce sv. Petra, poučuje nás na jednom místě, které i sv. Tomáš uvádí, že „denní přijímání jest zařízení bezprostředně od apoštolů pocházející a obyčej svaté římské církve“. Ustanovení toto jest v konstitucích apoštolův, sahajících částečně až do 2. století.

Denní svaté přijímání nečinilo první křesťany neschopnými hřešiti, avšak velice přispívalo k jejich posvěcení, uchovávalo je od hříchů smrtelných a hojný počet přivedlo na vysoký stupeň dokonalosti.

Nám se povede podobně. Byť nás sv. přijímání neučinilo hned dokonalými, zmenší ponenáhlu alespoň počet našich vad a způsobí, že nepozorovaně přibude nám zbožnosti a moudrosti. Nepodivuj se tomu, nestane-li se tato proměna za den. Kolik let jest potřebí, aby z dítky vyrostl muž! Znamenáme jeho vzrůst? A přece roste; je tu skrytý, avšak zcela skutečný postup, k němuž přispívá každé jeho nasycení. Také se tomu nepodivuj, že zase opět do těchže chyb klesáš; nábožnost a svaté přijímání zdokonaluje sice naši přirozenost, avšak neničí ji. I při posvěcující činnosti Ježíše Krista podržuje každý z nás svou osobnost a zárodek svých hlavních poklesků. To jest onen zárodek, ona slabá stránka, jíž stále hledí ďábel užívat; odtud pocházejí často se opakující chyby, které křesťana unavují a pokořují, ale nikdy ho nemají zbaviti mysli.“¹⁾

5. Lépe jest, když přijímají všichni měsíčně, než někteří denně.

Odpověď Na tuto námitku odpovídá Springer S. J.:²⁾ „Theoreticky vzato, dalo by se o této větě disputovati. Jakožto praktickou zásadu jest však jistě třeba ji zavrhnouti; kdo by dle ní jednal, mnoho dobrého by zničil. Vlažných by neučinil horlivými a horlivé by jen od sv. přijímání zdržoval. Jednal by jako onen spirituál ženského kláštera, který ve svých exhortách mluvil jen o těžkém hříchu a o pekle a svoje jednání odůvodňoval slovy: „Lépe jest, aby všichni lidé přišli do nebe, než aby někteří dospěli k zvláštní slávě.“ Čeho však tento

¹⁾ Cit. z knihy M. Vojáčka: O častém sv. přijímání a časté sv. zpovědi. Benedikt. Brno 1912.

²⁾ O. c. 38 a n.

přísný pán dosáhl: Z lidí venku nikoho nezachránil, poněvadž nebyli přítomni jeho kázáním o pekle, a hodné sestřičky byly by i bez nich přišly do nebe, jenže s větší trochou lásky a menší bázní.

Jest jistě chvályhodnou snaha přivést všechny k měsíčnímu sv. přijímání. Avšak pro tuto snahu nesmíme zapomenouti vybízeti je k častějšímu. Že všichni jdou měsíčně k stolu Páně, jest dobré, že však všichni jdou jen jednou za měsíc, t. j. nikdo častěji, jest nesprávné. Nejlepší jest, aby všichni aspoň jednou za měsíc přijímali.“ Hned od počátku třeba mluvití správně, něco jiného jest smírné sv. přijímání v první pátek měsíce a něco jiného starati se o duchovní vzrůst a udržení duchovního života v duši. Smírné sv. přijímání nesmí ubíjeti častější sv. přijímání, které pro mnohé — a zkušení vůdcové mládeže tvrdí, že pro mladé lidi skoro všeobecně jest mravní povinnost, chtějí-li duši svou uchrániti před duchovní smrtí. Sv. přijímání nesmí býti jen pravidelnou měsíční pobožností, ale chlebem života, a chléb nejíme jen o slavnostech, ale denně. Společná sv. přijímání jsou krásná a mají svůj psychologický význam a účinek, ale nesmíme na nich přestávat, chceme-li býti důsledni. Na zásadách třeba vždy trvati, i když hned anebo vůbec nedocílíme všeho.

6. Dekret o častějším sv. přijímání nelze provést.

Odpověď Kdyby se v něm poroučelo pod těžkým hříchem denně přijímati, pak by námitka byla správná. Nemocní věřící, kteří mají daleko do kostela, kterým nedovoluje zaměstnání, nemohou denně přijímati. Málo jich však jest, kteří by při trošce dobré vůle s pomocí milosti Boží nemohli přijímati aspoň v neděli a ve svátky. K vůli velikému dobru, jakým jest nebeský pokrm pro duši, třeba již přinést nějakou oběť. Ale namítne mnohý křesťan: Nemám času týdně se zpovídati a kde by jej vzali k tomu kněží, kdyby k nim lidé chodili tak často se zpovídati?

Předně třeba rozlišovati mezi nutným a užitečným. Nutnou jest sv. zpověď jen tomu, kdo je si vědom těžkého hříchu. Kdo je ve stavu posvěcující milosti Boží, není povinen ani jednou za rok se zpovídati, neboť, jak učí sv. Alfons,¹⁾ příkázání toto platí jen pro ty, kteří jsou si jisti, že se dopustili těžkého hříchu. (Srov. can. 901 spolu s can. 906!) Sv. Alfons píše, že až do osmého století bylo zvykem zpovídati se z těžkých hříchů. A jest to samozřejmé, díváme-li se na Nejsv. Svátost Oltářní očima víry jako na pokrm k životu věčnému. Jístim ůže, kdo jest živý. Má-li duše nadpřirozený život milosti Boží, může přijímati s užitkem chléb života. Jest proto lépe užívat v katechesi i kázáních o přípravě a sv. přijímání výrazu: duše musí býti živá, než méně vhodného čistá, který nesprávně chápán, mnohého může odvrátiti od častějšího sv. přijímání z bázně, že má lehké hříchy.

Ačkoliv častější sv. zpověď není nutná tomu, kdo si není vědom těžkého hříchu, přece jest všem velmi užitečná.

¹⁾ Mravouka, kn. 6, n. 667 (cit. dle Antoniho, str. 32) a Vůdce pro zpovědníky, kap. 22, p. 3. n. 32.

Jako škodil jansenismus — který, jak napsal de Ségur,¹⁾ předstíraje větší svatost na úkor sv. přijímání zpověď nad míru vynášel, úzkostlivostmi unavoval a ďáblu působil největší radost tím, že věřící z uctivosti zdržoval od Svátosti Oltářní, která jest přece živá výheň svatosti — tak by naopak neprospívalo dobré věci, kdyby věřící často přijímající lehkomyšlně vyhýbali se sv. zpovědi (což ovšem se velmi zřídka stane!) a olupovali se tak o mnohé zvláštní milosti této svátosti i o potřebné vedení duše na cestě duchovního života. Jest třeba říci jim, co jest nutné a co užitečné, aby, majíce správný názor, nebáli se — s touto bází setkáváme se u nás velmi často a mnohý z nesprávné zbožnosti a úcty těžko se dává získati pro časté sv. přijímání — týden, čtrnáct dní i déle přistupovati bez sv. zpovědi k sv. přijímání, nejsou-li si vědomi těžkých hříchů. Navádějme je však, aby se právě k vůli milostem, které Bůh dává ve svátosti pokání a k vůli vedení duší, zpovídali častěji, dle toho, jak toho jednotlivá duše potřebuje.

Poradme jim však, aby si ji nenechávali, je-li jim možno přijíti ve všední den, na neděli a tak nechali více času těm, kteří se zpovídají zřídka. Nedostanou-li se v neděli ke sv. zpovědi a jsou-li ve stavu posvěcující milosti, ať jen přistoupí k sv. přijímání. Na nás ovšem jest býti včas přede mší sv. ve zpovědnici. Důležito jest vždycky upozorniti, že častější sv. zpověď není nutná na získání odpustků těm, kteří denně nebo aspoň pětkrát za týden přijímají. Církevní zákoník o tom praví v can. 931. § 1.: *Ad quaslibet indulgentias lucrandas confessio forte requisita peragi potest intra octidies, qui immediate praecedunt diem cui indulgentia fuit affixa; communicatio autem in pervigilio eiusdem diei; utraque vero etiam intra subsequentem totam octavam.*

§ 3. *Christi fideles qui solent, nisi legitime impediuntur, saltem bis in mense ad poenitentiae sacramentum accedere, aut sanctam communionem in statu gratiae et cum recta piaque mente recipere quotidie, quamvis semel aut iterum per hebdomadam ab eadem abstineant, possunt omnes indulgentias consequi etiam sine actuali confessione quae ceteroquin ad eas lucrandas necessaria foret, exceptis indulgentiis sive iubilaei ordinarii et extraordinarii sive ad instar iubilaei.*

Jak z tohoto can. vysvítá, mohou všechny odpustky kromě milostivého léta získati věřící, kteří se buď zpovídají aspoň dvakrát za měsíc, nebo kteří přijímají aspoň pětkrát za týden. Že by pro poslední platila povinnost zpovídati se k vůli získání odpustků čtrnáctidenně z can. 931 nevysvítá, poněvadž Codex uděluje toto usnadnění dvěma druhům věřících.

7. Povzbuzování k častému sv. přijímání vede k pobožnůstkářství.

Odpověď: Mohli bychom právem obrátiti a říci naopak, že to činil právě dřívější nesprávný rigorismus, který vylučoval z častějšího sv. přijímání vdané a ženaté, kupce a obchodníky, všechny, kteří nežili ve velké sebranosti duchovní, děti a mladíky, protože byli rozptýlené mysli, muže a ženy, zaměstnané příliš světskými starostmi, a nechával

¹⁾ Sv. přijímání, hl. 5.

jen několik zbožných žen, které neměly nic na práci. Legie jest počet těch, praví jesuita Springer, kteří tímto rigorismem, byli odcizeni Eucharistii a náboženství.

Budeme-li se vší náležitou horlivostí prováděti rozkaz Kristův a církve sv., změní se brzo obraz přijímajících. Nebudou to jen staré ženy — myslíme-li nadpřirozeně a ne světsky, nesmíme jejich duší, modliteb a úkonů podceňovati — ale přijdou i mužové a mládež. Slova „m o d l i l k á ř s t v í“ a jemu podobných musíme užívatí opatrněji. Znamená něco, čím se pohrdá a lze ho užítí jen o nesprávné, nezdravé zbožnosti, která pro samé zbožné úkony zanedbává vážné povinnosti. Rozumné ženské, která nalézá v náboženství svou útěchu, název ten nepatří. Pius X. měl vznešené úmysly: „Omnia restaurare in Christo.“ Sv. přijímání jest nejkrásnější a nejmocnější prostředek, kterým uskutečníme toto heslo.

III. O RANÉ A ČASTÉ SV. ZPOVĚDI.

16. O sv. zpovědi dětí.

(Dle M. Gatterera T. J.¹⁾)

Význam dětských zpovědí nespočívá, aspoň ne v prvních letech návštěvy školní, v hlavním účelu svátosti pokání (*finis primarius*) — o dpuštění těžkých hříchů. Zpovědi dětí, které již dle vůle Církve sv. byly vedeny k stolu Páně dříve, než pozbyly křestní nevinnosti a často živeny tělem a krví Páně, budou skoro všechny „zpovědi ze zbožnosti“, t. j. vyznáním hříchů, z kterých není nutno se zpovídati. Má proto dětská zpověď hlavně význam výchovný. Duše malých kajícníků mají býti vyléčeny v svátosti pokání z mravní slabosti a lehkých hříchů a rukou zkušeného lékaře duší vedeny k plnému duchovnímu zdraví.

Protože jen z těžkých hříchů jsme povinni se úplně vyznati, **neváže zákon o úplnosti zpravidla malé poenitenty**, kteří se těžkých hříchů ani dopustiti — všeobecně mluveno — nemohou. Ani Pán Ježíš, ani Církev sv. nepředepisují vyznati se ze všech lehkých hříchů, nemáme proto ani my práva žádati na dětech, aby ve sv. zpovědi řekly všechny lehké hříchy, jichž jsou si vědomy. Není toho potřebí ani z důvodů paedagogických, neboť stačí k poznání duchovního stavu dítěte jedno podrobné prozpytování svědomí, není ho potřebí při každé zpovědi; jest potřebí znáti i dobré sklony dítěte a těch se nedoví zpovědník z vyznání hříchů a konečně má i jiné prostředky k poznání duchovního stavu, na př. otázky. Jimi pozná své nejmenší kajícníky v krátkém čase lépe než posloucháním jejich vyznání.

V pozdějších letech školních musejí ovšem děti seznámiti se se zákonem úplnosti a naučiti se plniti povinnost upřímně vyznávati všechny své těžké hříchy, jejich počet i okolnosti, zvláště aby tak činily i v budoucím svém životě, jak se u nás velmi málo děje.

Co souditi máme o t. zv. **zpovědních zrcadlech** pro děti? Zpovědní zrcadla vznikla ze staré praxe řídkého a společného přijímání sv. svátostí. Kdo vodí děti do roka jen jednou až čtyřikrát ke sv. zpovědi a to povinné pro školu, má důvod, aby byl starostliv o úplnost sv. zpovědi. Neboť nezřídka mají děti, které se málokdy zpovídají, těžké hříchy. Chybí také při těchto zpovědích osobní námaha, které vyžádá dobrá příprava na zpověď „z povinnosti“ (t. j. takovou, v níž se vyznávají těžké hříchy na rozdíl od zpovědi „ze zbožnosti“, v níž jsou předmětem vyznání jen hříchy všední). Nedostatku vlastní práce mělo odpomoci zpovědní zrcadlo.

¹⁾ Kinderseelsorge, Innsbruck 1924.

1. Otázku, je-li zpovědní zrcadlo nutné, jest aspoň pro děti v prvních letech školních odpověď záporně.

2. Ba není ani paedagogicky užitečné, naopak škodlivé, neboť se jím zmenšuje vlastní činnost a práce a tím i vlastní sebepoznání a duch pokání dítěte. Neboť ne čtením zpovědního zrcadla, ale s pomocí Ducha sv. prováděným vážným přemýšlením pozná dítě samo sebe. Ztěžuje zpovědníkovi poznati stav dětské duše, prodlužuje zpověď, nechávajíc málo času pro poučení zpovědníkovo.

3. Nenaučí snad děti zpovídati se úplně v budoucím životě?

Zpovídají se dospělí tak, aby zpovědník nemusil se vyptávat, nemíchají často dohromady hříchy a co hříchem nebylo a říkají počet a okolnosti? Nezpovídají se i z hříchů dětských, kterých se už nedopouštějí? A neprodlužují zbytečně zpověď povídáním mnohých vedlejších věcí, takže je zpovědník nucen je přerušiti? Mnozí zkušení a horliví duchovní správci jsou toho názoru, že mechanismus a zevnějškovost, kterou shledáváme v přijímání sv. svátostí, aspoň z části zavinila zpovědní zrcadlo. A kdyby i praxe mluvila pro, smíme dětem ukládati takové břímě, kterého Pán a jeho církve chtěli ramen dětských ušetřiti? Pán Ježíš dal křesťanům mnoho prostředků, kterými mohou dosáhnouti odpuštění hříchů lehkých a tím zamítl povinnost z těchto se vyznávat. Jakým právem zbavujeme této všem křesťanům Pánem Ježíšem dané svobody právě miláčky Kristovy — děti?

Jaké tedy mají zpovědi dětí býti?

Děti ať se zpovídají tak, jako horliví dospělí, kteří za vedení kněžského chtějí vážně pokračovati v duchovním životě. Musíme naučiti děti i při zpovídání metodě, které později s užitkem mohou používat.

Zpověď horlivých, často se zpovídajících dospělých po krátké úvodní formulí, v níž kající udá, kdy byl naposled u sv. zpovědi a případně i svůj stav a věk, koná se asi takto: 1. Vyznání těžkých a těžších hříchů nebo případně poznámka: Těžkých (těžších) hříchů od poslední sv. zpovědi jsem se s pomocí milosti Boží nedopustil žádných. 2. Zpráva o provedení dobrého zvláštního předsevzetí učiněného v poslední sv. zpovědi (boj proti chybám charakteru, částečné zpytování svědomí). Musíme křesťany navést, aby vždy určitou chybu nebo ctnost měli na mysli. 3. Vyznání menších všedních hříchů. Kající nemají úzkostlivě shledávat všechny lehké hříchy, ale jen ty, které poznávají jakožto nebezpečné, anebo jejichž vyznání pro ně znamená oběť pokory. 4. Uzavřítí do sv. zpovědi hříchů z dřívějšího života (jmenovati přík. nebo některou ctnost...) nebo aspoň formulí: Těchto a všech svých hříchů srdečně lituji, aby byla zajištěna platnost a hodné přijetí svátosti.

K tomu musíme děti vyučováním a laskavou pomocí ve zpovědnici vychovávat. U malých kajícníků bude se zpovědník více vyptávat, čím starší děti, tím více ustoupí vyptávání knězovo vlastnímu přiznání dítěte. Bude-li katecheta a zpovědník dětí udaný způsob míti na paměti, pozná, že splnění jeho jest nejen možné, ale není ani těžké.

Určiti d o b r é p ř e d s e v z e t í musí dítěti zpovědník sám, ničeho by nepořídil, ponechal-li by je zcela dítěti. Ve zpovědi se zeptá, čeho se chce dítě do příští zpovědi zvláště varovati a co zvláště činiti a kdyby nedošel touto otázkou k uspokojivému výsledku, pomůže a bude-li třeba, konečně i sám je dítěti uloží. V nejbližší zpovědi musí se však na ně ptáti; ovšem nedostane mnohdy odpovědi, neboť dítě často zapomene; nepřestane-li se však opět a opět ptáti, odloží děti svou zapomnětlivost a ténkavost a budou dobře odpovídati, nad čímž zpovědník projeví svou radost. U bodu třetího zdůrazní zpovědník, že se Pánu Ježíši velmi líbí, zpovídá-li se kdo z hříchů, které nerad říká. Potom povzbudí malé, aby odpovídali zpovědníkovi tak upřímně, jako kdyby se jich Spasitel sám ve zpovědnici vyptával. U starších bude žádati volnou sebeobžalobu. Nemají-li od poslední sv. zpovědi těžkého hříchu, řekne jim kněz aspoň: „Jest velké štěstí žíti v milosti Boží (ještě větším štěstím však jest, nemíti žádného vědomého hříchu), děkuj za to Pánu Bohu.“ Bude také žádati uzavření minulých hříchů.

N e b y l o b y s p r á v n é o d s t r a n i t i z p o v ě d n í z r c a d l o z e š k o l v ů b e c. Nejenom výjimečně za velmi nepříznivých poměrů školních bude pro starší děti nutným, nýbrž i ve všech školách doporučuje se dáti dětem v posledních letech školních d o b r é z p o v ě d n í z r c a d l o p r o b u d o u c í ž i v o t n e b o p r o d o s p ě l é a v t i s k n o u t i j e v p a m ě ť. Takový seznam, správně sestavený, zvláště velmi zaměstnaným křesťanům usnadní později zpytování svědomí a úplnost vyznání i zpovědníkovi povinnost ptáti se, takže zůstane knězi více času pro lékařsky důležité jednání s kajícníkem. Takové zpovědní zrcadlo by nevedlo k zevnějškovosti, neboť děti dlouholetým cvikem zvykly si na vlastní práci při zpovídání; protože obsahuje mnohé věci, které ještě neudělali, budou nuceni přemýšlet.

Jak má takové zpovědní zrcadlo vypadat?

Předně má míti otázku z a m ě s t n á n í a p ř. o v ě k u kajícníkově. Zná-li zpovědník povolání kajícníkově, má usnadněný vhled do svědomí jeho a ušetří si mnohou otázku. Nemůžeme je ovšem k udání povolání zavazovati, ale doporučíme jim to. 2. O b y č e j n é t ě Ź k é h ř í c h y d o s p ě l ý c h d l e p ř í k á z á n í B o Ź í c h, c í r k e v n í c h a p o v i n n o s t í s t a v o v s k ý c h. 3. K t e r ý j e t v ů j h l a v n í h ř í c h, t v á h l a v n í z l á n á k l o n n o s t? p ř. otázka po dobrém předsevzetí (partikulární zpytování svědomí). 4. P o z n á m k a Jest užitečno zpovídati se z toho neb onoho lehkého hříchu, zvláště z těch, které vedou k těžkým anebo člověka více pokořují. 5. N a p o m e n u t í: Odpovídej zpovědníkovi pokorně a upřímně na jeho otázky!

17. O první sv. zpovědi.

Církevní předpisy jsou většinou obsaženy v ustanoveních o prvním sv. přijímání. O sv. zpovědi praví Codex ve dvou can.: **Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis, id est ad usum rationis pervenerit, tenetur omnia peccata sua saltem semel in anno fideliter confiteri. — Debet parochus statis temporibus, continenti per plures dies institutione, pueros ad sacramenta poenitentiae et confirmationis rite suscipienda singulis annis praeparare.** (906 a 1330, 1.).

O věku, v kterém jsou děti povinny přijati svátost pokání, **platí totéž, co o prvním sv. přijímání.** Církevní zákoník nečiní rozdíl mezi povinností po prvé přijímati svátost Oltářní a po prvé se zpovídati. Pokud se vyučování těch, kteří jdou po prvé k sv. zpovědi týká, žádá se méně než ku prvnímu sv. přijímání — příprava v několika dnech v libovolné době roční. Mnohému se bude zdát nemožným připravovati malé dítě v několika dnech k první sv. zpovědi. Snad je toho názoru, že je přímo nemožno připravit dobře sedmileté dítě k sv. zpovědi. Tento názor by byl správný, kdyby se prováděla příprava dosavadním způsobem. Zbavíme-li se, jak jest toho třeba i v přípravě na první sv. přijímání, zděděných názorů a spokojíme-li se po vůli církve s tím, co **S p a s i t e l** **ž á d á** o d **d í t e k** **p r v n ě** **s e** **z p o v í d a j í c í** c h, jest příprava k první svaté zpovědi velmi lehká.

Co žádá Božský Spasitel? 1. Přijetí svátosti pokání bude u dětí v tomto útlém věku — odečteme-li řídké výjimky — vlastně jen **ž á d o u c í**, ne přísně **p o v i n n ě**. Budou to zpovědi „**z e z b o ž n o s t i**“, ne „**z p o v i n n o s t i**“

Povinnost přijati svátost pokání neváže jako povinnost ročního sv. přijímání v době velikonoční všechny dospělé křesťany, nýbrž jen ty, k t e ř í **t ě ž c e** **z h ř e š i l i**, poněvadž svátost pokání byla ustanovena Pánem Ježíšem jakožto prostředek, kterým lze po křtu sv. ztracené nevinnosti znovu nabýti. Když křesťan neučinil žádného těžkého hříchu, není povinen ku svátostnému vyznání a mohl by bez předchozí zpovědi jíti ke stolu Páně. To platí přirozeně i o dítěti. Avšak rodiče a duchovní správce jsou povinni vésti děti ke zpovědi, neboť by jinak dítě připravovali o velké dobro (posilu milosti, zvl. vedení duše a paedagogickou pomoc svátosti), na které má dítě právo.

Pochybuje-li zpovědník u malého dítěte o dostatečném pochopení svátosti pokání nebo dostatečné lítosti, propustí je po několika laskavých slovech s kněžským požehnáním ke stolu Páně. Podobně mohou rodiče, kteří nenajdou v cizině kněze, který by rozuměl řeči dítěte, své dobře vychované dítě, jsou-li přesvědčeni, že je ve stavu milosti, připravivše je, klidně vésti k prvnímu sv. přijímání,

Sněm tridentský žádá **t ř í ú k o n y** k hodnému přijetí svátosti pokání: **contritio, confessio, satisfactio.**

Nejdůležitější jest **contritio**. **L í t o s t** budiž vzbuzována ve školním roce pravidelnými katechesemi, aby trvale (habituelně) byla v dětském srdci a lehko před sv. zpovědí mohla býti vzbuzena s pomocí kněžovou.

Příležitostí k tomu najde katecheta dosti; počínaje výkladem o pádu prarodičů až ke katechesi o utrpení Kristově může mluvit o jediném pravém zlu — hříchu. Když naučí při tom děti dívat se do vlastního svědomí a ukáže jim jejich chyby a hříchy ve světle právě probírané biblické události, lehkost vzbudí v dětském srdci pravou lítost, lehceji než u dospělých, neboť dětské srdce nezamilovalo si ještě tolik hřích a může se lehceji od něho odtrhnouti. A nedá Božský Přítel dítek malému kajícíkovvi aspoň tolik milosti pomáhající, jako dospělým?

Na lítost dá se lehko navázati **opravdové předsevzetí**, naučíme-li děti často a vroucně prositi o milost, aby se více a více varovaly hříchu a nikdy do těžkého hříchu neupadly. I aktuální vzbuzení lítosti, jak se musí státi před sv. zpovědí, je velmi lehké dítěti, má-li v duši trvalé kající smýšlení. Ptáme-li se dítěte, milujícího své rodiče: „Dítě, máš rádo své rodiče?“ Odpoví srdečně: „Ano“ Vzbudí lásku k rodičům. I když dítě při tom necítí zjevně ničeho v srdci, jest tato odpověď pravým úkonem dětské lásky. Proč by to nemělo platiti o affektech nadpřirozených?

Confessio — **vyznání** dítěte, které nemá těžkého hříchu, nemusí býti úplné. Dítě vyhoví požadavku Božímu, když samo od sebe nebo na otázky zpovědníkovy, řekne jeden nebo několik lehkých hříchů. K takovému vyznání není potřeba vlastně zpytování svědomí a žádné přesné znalosti desatera Božích přikázání. Stačí, když kněz v obvyklých katechesích poukáže na dětské hříchy a upozorní, jak tyto zlé věci mají se při zpovědi knězi říci, aby je mohl sejmouti se srdce.

P o z n . : Zpytování svědomí nepatří mezi úkony, které sněm tridentský žádá na kajícíkovvi. Jest jen tehdy nutné, když nemůže udati těžké hříchy bez přemýšlení a zpytování svědomí i n t e g r e, t. j. úplně podle počtu a okolností. N e n í t e d y n u t n é : 1. když se vykonává jen z p o v ě ě z e z b o ž n o s t i, 2. i před povinnou sv. zpovědí, když kajícík bez z p y t o v á n í s v ě d o m í p ř e s n ě s v ě t ě ž k ě h ř í c h y, jak jest tomu u lidí, kteří se často a dobře zpovídají a měli neštěstí, že upadli do těžkého hříchu. Katecheta navede děti k zpytování svědomí, ale nemůže jim ukládati povinnost, kterou křesťanům neuložili ani Kristus ani jeho církev. (Srv. Linzer Qu.-Schr. 1923, 185.)

Satisfactio — dostiučinění jest sice povinné, ale není nutné k platnosti svátosti, může proto ve mnohých případech odpadnouti. Nečiní dítěti zvláštních obtíží, neboť rozumný zpovědník neuloží mu za pokání žádných těžkých věcí, ale známé modlitby nebo jiné dětské úkony.

Předsevzetí, které jest nutno míti, má-li zpověď býti platná — vyžaduje znalosti toho, co člověk zamýšlí vykonati, tedy svátosti pokání. Jak pojem její vysvětliti malým dětem? Obtíž jest jen zdánlivá. Dle výslovného vysvětlení církevního nežádá se k přijetí Svátosti Oltářní jasná znalost Nejsv. Svátosti Oltářní, ale stačí nejasné vědění, že není obyčejný chléb, tak stačí i o této svátosti znáti, že kněz snímá ve sv. zpovědi s duše hříchy. A to dítěti vysvětliti není těžko. Katecheta nepotřebuje plnou moc kněžovu příliš dokazovati, dítě mu věří na slovo. M o d l i t b y p ř e d a p o v y z n á n í h ř í c h ů nejsou sice předepsány, jest však dobře navykati jim již malé a sice naučiti je formulám, které by mohly podržeti po celý život.

Toť jsou požadavky pro zpověď dětí. Mohou býti normálním sedmi-letým dítětem splněny? A n o, ale řekne někdo, jak vpraviti dětem **pojmy**; zpovídající se dítě musí přece vědět, co jest lítost, zpověď, dostiučinění, svátost pokání vůbec, t. j., musí míti o tom s p r á v n ý p o j e m! Tato obtíž zmizí, podíváme-li se, j a k ý pojem musí míti dítě o těchto prav-
dách. Žádný školský, tak aby dovedlo dáti odpověď na otázky: co jest zpověď, lítost atd.; nepotřebuje tedy znáti ony definice katechismové. S t a č í onen n e j a s n ý p o j e m, který má, kdo na sobě nebo v sobě něco zakouší, co cítí nebo činí. Když dítě l i t u j e svých hříchů, když je upřímně v y z n á v á s touhou, aby jich bylo zproštěno a v y k o n á v á uložené pokání, nesplní jenom nutné podmínky k hočnému přijetí svátosti, nýbrž má i n u t n é a p o t ř e b n é v ě d o m o s t i o lítosti, zpovědi a pokání. Ostatně, co děláme my kněží, stojíme-li u smrtelného lůžka ka-
tolíka, který vyrostl v náboženské nevědomosti? Namáháme se mu vy-
světliti pojem lítosti, zpovědi a pokání aneb per viam facti vzbuzujeme s ubožákem lítost a hledíme dostati z něho dostatečné vyznání!

Tím však nepopírám m o ž n o s t vysvětliti i maličkým školské pojmy lítosti, zpovědi a pokání. Dovedný katecheta docílí toho jistě u dětí aspoň s prostředním nadáním, a l e n u t n é to není. Nezdá se na př. těžkým vysvětliti při vypravování ze života Ježíšova moc rozhřešovati. Stačí na př. říci po výkladu o uzdravení nemocných, kterým Pán Ježíš odpustil hříchy: „Děti, Pán Ježíš nedal kněžím moc uzdravovati nemocné, ale dal jim moc odpouštěti hříchy,“ nebo po vypravování o uzdravení malomoc-
ného, kterého Pán Ježíš posílá ke kněžím: „Děti, Spasitel posílá nemocné na duši, hříšníky, také ke kněžím, aby byli vyléčeni od malomocenství hříchu.“ Při vypravování o zjevení se Páně na večer velikonoční, řekněme: „Děti, tu řekl Pán Ježíš prvním kněžím: „P ř i j m ě t e D u c h a S v a t ě h o, k o m u o d p u s t í t e h ř í c h y, o d p o u š t ě j í s e j i m!“ a to praví (skrze biskupa) při svěcení kněžstva — každému knězi: — „P ř i j m i D u c h a S v a t ě h o, k o m u o d p u s t í š h ř í c h y, o d p o u š t ě j í s e m u.“ — Ano i j i s t ý pojem o dostiuči-
n ě n í vysvětliti dětem nebude těžko, řekne-li katecheta dětem při vy-
pravování o utrpení Páně: „Protože Pán Ježíš pro naše duše tolik trpěl, musíme i my něco za naše hříchy trpěti, a když vložíme tyto malé bolesti do rukou Spasitelových, dostaneme od Pána Boha velkou odměnu. Proto také si dělaly hodné děti za svoje hříchy a za hříchy lidí často dobrovolně bolest. Proto také pomodlete se pokání, které zpovědník uloží, s láskou a vděčností ke Kristu Pánu a vložte je do jeho rukou.“

Při takovém, potřebnou míru překročujícím vyučování, musí však katecheta dáti pozor, aby tím netrpěly vyšší statky, na př. aby nebyla zpověď déle odkládána; aby se dětem nestalo vyučování náboženství těžkým a proto nepříjemným, především aby péčí o vysvětlení pojmu netrpěla výchova srdce, buzení a péče o náboženské cítění; neboť toto vnitřní smýšlení srdce jest ve zpovědi věc hlavní, ano skoro jediné důležitá.

Má-li ještě někdo obavy proti rané zpovědi, u č i ň p o k u s. Již mnohý kněz změnil po zkušenostech s malými kajícími své názory.

18. Prohloubení přípravy ke sv. zpovědi a častější sv. zpověď.

Děti, které již byly po prvé u sv. zpovědi, třeba dále poučovati o svátosti pokání: systematicky, když se probírá v látce, osnovou předepsané, svátost pokání a příležitostně. Několik pokynů dle Římského katechismu a zkušenosti uvádí Gatterer¹⁾:

1. Předně třeba naučiti děti vážit si této svátosti tak, aby ji nyní i později přijímaly vždy s posvátnou vážností a nelehkovážně a povrchně.

2. Důkladně poučí katecheta a napomene děti, aby před zpovědí prosily vroucně o milost, neboť bez pomoci Ducha sv. bychom ani nepoznali, jak to v nitru našem vypadá s hříchy a ctnostmi, ani nedovedli hříchů srdečně litovati a upřímně se zpovídati. Buďte se s nimi v době přípravy modliti o milost dobré sv. zpovědi a častěji dětem připomene, aby tak činily vždy před přípravou na sv. zpověď a to nejen neprospěšně před sv. zpovědí, nýbrž i nějaký čas před tím.

3. Aby děti se naučily dobře a s užitkem zpytovat i svědomí, jest potřeba a) dobrých katechesí o desateru a církevních příkázáních, o hlavních hříších a o povinnostech stavu. Kdykoliv bude katecheta mluvit o dětských chybách, nezapomeň nikdy naváděti děti, aby vzbudily lítost a opravdové předsevzetí. Bude postupovati především pozitivně, t. j. nebude jednati jen o přestupování příkázání Božích, nýbrž ukáže, co přikazuje a jak je možno prováděti vzhledem k hlavnímu přikázáním křesťanské lásky k Bohu a k bližnímu. Zdůrazní rozdíl mezi pokušením a hříchem, mezi hříchy z křehkosti lidské a hříchy ze zloby, zvláště nesmírný rozdíl mezi hříchem smrtelným a všedním.

U malých dětí může pozitivní stránka příkázání býti projednána takto: Buď zbožným (1.—3. př.); poslušným (4. př.); snáselivým (5. př.); cudným (6. př.); poctivým (7. př.); pravdomluvným (8. př.); pilným (hl. hříchy).

O nesmírném rozdílu mezi hříchem těžkým a hříchem lehkým musí katecheta zvláště před většími žáky důkladně mluvit, zvláště vylíčiti zhooubné následky těžkého hříchu, jak se jím zcela dobrovolně od Boha, který jest život, odtrhujeme, ničíme svazek přátelství s ním, nechceme býti jeho dětmi; jak proto jen promyšlené a úplně dobrovolné přestoupení zákona Božího jest těžkým hříchem a proto nezřídká přestoupení vážných příkazů z nedostatku přemýšlení nebo ve zmatek uvádějící vášně nejsou nikterak těžkým hříchem. Děti mají na býti přesvědčení, že těžký hřích jest tak hrozným neštěstím, že se ho dobrý křesťan vůbec nedopustí nebo jen zřídká dopouští.

b) Katecheta navykej děti denním u zpytování svědomí hned od prvních školních let, aby děti tomu zvykly.

¹⁾ Kinderseelsorge, 105 a d.

4. Zvláště zdůrazňovati bude katecheta nutnost dobré lito sti a do br é ho o p r a v d o v é ho p ř e d s e v z e t í. Jako bez srdce ne- může žít lidské tělo, tak bez lítosti není platné sv. zpovědi. U dobrého předsevzetí zvláště zdůrazní pevnost úmyslu již nikdy nehřešiti (u těž- kých) nebo pečlivěji se chrániti (všedních) hříchů. Také musí naučiti děti se soustřediti na jednu chybu nebo ctnost (examen particulare). Dopa- ručí dětem, aby již v ranní modlitbě pamatovaly na dobré předsevzetí, aby za dne při případné chybě proti němu vzbudily hned lítost, možno-li provázeli ji vnějším znamením (na př. bijíce se v prsa) a prosili Boha o očištění a novou milost pomocnou, konečně aby večer dovedly samy vyzpytovat své svědomí.

5. Vzhledem k v y z n á n í h ř í c h u zdůrazňujeme dětem s postupem věku p o v i n n o s t ú p l n o s t i tak, aby opustily školu s pevným úmyslem za nic na světě nezamlčeti nikdy svatokrádežně těžký hřích. Proto jasně vysvětleme zpovědní tajemství a proberme důkladně důvody k upřímnosti ve zpovědi.

V posledních letech školních bude katecheta mluvíti o g e n e r á l n í z p o v ě d i a napomene děti, aby ji vykonaly před vystoupením ze školy. Také promluví o volbě dobrého zpovědníka.

6. O d o s t i u č i n ě n í budtež větší děti poučeny, že ve zpovědi uložená pokání dle úmyslu církve mají býti l é k e m p r o t i z b y l ý m z l ý m n á k l o n n o s t e m „reliquiae peccatorum“. Dobré by bylo ne- ukládati jen modlitby, nýbrž i jiné dobré skutky, dobré předsevzetí, par- tikulární zpytování svědomí, i když ne jako povinnost, aspoň jako radu.

Č a s t á a d o b r á s v. z p o v ě ě d'. Umožniti ji jest svatou povin- ností knězovou. Může býti těžkou, ale bude za námahu povětšinou od- měněn radostí, kterou pocítí při pohledu na zřejmý účinek milosti Boží v dětském srdci. Aby byla zpověď dobrá, jest třeba nechati čas dítěti i sobě. Dítěti, by mohlo se úplně vyznati a sobě pro napomenutí, otázky atd.

Není-li více zpovědníků, neberme mnoho dětí najednou, nýbrž po skupinách.

Zvykejme děti častější zpovědi: měsíční nebo čtrnáctidenní neb i týdenní v jistých okolnostech. Aby se nezdržovali dospělí, určíme pro děti zvláštní den nebo hodiny (na př. v sobotu od 3—4 odpol.). Pro velmi ohrožené děti nestačí ani měsíční, pro velmi omilostněné jest častější porada se zpovědníkem velmi užitečná. Netřeba se báti tolik nedostatku času, zpovědi dětí často se zpovídajících zaberou ho nej- méně, zvl. naučí-li se zpovídati tak, jak dříve bylo uvedeno.

19. Nutiti anebo nenutiti?

Pamatuji si, že již před válkou stavěla se „Studentská Hlídka“ proti n u c e - nému přijímání sv. svátostí, jak je tehdejší řád školní prikazoval a jak se často provádělo se strany studentů. Otázka není snadná. Píše o ní farář E t t l v časopise „D e r S e e l s o r g e r“ (Jhrg. III, Nr. 7.): „Katecheta jest předně d u c h o v n í m s p r á v c e m d ě t í a v této práci největší význam má výchova dětí k dobrovol- němu používání prostředků milosti především v přijímání svatých svátostí.“ Po- ukazuje dále na škody, které vznikají při společných zpovědích školních: množství

děti, špatný příklad a dlouhé čekání kazí pobožnost. Společné zpovědi školní skýtají zřídka pěknou podívanou. Vnější popud tu převážně působí a přece měl by to být vnitřní popud v srdci, který vede děti k Spasiteli. „Vstanu a půjdu k otci svému“ (Luk. 35, 18.). Často jsme svědky toho, že děti a dospívající přestanou přijímati sv. svátosti, když přestane tento vnější popud. Také si děti navykají, kde se zvou ke školním zpovědím cizí kněží, zpovídají se jen cizím knězem a pak vyhýbají se svému vlastnímu duchovnímu správci i tehdy, kdy by nejvíce potřebovali duchovního vedení. Čekají jen na mimořádné příležitosti, kdy přijde cizí kněz a nepřijímají proto častěji.

Jest potřebí již u dětí větší důraz klásti na dobrovolnost. Nepřehlížejme významu, jaký to má pro budoucí život, zvolí-li si dítě samo den, kterého přijme svaté svátosti, a jde-li dobrovolně k svému duchovnímu správci, ke kterému též bude choditi, až vedení školní přestane. Abychom toho docílili, jest nutno:

1. Často vykládati dětem důvody, proč mají často sv. svátosti přijímati. Přijetí dětí do bratrstva Božského Srdce Páně a uvéstí je v jeho ducha jest dobrým prostředkem. Rovněž dávají-li velcí příklad. Naopak v mnohé rodině příklad dětí podporuje častější přijímání sv. svátostí.

2. Každou sobotu a v předvečer svátku budiž možno-li bezprostředně po vyučování (je-li odpolední vyučování) dána dětem příležitost k sv. zpovědi.

3. Dětem, které si samy zvolí den k přijetí sv. svátostí, budiž dáno na vůli, chtějí-li ještě vykonati zpověď se školou. Tím se zmenší počet zpovídajících se dětí.

4. Zpovědi školní budtež ovšem zachovány, ale hlavně jako příležitost, kdy jest možno dětem vyzpovídati se u cizího kněze.

Jest ovšem třeba kontroly. Bez ní není výchovy. Ale i při té uplatniž se vlastní práce dítěte, dítě se kontroluj samo. Zaznamenávej si do kalendáříku (dobře poslouží kalendářík „Černouška“) dni, o kterých přijalo sv. svátosti.

Dr. J. Hoffmann píše: „Zvláště nepříjemná jest duchovnímu správci povinnost přidržovati dorůstajícího člověka k přijímání sv. svátostí a kontrolovati jej. Na jedné straně jest nebezpečí svatokrádeží, na druhé lehkovážného vzdalování se a s tím spojeného špatného příkladu pro druhé, zvl. mladší. Pro žáky by mělo platit: Nepřestávejme, je-li to nutné, působiti na ně osobně a dohlížeti. Náboženské výchově jednotlivce i celých tříd může býti užitečné, ví-li učitel náboženství, jak to vypadá v tomto ohledu s jeho žáky. Nesmí ovšem kontrola býti špiclovská. Jen v nejnutnějším případě budiž jednáno před celou třídou, vynechá-li žák sv. přijímání. Záležitost tuto vyřídí si učitel náboženství se žákem, který nešel, mezi čtyřma očima. Vzpírá-li se tento dostatečně vysvětliti svoje jednání, nebo prohlásí-li, že nešel, protože nevěří, co potom? Jest třeba všimnouti si toho, vědí-li tuto skutečnost ostatní žáci, dal-li jim pohoršení, chlubil-li se svým jednáním a dělal-li pro ně propagandu. Je-li tomu tak, projedná učitel náboženství případ s ředitelem školy, může-li ovšem doufati, že u něho dojde podpory, a bude se ohlížeti po prostředcích, kterými by působil proti škodlivému příkladu. Úlohu tu ovšem vykoná dle poměrů; bude za dnešního právního stavu obtížná, neboť jest tu nebezpečí, že žák sám nebo se svolením rodičů nebude chodit na náboženské vyučování, a tak naděje na změnu jeho smýšlení se ještě zmenší. Pokaždé však jest rozmluva s rodiči jeho nutná. Nikdy nesmí učitel náboženství nechat záležitost bez nepovšimnutí nebo jak kdesi se navrhovalo, žákům, kteří nechtěli společně přistoupiti ke stolu Páně, poraditi, aby v den sv. přijímání ráno něco požili a tak ospravedlnili svou neúčast. Co si žáci mysleli, dával-li jim jejich učitel náboženství takovou radu anebo schvaloval-li mlčky takové jednání! To byly ústupky, které se nesmějí dělati. Způsobily by, že by mladík ztratil úctu k učiteli náboženství a k náboženství samému.“¹⁾

Podobně soudí i L. Wolker v příručce pro vyuč. náboženství na pokračovacích školách. Radí odstraniti z myslí žáků představu o nucenosti: „Musím se zpovídati.“ „Může vůbec člověk býti donucen k duchovnímu skutku? Ne, ani k myšlence, ani puškou, ani dělem. Ani Bůh nenutí. Když však přece pravím: „Musíš jíti ke svatým svátostem,“ a přece to od tebe žádám, není to nucení? Není to nedůstojno svobodného člověka? Kdo to vlastně žádá? Ne já, ale Církev, jest to biskupské nařízení; ale ani Církev v poslední řadě! Ve skutečnosti ty sám, neboť ty jsi se prohlásil svobodně: „Jsem katolíkem.“ Tím si i řekl: „Protože jsem kato-

¹⁾ Handbuch der Jugendkunde und Jugenderziehung, str. 339 a d.

líkem, budu samozřejmě i konati, co katolická víra žádá.“ Ty tedy sám, tvoje lepší „Já“ to žádá. Jen tvá lenost a nechť se vzpírá. Srv. se sportovním klubem, když ten žádá: „Musíš v neděli přijít na zápas, v sobotu na training,“ jest to nátlak nedůstojný svobodného člověka? Kdo vstoupil do fotbalového klubu, zavázal se plnit jeho předpisy. Tedy!

Prohlásí-li žák, že nechce přijati svátosti z vnitřního nedostatku víry, a pozná-li katecheta, že je tomu skutečně tak, takže by hodné přijetí bylo pochybným, může, chová-li se žák jinak dobře a sleduje-li vyučování, dáti mu lhůtu a říci: „V tomto stavu nejsi schopen přijati tajemství milosti Boží. Dávej pozor, čemu se budeme učit, abys poznal pravdu, a pros Boha, věčnou pravdu, o světlo poznání.“ Nutno-li, vysvětlí takovou výjimku i spolužákům a odůvodní ji takto.

Vedení všech našich žáků k praktickému vykonávání svého náboženství přijímáním sv. svátosti může býti těžkým. Jest zkušebním kamenem paedagogické moudrosti a kněžské lásky katechetovy. Nedosáhneme všeho, čeho bychom z lásky k duším dosáhnouti chtěli, a lenekonečně mnoho můžeme dosáhnouti i mezi pracující mládeží našeho lidu. Veďme ji dobrotivou rukou k dobrému Pastýři a eucharistickému Spasiteli.“¹⁾

20. Literatura.

Antonín Dr. Štěpán, Proč tolik neoprávněných obav před častým a denním sv. přijímáním? V. Kotrba, Praha 1912.

Behringer, Prof. dr. J.: Die hl. Kommunion in ihren Wirkungen und ihrer Heilsnotwendigkeit. Pustet, Regensburg 1898.

Bernardot, M. V. O. P., Eucharistii k Nejsvětější Trojici. Přeložil Reg. M. Dacík O. P. Edice Krystal, Olomouc 1928.

Bible česká. Přeložili dr. J. Hejčl a dr. Jan Sýkora. Vydalo Dědictví Svatojanské v Praze 1913 a d.

Bougaud Em., biskup lavalský. Eucharistie a sv. zpověď. Vzděl. knihovna katol., Praha 1913.

Brey Henriette: Von ewiger Liebe. Herder, Fr. 1926.

Codex iuris canonici. Vyd. Herder-Pustet 1920.

Cura habituali, sive peccati exterminium etc. In Olomucensi Academico Societatis Jesu Collegio. Olomucii, typis Joannis Adami Aninger 1723.

Duše dítěte. Vít de Fontgalland. Přeložil a vydal J. Rozmahel. Brno 1926.

Eucharistische Funken. Aus dem Italienischen übersetzt von Otilie Bödiker, Herder, Frýburg.

Eucharistické jiskry I.—II. Přeložily a vydaly sestry dominikánky v Olomouci-Řepčíně.

Eucharistie Sv. Orgán spolku kněží-adoratorů atd., Olomouc.

Eymard, bl. Petr S. S. S., O sv. přijímání. Přeložil Antonín Melka. II. opravené vydání, Kongregace Nejsv. Svátosti. V Brně 1926.

Furger Josef S. S. S., Eucharistische Heiligenlegende auf jeden Tag des Jahres. Verlag des Emanuel, Lindau i. B., Bozen 1923.

Gatterer Michael S. J.: Die Erstkommunion der Kinder. Brixen a. E. 1911. — **Kinde seelsorge,** Fel. Rauch, Innsbruck 1924.

Gühr, dr. Nikolaus, Die heiligen Sakramente der katholischen Kirche, I.—II. Bd., Herder, Freiburg. III. Auflage 1921.

Hafen, dr. Josef, Dozent für Kirchenrecht in Spier. Kinderkommunion in neuem Rechtsbuche und in der seelsorglichem Praxis. Gebrüder Steffens, Limburg a. L. 1920.

Heimbucher Max, Die Wirkungen der heil. Kommunion, Maur, Regensburg 1884.

Heiser Heinrich A., Pfarrer in Biblis: Die Frühkommunion der Kinder. Dritte Auflage. Hermann Rauch, Wiesbaden.

— **Die Kinderkommunion in den Niederlanden.**

— **Die Mutter und ihr Kommunion-kind.** H. Rauch, Wiesbaden 1927. (Zvl. otisk z knihy: Die Frühkommunion der Kinder.)

¹⁾ Der Religionsunterricht in der Fortbildungsschule, Herder 1927, str. 159 a d.

— **Wohlgemeinte Worte an die Mütter über die Frühkommunion der Kinder**, Sendboten-Flugschriften 1.

— **Private oder feierliche Frühkommunion.**

— **Meiner Allerkleinsten Beicht und Kommunionandacht.**

Hirtenbrief des Hochw. Herrn Bischofs von Fulda zum Königsfest Christi über Erstkommunion der Kinder.

Hlas malého Petříka. Roč. I.—III. Red. Frant. Strnad, Třebíč-Lišej 1925—1928.

Hoffmann, dr. Jakob: Handbuch der Jugendkunde und Jugend-erziehung, Herder, Freiburg in Br., 1922.

— **Die hl. Kommunion im Glauben und Leben der christlichen Vergangenheit.** München 1904.

Chwala, P. Adolf Obl. M. J.: Die öftere heil. Kommunion, Dülmen i. W. 1911.

Katechismus z nařízení sněmu tridentského k pastýřům duch., Dědictví sv. Prokopa, Praha 1867.

Kramp Josef S. J., Eucharistia. Von ihrem Wesen und ihrem Kult. 2. u. 3. Auflage. Herder, Freiburg i. Br. 1926.

P. Lička: Malý vůdce k prameni milosti.

— **Trojí přání.**

— **Eucharistický kalendář.**

Lintelo Julius S. J.: Das eucharistische Triduum. Übersetzt vom P. Joseph Finster S. J. 2. Aufl., Hausen, Saarlouis 1911.

Nicolussi, dr. P. Johann S. S., Die Wirkungen der hl. Eucharistie. Verlag Emanuel, Bozen 1918.

— **Das Leben Christi in der hl. Eucharistie,** Emanuel, Bozen 1920.

— **Die Notwendigkeit der hl. Eucharistie.**

— **Die heilige Eucharistie als Opfer.**

Mäder Robert, Feuer vom Himmel. Worte von der kleinen Hostie. 5. Auflage. Benzinger, Einsiedln.

Melka Antonín, Rok na venkovské kazatelně, Pitrocha, Pelhřimov 1913, Sanctissimum 1927.

Muckermann Hermann S. J., Sinn und Wert der Eucharistie. Herder Fr., 1926.

Ovečka, P. Jaroslav T. J., Chléb náš vezdejší. Druhé vydání. Na sv. Hostýně 1922.

— **Nechte dítek přicházeti ke mně.** Druhé vydání. Na sv. Hostýně 1923.

Der Seelsorger, Monatsschrift f. zeitgemäße Homiletik, liturgische Bewegung und seelsorgliche Praxis, Wien.

Schich-Polz, Handbuch der Pastoraltheologie, 18. Aufl., Innsbruck, Fel. Rauch, 1919.

Springer Emil S. J., Eine Freudenbotschaft für alle Katholiken, Paderborn 1908.

— **Haben wir Priester noch Vorurteile gegen die häufige und tägliche Kommunion der Gläubigen?** Paderborn 1909.

— **Wenn du die Gabe Gottes erkennst,** Paderborn 1909.

Stork, P. Alois T. J., Z duchovního života. II. rozmnožené vydání. V Praze 1926.

Svátostný Spasitel — přítel mládeže. Občanská tiskárna, Brno 1921.

Die Schildwache. Herold des Königtums Christi. Verlag Nazareth, Basel und Lörrach, Jhrg. 16, 1927-28.

Wasmann Erich S. J., Eins in Gott. Gedanken eines christlichen Naturforschers. 3. Auflage, Herder, Freiburg i. B., 1928.

Theologisch-praktische Quartalschrift. 81. Jahrgang. Linz 1928.

Wittmann Michael, Confessarius pro aetate juvenili. — Der Seelsorger für das jugendliche Alter. Sulzbach 1853.

Volker Ludwig, Der Religionsunterricht in der Fortbildungsschule. Herder Fr. i. Br. 1927.

O B S A H

	Str
Ú v o d	
1. Církevní zákoník o sv. přijímání	3
Díl I. O r a n é m s v . p ř i j í m á n í .	
2. Dekret sv. Otce Pia X. o sv. přijímání dítek z „Quam singulari“ ze dne 8. srpna 1910	4
3. Normae graves de admissione ad I. s. confessionem et s. communionem (A. C. E. Brunensis, 1911, pag 11)	9
4. Nechte dítek jíti ke mně a nebraňte jim	10
5. Jsou i u nás povinny sedmileté děti o velikonocích přijímati	18
6. Užívání rozumu ve smyslu církevním a jeho význam pro duchovní správu dětí	19
7. Příprava na první sv. přijímání	22
8. Překážky a obtíže	27
9. Jak provedli dekrety Pia X. ve světě	31
Díl II. O č a s t é m s v . p ř i j í m á n í .	
10. Dekret sv. kongregace Koncilu o každodenním přijímání Nejsv. Svátosti otáční ze dne 20. prosince 1905	38
11. Závaznost papežských dekretů o sv. přijímání	41
12. Svatí Otcové a pozdější církevní spisovatelé o častém sv. přijímání	42
13. Církevní stanovisko k častému sv. přijímání	46
14. Jak rozšíříme časté sv. přijímání mezi mládeží školní a dospívající	48
15. Obtíže a námitky proti častému sv. přijímání	66
Díl III. O r a n é a č a s t é s v a t é z p o v ě d i .	
16. O sv. zpovědi dětí	73
17. O první sv. zpovědi	76
18. Prohloubení přípravy ke sv. zpovědi a častější sv. zpověď	79
19. Nutiti anebo nenutiti?	80
20. Literatura	82